KNJIŽNICA EDVARDA KARDELJA V CELJU

Občinski praznik bomo praznovali v Grižah

Po dvaindvajsetih letih se bodo delovni ljudje in občani zopet zbrali v Grižah in skupaj s krajani te krajevne skupnosti počastili spomin na veliko napisno akcijo, ki so jo izvedli komunisti Spodnje Savinjske doline v noči od 6. na 7. julij 1941. Obujanju spominov na težka leta NOB in delavskega gibanja, ki ima bogato zgodovino prav v tej krajevni skupnosti, bodo ob praznovanju občinskega praznika namenili največ prireditev. Bogat program Poletnih kulturnih prireditev, ureditev kraja, komunalne prireditve, predvsem pa pridne roke krajanov Griž bodo s ponosom sprejele vsakogar, ki bo v času praznovanja občinskega praznika obiskal revolucionarne Griže. V uredništvu Savinjskega občana smo pripravili širši zapis, s katerim vas želimo seznaniti o vsem, kar se bo v Grižah dogajalo od 2. do 10. julija 1983.

Celje - skladišče
D-Per
III 5/1983
1119830994,6
COBISS

SAVINJSKI OBČAN

Leto VI
Številka 6
Junij 1983

„SAVINJSKI OBČAN" izdaja Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Žalec.

Ureja uredniški odbor: Jože Jan (glavni urednik), Janez Kroflič (odgovorni urednik), člani: Elza Golob, Franc Izlakar, Franc Ježovnik, Kristjan Markovič, Cveta Mikuž, Irena Terglav, Lojze Trstenjak, Breda Verstovšek, Marjan Vidmar, Nevenka Žohar in Milan Žolnir.

Naslov uredništva: Žalec, Ulica heroja Staneta 1, telefon 710-671

Grafična priprava: Savinjski občan
Tisk: ČGP Večer Maribor
Naklada: 11.000 izvodov

Po sklepu republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 je časnik „Savinjski občan" oproščen prometnega davka.

PROGRAM PRIREDITEV OB PRAZNIKU

Sobota, 2. 7. 1983
ob 10. uri — otvoritev razstave: Gasilstvo v občini — Dom SLO Žalec
ob 15. ui — ovritev vodovoda Ponikva—Studence
ob 16. uri — lutkovna predstava — Dom Svobode Griže
ob 17. uri — otvoritev razstave Talci na Štajerskem
— otvoritev razstave rudarstva — dvorana Društva upokojencev Griže
ob 18. uri — srečanje rudarjev v letnem gledališču v Grižah (če bo slabo vreme — v Domu Svobode Griže)

Nedelja, 3. 7. 1983
ob 8. uri — ribiško tekmovanje — Preserje
— pohod ob spomenikih NOB v KS Griže
ob 10. uri — razstava kmečkih konj — Gotovlje
ob 12. uri — otvoritev razstave Po poteh kurirskih linij — OŠ Nade Cilenšek Griže
ob 13. uri — srečanje borcev občine Žalec — v Pongracu — domačija Gorišek
— srečanje kurirjev TV ter Jurčkove linije — v Pongracu — domačija Gorišek
— razvitje prapora kurirjev Štajerske — v Pongracu — domačija Gorišek
— odkritje spominske plošče Jurčkovi liniji — v Pongracu — domačija Gorišek
ob 14. uri — konjeniška prireditev (republiški turnir) — Gotovlje
ob 15. uri — otvoritev nove brunarice nad jezerom v Braslovčah
ob 20. uri — Vaška komedija (dramska uprizoritev) — letno gledališče Griže

Ponedeljek, 4. 7. 1983
ob 8. uri — akcija „Ilegalec" v KS Griže
ob 10. uri — srečanje internirancev Auschwitza v letnem gledališču v Grižah (ob slabem vremenu v domu Svobode Griže)

Torek, 5. 7. 1983
ob 17. uri — nogometni turnir na igrišču pri OŠ Griže (pokrovitelj OOS delavcev pri zasebnikih)

Sreda, 6. 7. 1983
ob 17. uri — košarka na igrišču OŠ Griže
ob 20. uri — koncert Slovenskega okteta v letnem gledališču v Grižah (če bo slabo vreme — Dom Svobode Griže)

Četrtek, 7. 7. 1983
ob 17. uri — mladinski rokometni turnir na igrišču pri OŠ Griže
ob 19. uri — odbojka v Šempetru

Petek, 8. 7. 1983
ob 17. uri — rokometni turnir za člane na igrišču OŠ Griže

Sobota, 9. 7. 1983
ob 9. uri — strelsko tekmovanje ob 10-letnici društva Žarko Kveder Griže — v letnem gledališču
ob 15. uri — gasilska vaja v Grižah
— otvoritev komunalnih objektov v Grižah
ob 19. uri — kulturna prireditev — nastop dramske in folklorne skupine naših delavcev v zamejstvu — Augsburg
— zabavna prireditev z ansamblom Nočna izmena — vse v letnem gledališču

Nedelja, 10. 7. 1983
ob 6. uri — budnica v Grižah
ob 10. uri — slavnostna seja občinske skupščine v domu Svobode Griže

ZA PRAZNIK OBČINE ŽALEC, 7. JULIJ, ČESTITAJO OBČANOM IN DELOVNIM LJUDEM

Skupščina občine Žalec
Izvršni svet Skupščine občine Žalec
Občinski odbor ZB NOV Žalec
Občinska konferenca ZKS Žalec
Občinska konferenca SZDL Žalec
Občinski sindikalni svet ZSS Žalec
Občinska konferenca ZSMS Žalec
Samoupravne interesne skupnosti Žalec
Uredništvo Savinjskega občana

PRIZNANJA OBČINE ŽALEC

ZLATI GRB:
Društvo upokojencev Griže—Zabukovica, Vlado PLASKAN iz Žalca, Franc POTOČNIK iz Kaplje vasi;

SREBRNI GRB:
SOZD HMEZAD — Delovna organizacija MINERVA Žalec, SOZD HMEZAD — Delovna organizacija STROJNA Žalec, Drago ANTLOGA iz Žalca,

BRONASTI GRB:
Obrtno združenje Žalec, Dom upokojencev Polzela, Jožica PINTER iz Šempetra,

PLAKETE OBČINE ŽALEC
Gasilsko društvo Matke, Delovna organizacija KOMUNALA Žalec, Ivan BOŽNIK iz Celja, Mija FON iz Žalca, Anton JUREŠ iz Celja, Drago KUMER iz Gotovelj, Jože GOLTNIK iz Vranskega, Konrad PEVEC iz Žalca, Jože ŠALEJ iz Žalca in Cveto UDUČ iz Pongraca.

HURA! POČITNICE!

Takšne vesele misli so zadnje dni pouka skozi odprta okna bežale za soncem v gozd, na igrišče, na morje . . .

Kdo bi jih ustavil, te objestne misli, ki so se nehote prepletale z učno snovjo. Matematika je bila le še odštevanje: koliko dni je še do konca pouka? Slovenščina je imela same vesele glagole: igrati se, žogati se, plavati . . . Še predmeti o naravi so slikali le še rože, sonce, morje . . . Predmeti o družbi so spletali le še tople prijateljske odnose, govorili so o tovarištvu, o svobodi . . . Svobodi!

In v mislih so šolarji kot ptice razprli krila za let.

Nakup konfekcije po izjemno ugodnih cenah v veleblagovnici NAMA Žalec in v Prodajnem centru LEVEC.

Poslovni čas od 8. do 20. ter ob sobotah od 7.30 do 13. ure.

Vsem delovnim ljudem in občanom ter našim kupcem čestitamo za praznik občine Žalec — 7. julij.

N
ŽALEC

N
LEVEC

HMEZAD DO STROJNA ŽALEC

Z obsežnimi melioracijami do večjega kolača

Hmezadov inženiring, v katerem sodeluje tudi Strojna Žalec, prevzema obsežna naročila za agromelioracije v Jugoslaviji. Do danes zgrajenih 3000 kilometrov gozdnih cest. S kmetijsko mehanizacijo tudi na zahtevna tuja tržišča . . .

V bitki za večji kolač kruha na jugoslovanskem kmetijskem prostoru uspešno sodeluje tudi SOZD Hmezad z združenimi delovnimi organizacijami, med katerimi je tudi DO Strojna Žalec s svojima tozdoma Grames in Proizvodnja kmetijskih strojev in opreme (PKM). Vendar bomo v našem zapisu obširneje spregovorili le o DO Strojna:

Začetki DO Strojna, ki deluje v SOZD Hmezad, segajo v prvo leto po osvoboditvi, ko je svojo dejavnost usmerila v mehanizirano obdelavo zemljišč. V nadaljnjem programu se je opremljala z buldožerji za rigolanje, regulacije in drenažiranje zemljišč. Njen osnovni program je obsegala gradnja gozdnih cest, s katerimi je povezovala odmaknjena in mehaniziranemu spravilu težko dostopna gozdna območja in seveda tudi hribovske zaselke in posamezne kmetije. Kako obsežno in zahtevno je bilo to delo, kaže podatek, da imamo danes speljanih 3000 km gozdnih cest.

TOZD Grames je svojo dejavnost razširil na nizke gradnje, melioracije in servisno službo, v tozdu PKM pa so razvili zanimiv program proizvodnje doma in na tujem iskane kmetijske mehanizacije, zlasti še za potrebe hmeljarstva. Za to novo dejavnost so se v Strojni odločili v letu 1972. Z delom mehanizacije so kmalu našli pot na tuja tržišča in to zlasti velja za hmeljske obiralne stroje, po katerih je bilo od vsega začetka veliko povpraševanje.

Strojna je svoj program kmetijske mehanizacije razširila na področje strojev za krompir, mulčerjev za sadjarstvo in vinogradništvo, trosilcev umetnih gnojil in drugo. Strojna pa si je tudi z ostalo, novejšo kmetijsko mehanizacijo, kot so stroji za krompir, pridobila kupce na sicer zahtevnih konvertibilnih trgih. Ne glede na velike potrebe po sodobni kmetijski mehanizaciji tudi doma, je takšna usmeritev nedvomno pravilna. Ni naključje, da kolektiv Strojne že od vsega začetka posveča veliko skrb uvajanju sodobne tehnologije. Njihovi stroji so kvalitetni in sodobnih oblik, pa tudi prilagojeni potrebam kmetovalcev.

Ob tem velja reči, da je Strojna med soustanovitelji SOZD Agros, ki že povezuje vso pomembnejšo industrijo kmetijske mehanizacije v Sloveniji. V svojih programskih izhodiščih tesno sodeluje z Agrosom na področju organizacijskega snovanja, novih tehnoloških dosežkov in enotnega nastopanja na zunanjih tržiščih. Pomembne so tudi skupno pretehtane naložbe in še druge oblike povezovanja — vse to so pomembne pridobitve sodelovanja.

Z melioracijami do večjega kolača kruha.

V bitki za večji kos kruha na jugoslovanskih poljih so izrednega pomena tehnološko dobro izpeljana melioracijska dela na velikih kmetijskih površinah. TOZD Grames izvaja zanimiv program, povezan v Hmezadovem inženiringu. Poleg DO Strojna sodelujejo še Minerva s svojimi cevmi in drugimi proizvodi, Mega z razpršilniki in druge organizacije združenega dela. Upoštevajoč izkušnje in dobre strokovne kadre, se na tem področju odpirajo velika dela na širšem agrarnem področju Jugoslavije.

Gozdna cesta, ki jo gradi Grames

Iz razgovora z direktorjem DO Strojna ing. Francem Žužejem povzemamo, da gre za velika naročila in pomembne dogovore. Prva naročila zajemajo Savinjsko dolino, v občini Slovenska Bistrica gre za kompleks 110 ha, v celjski zemljiški skupnosti omenjajo 300 ha, toliko pa tudi na Šmarskem. Na večja naročila računajo v Vojvodini in na drugih kmetijskih področjih Jugoslavije, kjer čaka še veliko zemlje, da jo z agromelioracijami izboljšamo in dosežemo večjo plodnost. Pri tem velja zapisati, da SOZD Hmezad s takšnimi posli računa na zamenjavo za koruzo. Takšno sodelovanje je zelo pomembno, saj si bomo z njim zagotovili potrebno krmo za potrebe naše živinoreje.

DO Strojna v svojem programu napoveduje razširitev in povečanje proizvodnje kmetijske mehanizacije. Kar zadeva njihov program, se ravnajo po izkušnjah in dobrem posluhu za potrebe kmetijstva doma in na tujem. Z lastno udeležbo in bančnimi krediti bo možno doseči razširitev porizvodnje in pri tem delno uvesti še drugo delovno izmeno.

Obiralne stroje za hmelj že tri leta prodajajo v Romunijo (za dolarska sredstva), kupujejo pa jih tudi Poljaki. Letna prodaja znaša 38 milijonov dinarjev ali 25 odstotkov realizacije.

V letošnjem programu so si zastavili proizvodnjo 3000 trosilcev, 1200 strojev za sajenje krompirja, 600 izkopalnikov za krompir, 160 mulčerjev itd. Fizični obseg proizvodnje povečuje v primerjavi z lanskim letom za 33 odstotkov, medtem ko bi se v letu 1984 povečal že za 80 odstotkov. Pomeni, da bodo s takšno proizvodnjo že v glavnem pokrili potrebe na tržišču. Poleg držav, ki smo jih omenili, izvažajo strojno opremo oziroma stroje še v sosednjo Avstrijo in v Iran. Na koncu še to, da je bil kolektiv obeh tozdov DO Strojna zelo uspešen in visoko aktiven v prvih treh mesecih tekočega leta, saj je ustvaril 16 milijonov dinarjev akomulacije, kar je nedvomno uspešen start za dobro gospodarjenje v letu 1983.

Stroji za krompir žalske Strojne za domače potrebe in izvoz

KOMUNISTI O RAZMERAH V SIGMI

ENOTNI V OCENI DA SE NALOGE USPEŠNO URESNIČUJEJO

»Na današnji skupni seji predsedstva Občinskega komiteja ZKS Žalec in komunistov v Sigmi moramo oceniti dosedanje rezultate po uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v Sigmi, predvsem pa ugotoviti, ali so ti rezultati dobra osnova za čimprejšnjo sanacijo,« je začel sejo sekretar predsedstva Ludvik Semprimožnik. Po podani oceni članov začasnega kolegijskega poslovodnega organa, direktorjev temeljnih organizacij, je stekla razprava, iz katere lahko povzamemo oceno, da so se v tem kolektivu razmere v marsičem izboljšale, vseh pa ni mogoče uresničiti čez noč. Rezultati poslovanja so sicer na lanskem nivoju, kar pa je glede na zaostrene razmere na področju investicij v gradbeništvu zadovoljivo. Ob manjšem številu zaposlenih se je povečal fizični obseg proizvodnje. Nekatere delavce, še zlasti iz skupnih služb, so razporedili v temeljne organizacije ali pa v neposredno proizvodnjo. Pri tem so se tudi srečevali s težavami. Kljub nekaterim premikom pa s kadrovsko sestavo zaposlenih še niso zadovoljni. Odnosi med temeljnimi organizacijami so boljši, uveljavlja se delitev dela in medsebojna pomoč, poudarili so tudi, da se je izboljšala delovna disciplina. Izrečenih je bilo tudi nekaj pripomb, predvsem pa so obsodili obnašanje posameznikov, ki ne čutijo odgovornosti in niso pripravljeni s skupnimi močmi razreševati nastalo situacijo. Predsedstvo je na osnovi poročil in razprave sprejelo zaključke, ki vsebujejo oceno, da se naloge uspešno uresničujejo, hkrati pa so zadolžili komuniste, da aktivno sodelujejo pri uresničevanju sprejetih nalog.

jk

PREBOLDSKI VANDALI OBSOJENI

Temeljno sodišče v Žalcu je na osnovi zaslišanja obtoženih izgrednikov, ki so se znesli nad spomenikom narodnega heroja Slavka Šlandra in osnovno šolo v Preboldu, izreklo obsodbo. S tem, da so storili v sostorilstvu kaznivo dejanje poškodovanja ali uničenja stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena in naravnih znamenitosti po členu 178/1 KZ SRS in kaznivo dejanje poškodovanja tuje stvari čl 177/2 KZ SRS. Sodišče je izreklo naslednje kazni: **Dušanu Zupančiču** osemnajstmesecev zapora, **Bogdanu Staniču** eno leto zapora, D. Š. starejšemu mladoletniku strožji ukrep varstva in skrbstva, medtem ko sta bila **Zdravko Herodež** in **Osmani Mehdi** zaradi pomanjkanja dokazov oproščena.

Sodišče je ugotovilo, da je bil Dušan Zupančič iniciator vandalskega početja, zato mu je bila odmerjena tudi največja kazen, čeprav zakon dopušča za takšen prestopek kazen do pet let zapora. Pri izreku kazni je sodišče upoštevalo, da storilci doslej še niso bili kaznovani, njihovo mladost in obžalovanje storjenega dejanja. Storilci morajo poravnati tudi stroške nastale škode.

Sodba še ni pravnomočna, ker imajo obtoženci možnost pritožbe. Navedeni primer, ki je sprožil val ogorčenja, nima primerjave glede skrunitve spominskih obeležij, na našem območju.

Resolucijske omejitve, trn v peti skupne porabe

»SKUPNA PORABA SI MORA UTIRATI POT MED RESOLUCIJSKIMI OMEJITVAMI IN OBČINSKIMI ZMOGLJIVOSTMI,« JE MENILO PREDSEDSTVO OBČINSKE KONFERENCE SZDL NA SVOJI SEJI, KJER SO POLEG SKUPNE PORABE V OBČINI OBRAVNAVALI TUDI ANALIZO OBRAMBNIH PRIPRAV V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH.

Skupna poraba se v zadnjem času omejuje z raznimi zveznimi in republiškimi normativi, pri čemer sploh niso upoštevane občinske razmere. V občini imamo nekaj samoupravnih interesnih skupnosti, ki so po predvidenih stopnjah zbrale več sredstev, kot je dovoljeval prvotni plan. Zaradi tega so se zniževale prispevne stopnje in vračala sredstva v združeno delo. Po drugi strani pa v nekaterih dejavnostih zmanjkuje sredstev za najosnovnejše delovanje, kar velja zlasti za šolstvo in zdravstvo. Vzrok za pomanjkanje sredstev v teh dejavnostih tiči predvsem v velikih razlikah med letošnjim povečanjem cen in resolucijsko omejenimi sredstvi za te dejavnosti. Predsedstvo je zato opozorilo na določeno neskladje znotraj resolucijskih načel in se zavzelo za sistemsko reševanje zadev v okviru celotne republike.

V nadaljevanju je predsedstvo obravnavalo tudi pripravljenost družbenopolitičnih organizacij in organov krajevnih skupnosti na mobilizacijo, zgrajenost obrambnih načrtov in njihovo uporabo v praksi. »Najslabše so razmere ravno pri prenašanju obrambnih načrtov v prakso,« so ugotavljali. Načrte sicer ima tri četrtine krajevnih skupnosti, zelo malo pa jih znajo uporabljati v praksi. Predsedstvo je opozorilo tudi na pomanjkljive opredelitve oboroženega boja v krajevni skupnosti, premalo kreativno delo komitejev za SLO in DS ter njihovo premajhno povezanost z organi krajevnih skupnosti.

-ij-

Vaja civilne zaščite Prebold '83

V počastitev dneva civilne zaščite — 20. junija — je bila 18. junija vaja enot in štabov civilne zaščite Prebold 83. Vaja je bila postavljena na predpostavki zračnega napada, ki je vseboval tudi elemente jedrskega in kemičnega orožja. Sodelovale so enote civilne zaščite krajevne skupnosti Prebold, Tekstilne tovarne Prebold, MIK Prebold, Gradnje Latkova vas, Zdravstvenega doma Prebold, Hotela Prebold in TZO Prebold. Vaja je pokazala sposobnost: v vsakem trenutku odpraviti posledice naravnih in drugih hudih nesreč. Je pa v celotu uspela.

S. V.

Občinski svet prejel priznanje

Delegacija Občinskega sindikalnega sveta Žalec se je pod vodstvom predsednika Branka Povšeta udeležila srečanja občinskih svetov pobratenih občin Bačka Palanka, Odžaci, Bački Petrovac in Žalec. Ob tej priložnosti je Občinski svet Zveze sindikatov Žalec prejel listino oz. priznanje za uspešno sodelovanje in razvoj bratstva in enotnosti.

jk

FRANCU LESKOŠKU-LUKI V SPOMIN

Nemo, a s ponosom in z besedami zahvale smo se tudi delovni ljudje in občani občine Žalec poslovili od častnega občana, revolucionarja, prvega sekretarja KP in komandanta slovenskih partizanskih čet. Na komemorativni seji zborov občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij in najodgovornejših dejavnikov v občini je o njegovem liku spregovoril Janez Meglič, predsednik Občinske konference SZDL Žalec.

Ob grobnici narodnih herojev v Celju so se od Luke poslovili vsi, ki so ga poznali, cenili njegovo delo in z njim kovali samoupravno socialistično družbo. Vedno smo se z njim radi srečevali, rad se je vračal v našo dolino, med naše ljudi. Spomin nanj nam bo ostal v sliki in besedi, njegova dediščina pa bo naš kažipot.

Iz spominske knjige, ki jo hranijo v Ferralitu, v katero je Franc Leskošek-Luka zapisal svoje spomine na vajensko dobo

ČASTNI ČLAN FERALITA

Franc Leskošek-Luka, ki se je začel učiti kovinarskega poklica pri Josefu Lorberju v Žalcu, je bil še vedno vezan za svojo nekdanjo tovarno, kjer se je učil. V njej se je seznanil z težko vlogo delavca, ki je takrat zaslužil komaj za tri do štiri žemlje v deset do dvanajsturnem delavniku. Težki pogoji dela in odpust iz uka, ker mu oče ni mogel več plačevati oskrbnine, sta pripomogla, da se je že zelo mlad odločil za delavsko gibanje, ki mu je ostal zvest vse svoje dni.

Na svojo prvo tovarno ni pozabil tudi čez leta, ko se je ob obisku v Žalcu zanimal zanjo in uvidel, da se le-ta ni razširila. Predlagal je njeno razširitev preko Godomlje na takoimenovano Antlogovo njivo in preko Petričkovega vrta vse do pokopališča. Naročeni so bili načrti, do njihove realizacije pa ni prišlo. Zgrajena je bila le hala za stružnice, ki smo jih dobili iz Litostroja, za novo tovarno pa je zmanjkalo denarja.

Okrog petdesetih let se je začelo razmišljati o izgradnji livarne, zataknilo pa se je pri gradbenem dovoljenju, tako da je bila osvojena varianta proti Vrbju. Luka Leskošek je tedaj vseskozi sodeloval pri osvajanju idejnega projekta. S svojimi predlogi je vplival na idejno rešitev tovarne v izgradnji. 29. junija 1963 je prerezal trak nove livarne in jo predal svojemu namenu. Ko smo leta 1975 vgradili novo elektro peč je Luka Leskošek vlil prvo saržo, hkrati pa smo ga proglasili za častnega člana kolektiva.

Poslednjič nas je Luka obiskal leta 1980, ko smo ob 100-letnici Ferralita odprli razstavo naših proizvodov in se je prvi vpisal v knjigo vtisov.

I. Jh.

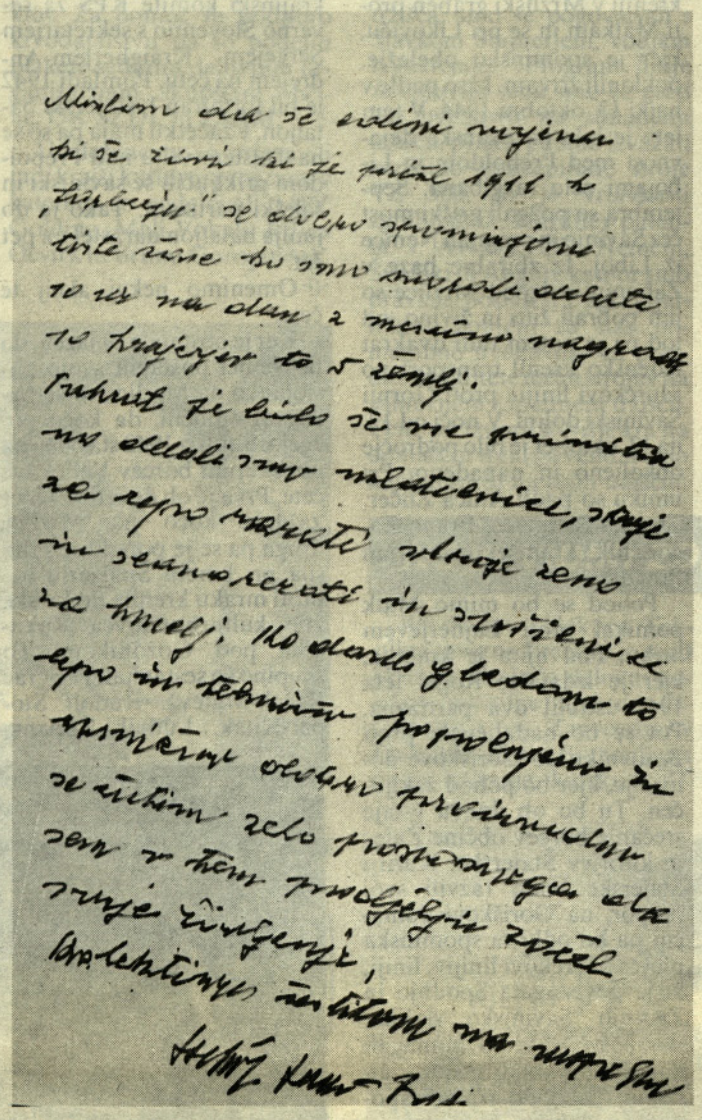

TOVARIŠ LESKOŠEK JE RAD ZAHAJAL MED NAS

Vsako srečanje s tovarišem Lukom je bilo zame posebno doživetje. V njem smo videli prekaljenega revolucionarja, doslednega borca za naš socialistični samoupravni sistem, človeka, ki je živo spremljal današnji družbeni razvoj, in ki je, kjer je le mogel, s svojimi stališči in nasveti pomagal pri razreševanju posameznih problemov. Tovariš Leskošek se je kot dolgoletni najožji Titov sodelavec dobro zavedal, da mora biti partijsko delo kar najbolj tesno povezano in preverjeno z neposrednim delovanjem med delavci in občani.

V zadnjih dvajsetih letih sem se pogosto srečeval s častnim občanom naše občine — s tovarišem Luko. Vselej se je živo zanimal za dogajanja in znal tudi svetovati. Vsakokratno srečanje z njim nam je ostalo v živem spominu. Ko smo ga seznanili z razvojnimi nalogami, s problemi in doseženimi rezultati, je vedno kritično presojal naše delo, včasih je bil v svojih stališčih tudi oster. To se je dogajalo posebno takrat, ko smo razpravljali o gospodarskem razvoju, o urbanizaciji in o varstu kmetijskih zemljišč. Zanimal se je za življenjske pogoje naših delavcev, za problematiko kmetijstva in za to, kako poteka razvoj višinskih območij. Ob vsem tem smo imeli vedno občutek, da se v njem skriva mehko srce in da čuti veliko naklonjenost do naše doline in naših ljudi. Pogostokrat je obiskoval našo občino. Vselej je bil prisoten na slavnostnih sejah skupščin ob občinskih praznovanjih, rad se je odzval vabilom naših delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Velikokrat je bil prisoten na spominskih srečanjih s soborci, udeleženci predvojnega delavskega gibanja in NOB na praznovanju pomembnih obletnic. Nepozabno je bilo srečanje ob praznovanju 40-letnice I. konference KP Slovenije pri Šmiglovi zidanici. Zelo rad je obiskoval Ferralit, saj je v Žalcu kot kovinarski vajenec pričel svojo težko pot delavca in revolucionarja.

Njegovi obiski v Andražu, kjer je preživel svojo rano mladost, pa so mu vedno veliko pomenili. Njegova srečanja z domačini so bila vedno prisrčna in neposredna. Rad je obiskoval Brunškovo domačijo in s Konradom sta bila velika prijatelja; ni ju ločila velika starostna razlika. Tovariš Leskošek je večkrat poudaril, da mu je Konrad všeč predvsem zato, ker je zdrav kmečki fant, ki zna trezno presojati današnje probleme in ki zna poprijeti za vsako delo.

Z odhodom prvega partizanskega komandanta, kot smo radi imenovali tovariša Luko, smo izgubili tudi iskrenega in velikega prijatelja naših ljudi in Savinjske doline. Njegovo delo nam pomeni ne le napotilo, temveč tudi obvezo, da je vredno vedno in povsod nadaljevati in utrjevati Titovo pot samoupravnega socialističnega razvoja.

Jože Jan

Proslave 40 obletnice I. konference KPS v Šmiglovi zidanici se je udeležil tudi Franc Leskošek Luka — udeleženec te konference

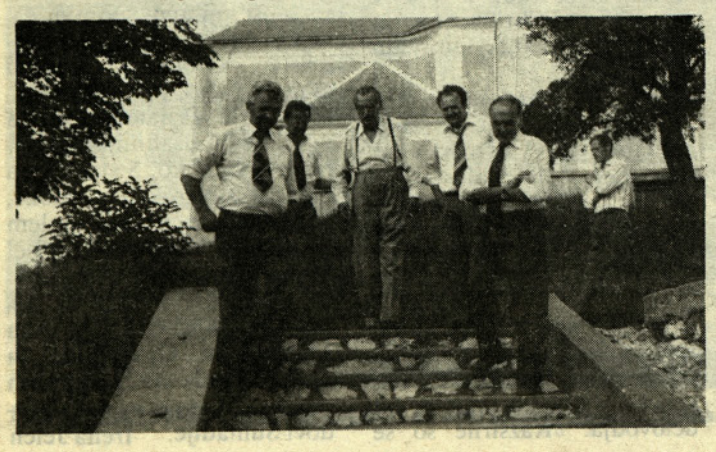

Strička Luke ne bo več

Brunškovi v Andražu so konec maja zaman čakali, da jih bo obiskal njihov dober znanec in prijatelj Franc Leskošek-Luka. »Obljubil je, da bo prišel, sedaj pa ga ne bo več.« sta užaloščena rekla Brunškova otroka — šolarja, ki ju je imel pokojni Franc Leskošek nadvse rad.

Vsakič, ko je prišel, sta mu otroka morala poročati, kako napredujeta v šoli. Rad se je pogovarjal tudi z gospodarjem Konradom. »Imel je zelo dober spomin in veliko znanje. Vse ga je zanimalo, kako kmetje gospodarimo na hribovski zemlji, kako razrešujejo probleme in drugo. Bil je prijeten sobesednik,« nam je pripovedoval Brunšek.

Gospodinja Ivica: »Zgodilo se je, da se je pripeljal v največjem delu na polju.« »Ivica, nič ti ni treba pripravljati, pojdite na polje, delo vas čaka! In je še dejal, da se bo zanj že našlo kakšno zelje s fižolom.«

Gospodinja Ivica mu je nekoč pripravila piščanca, ki ga je imel zelo rad. »Ko sem mu prinesla jed na mizo, se mu je obraz zresnil in vprašal me je, kakšen je to piščanec brez perutnic. Šele tedaj sem spoznala, da ima najraje perutničke, jaz pa sem jih odstranila in mu ponudila zgolj belo meso.«

Ugledni gost je med kramljanjem s Konradom tudi rad popil kozarec domačega vina.

»In sedaj ga ni več, le spomin nanj nam je ostal,« so prizadeti ugotavljali Brunškovi, ko smo odhajali . . .

Konrad Brunšek v razgovoru s tovarišem Leskoškom

PO POTEH NOB V SAVINJSKI DOLINI

Pohod ob spomenikih NOB

Gojenje tradicij NOB je tudi v Grižah stalna naloga krajanov. Tudi letos bodo pripravili pohod OB SPOMENIKIH NOB v sklopu praznovanja občinskega praznika. Osrednji pohod bo v nedeljo, 3. 7. 1983. Pohodniki se bodo zbrali pred Minervo, pred nekdanjim obratom Rudnika Zabukovica. Spominska plošča na steni priča na avgust 1942, ko sta Savinjska in del Revirske čete napadli Rudnik in ko je bila zaplenjena prva okupatorjeva puška. Od tod bo pohod krenil v dolino Artišnice k spomeniku desetim talcem in neznanemu borcu NOB.

Po moriji v letu 1942, ko je okupator na področju od Celja do Maribora ustrelil 866 talcev ter v letu 1943, ko je bilo ustreljenih 55 talcev, je bilo med njimi tudi 10 talcev, ustreljenih v Pongracu 29. maja 1943. Do te morije v Pongracu je prišlo zaradi likvidacije kmeta, nemškega ovaduha Žganka. S to likvidacijo je postalo celotno območje Pongraca takorekoč osvobojeno. Nemci so svojemu sodelavcu priredili veličasten pogreb, čez tri dni pa kruto obračunali z nedolžnimi ljudmi.

Tu se bosta od pohoda ločili dve pohodni patrulji. Prva bo odšla k zemljanki TV linije S-24, druga pa bo krenila na Igriše. Zemljanka TV linije S-24, je bila ena od postaj v kurirskem sistemu, ki je povezoval celotno Slovenijo. Ustanovljena je bila poleti 1943, svoje bunkerje pa je imela na različnih krajih, tudi pod Gozdnikom. Ta bunker je izdal kmet Žgank, vendar so se kurirji pravočasno rešili. Jeseni 1943 so si kurirji zgradili bunker v bližini Zabukovice, da bi laže preživeli zimo. Nemci so bunker odkrili in od osmih kurirjev, ki so bili takrat v bunkerju, sta padla Viktor Guzej in Ivan Kajtna. Vendar delo kurirjev ni prenehalo, delovali so naprej do osvoboditve.

Na Igrišu, grebenu med Gozdnikom in Mrzlico, sta nekoč stali sredi gozdov dve kmetiji, Hiša Hriberjevih je bila že od novembra 1941 zanesljivo zatočišče prvih partizanov, prav tako tudi Ramšakova. Usodna noč, 7. marca 1943, je prinesla veliko tragedijo in zahtevala več življenj. Četa Lojzeta Hafnerja-Velička se je vračala iz Letuša na Igriše. Spotoma so se ustavili v Matkah, kjer so bili izdani. Nemci so jim sledili in jih obkolili v Hriberjevi domačiji. Na srečo se je večji del čete že umaknil v Gozdnik. Rešil se je samo Jernej Košir, padli pa so Alojz Hafner-Veličko, Jože Košir, domači gospodar Leopold Hriber, njegova žena Marija ter sin Franc, sosedov sin Franc Ramšak in vodnik Štefan Vasle-Maks, po domače Škacinov iz Zabukovice. Drugi dan so aretirali tudi Ramšakovo družino. Sinova sta slutila nesrečo in sta že zjutraj odšla od doma. Toda Nemci so ju kasneje ujeli in skupaj z Ivanom Laznikom ustrelili v Pongracu. Gospodar Ramšak, ki je imel več kot 70 let, in njegova žena Marija sta umrla v taborišču. Obe kmetiji sta bili požgani. Hriberjeva 7. marca 1943, Ramšakova pa v hajki novembra istega leta. Razvaline je preraslo grmovje, edino kar priča na dogodke, je obeležje, ob katerem se bodo ustavili pohodniki.

Od tod bodo pohodniki krenili v Mrzliški graben proti Matkam in se pri Likoviču, kjer je spominsko obeležje, poklonili žrtvam, ki so padle v hajki 13. oktobra 1944. V tem letu je bila partizanska dejavnost med Preboldom in Libojami zelo razgibana. Septembra so požgali griški most čez Savinjo in pregnali Nemce iz Liboj. Iz zbiralne baze v Zahomu in izpod Mrzlice so jim pobrali žito in živino, od tod pa je potem tudi dvakrat tedensko krenil transport po »Jurčkovi liniji« proti Gornji Savinjski dolini. V noči od 12. na 13. oktober je bilo področje obkoljeno in napadeno. Pri umiku so padli Anica Žličer, Trezika Stenovec, Franc Zagoričnik, Tramšek in Marjan Pravdič.

Pohod se bo mimo Matk pomikal proti Lajnerjevem hribu. Pod njim je kmetija, kjer je izdajalec Rogel leta 1941 ustrelil dva partizana. Pot se bo nadaljevala proti Bezovniku do Goriškove domačije, kjer bo pohod zaključen. Tu bo ob dnevu vstaje srečanje borcev občine Žalec in kurirjev Štajerske. Kurirji Štajerske bodo razvili svoj prapor, na Goriškovi domačiji pa bo odkrita spominska plošča »Jurčkovi liniji«, liniji, ki je povezovala Spodnjo in Zgornjo Savinjsko dolino; domačinom, ki so pomagali narodnoosvobodilnemu gibanju, pa bodo izročili spominske plakete.

S partizanskim mitingom bo zaključena prireditev v spomin na narodnoosvobodilno gibanje na tem področju, v spomin na borce — aktiviste tega območja, predvsem pa v spomin na domačine in na kmečke domačije, ki so kljub neizmernemu terorju okupatorja podpirale nesebično boj za pravično stvar.

Veličkova četa

Alojz Hafner-Veličko je bil komandir 4. čete I. Štajerskega bataljona, ki je bila ustanovljena med reorganizacijo partizanskih čet v dneh od 4. do 7. julija 1942. Kasneje se je četa preimenovala v 3. četo Savinjskega bataljona.

Veličkova četa je bila zelo aktivna v letu 1942, ko je bilo osvobodilno gibanje na Štajerskem močno okrnjeno. Tedaj je bil formiran nov pokrajinski komite KPS za severno Slovenijo s sekretarjem Sergejem Kraigherjem-Andrejem na čelu. Pomladi 1942 je bil formiran I. štajerski bataljon, v začetku maja pa so se na Tolstem vrhu nad Preboldom priključili še savinjski in šaleški partizani. Tako je do junija bataljon narastel na pet čet.

Omenimo nekaj akcij te čete:

Ker je obstajala bojazen, da bi Nemci postavili svojo postojanko na Mrzlici, so se partizani odločili, da kočo požgejo. 6. julija 1942 sta odšli na pot skupini borcev Veličkove čete. Prva je ob devetih zvečer zažgala kočo na Mrzlici, druga pa se je popoldne zglasila pri kmetu Špajzerju in proti mraku krenila do lovske vile kulturbundovca Rakuscha pod Gozdnikom. To skupino so sestavljali Pongrac Raček-Matevž, Rudolf Stopar-Kitak, Ludvik Zupanc-Ivo, Ivan Farčnik-Buč ter Alojz Ključevšek-Lojze. Likvidirala je nemškega zaupnika Franca Dolarja z Dola pri Hrastniku in zažgala njegovo vilo.

V zori 12. julija je bila Veličkova četa na Grmadi, pri kmetu Brezovniku, kjer je predanila. Naslednji dan se je četa premaknila nazaj skozi Savinjsko dolino do Tolstega vrha, od tam pa proti Mrzlici. 14. julija je prišla v Mrzliški graben, v svoj stari in priljubljeni tabor pri izviru potočka Kolje pod Mrzlico. Ta tabor je četa uporabljala do 25. julija, ko je bil izdan. Postavili so si nov tabor na Mrzlici, od tod sta kurirja Robi Turnšek-Vinko in Ludvik Zupanc-Ivo skušala vzpostaviti zvezo s terenskimi političnimi delavci. Zveze nista našla, v tabor pa sta pripeljala dva novinca: Alberta Hlačerja-Roberta in Štefana Vasleta-Maksa.

3. avgusta je Veličkova četa likvidirala dva izdajalca iz Liboj: Štefana Vaša in kmeta Brlešića.

10. avgusta zvečer je četa napadla Rudnik Liboje ter se potem umaknila na Gozdnik. Zaradi izdaje je bila razkrita pomembna javka pri Ivanu Krempušu v Zgornji Rečici. Padli so domačin Krempuš, Ernest Draksler-Marko in kurir Kozjanske čete Mirko Košenina-Tomo iz Petrovč.

V prvih dneh septembra je štab II. grupe odredov izvršil ponovno reorganizacijo partizanskih enot. Veličkova četa je postala 3. četa Savinjskega bataljona, komandir je ostal Veličko, četni politkomisar pa je postal Dušan Rebolja-Boro. Četa se je zadrževala v glavnem okrog Mrzlice, Gozdnika in Šmohorja. Njeno operacijsko območje je bilo stisnjeno med okupatorjeve postojanke Celje-Laško-Hrastnik-Trbovlje-Sv. Planina-Tabor--Prebold–Žalec-Celje.

Med akcijami omenimo še oskrbovalno akcijo v noči na 26. september pri Ivanu Žganku in akcijo proti razvpitemu hitlerijancu Avgustu Vedeniku v Šeščah. Hudo ranjenega Kostjo so borci uspeli rešiti, Trboveljčan Viktor Bastič-Veno pa se je, ranjen v kolk, sam ustrelil.

24. oktobra je nemška patrulja v Zgornji Magdaleni pri Matkah odkrila partizanski bunker. Iz njega so se zadnji trenutek rešili trije partizani, ranjen Kostja pa je ostal v bunkerju. Ko so ga Nemci dvigovali, je pod njim eksplodirala ročna bomba, aktivirana z namenom, da sovražnik Kostje ne bi zajel živega in hkrati pretrpel tudi lastne izgube. Vendar bomba ni ubila nikogar in tako so Nemci Mirka Gričarja-Kostjo čez dva dni ustrelili v Celju. Do tragedije je prišlo zaradi izdaje bunkerja, katerega sta izdali gospodarjeva hčerka in žena, pri katerem so dobivali partizani hrano za Kostjo. Tudi tega usodnega 24. oktobra sta se Matevž in Robert odpravila k temu kmetu po hrano. Toda ženski sta kašo zastrupili in izdali bunker. Matevž in Robert sta se komaj rešila, Kostjo pa so Nemci dobili.

Akcija je sledila akciji, dokler ni prišlo 7. septembra 1942 do znane bitke na Črети, po kateri je ostalo od čete le sedem partizanov. Veličko, Blisk in Igor so se sešli na javki pod Gozdnikom ter se skupaj s kurirjem Ivom odpravili v Kozjanski bataljon.

Leta 1943 se je Veličko vrnil v Savinjsko dolino in uspešno deloval do tragedije na Igriših, kjer je padel.

Franc Ježovnik
S. V.

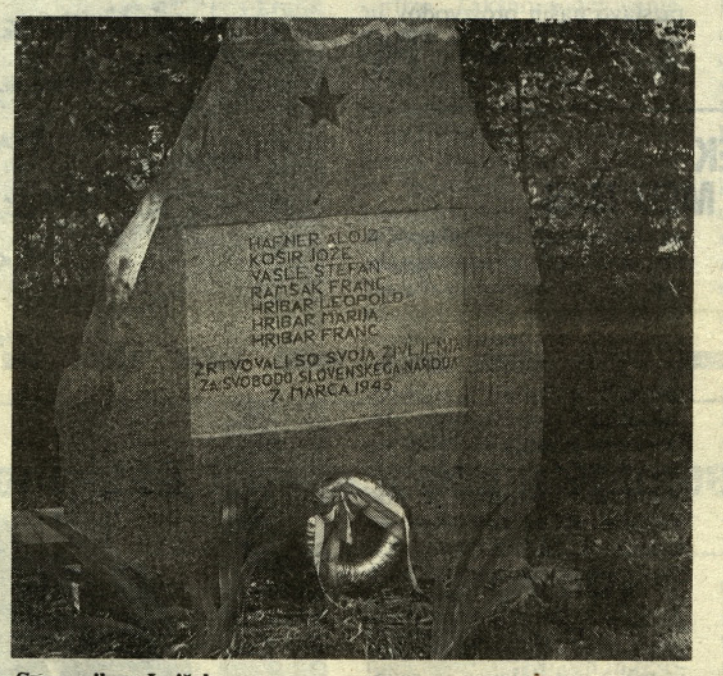

Spomenik na Igrišah

SNIDENJE PRAVIH PRIJATELJEV

JOŽE IN MARIJA SENICA STA GOSTILA MILORADA IN GROZDIJANO IZ ČAČKA

Moram reči, da je bilo tisto sobotno popoldne pri Seničevih v Oničevi ulici prav prijetno. Živahno in prisrčno, kot se pri pravih prijateljih spodobi.

VOZILI SMO SE PETDESET UR

Prijazna gospodinja Marija nas je posadila za mizo v prijetno domači dnevni sobi. Besede se za začetek vrtijo okrog vsakdanjih stvari v pričakovanju Miloradovega prihoda, ki si je po kosilu privoščil urico počitka. Pričakovala sem starčka, počasnega, utrujenega, ki komajda leze s palico v rokah. Pa ti jo skozi vrata primaha živahen in čil kot mladenič. Čvrst in vzravnan, vzlic letom, ki jih nosi na grbi. Salamensko dobro skriva svojih triinosemdeset let.

Nad skodelicami dišeče kave sežemo v minulost. Kako je bilo tistega dne, ko so jih strpali v vagone, za njimi pa so ostajale rdeče strehe toplega gnezda in dim rodnega ognjišča?

Pisalo se je leto enaintirideset. Transport izseljencev je vijugal skozi noč neznano kam in na njem Jože, ki je štel komaj devetnajst pomladi. Danes jih ima preko šestdeset. Roke položi na mizo in začne nizati spomine, lepo počasi jih vleče na dan, se ob nekaterih zaustavi malo dlje, drugih se dotakne le za hip. Senca mu preleti obraz, ko mu spomin obstane na začetku trnove poti. Aretacija. Nato so jih strpali v vagone. In končno zavetje pri dobrih ljudeh tam daleč v Srbiji. »S sabo smo lahko imeli le 25 kg prtljage in 25 mark. Nismo vedeli, kaj bo z nami. Nismo razmišljali, ali bomo preživeli ali ne, verjeli smo le v boj našega naroda. Takrat smo vedeli, da je v vojno stopila Sovjetska zveza in to je bil za nas žarek upanja. Vozili smo se preko petdeset ur in nismo smeli niti po požirek vode,« se spominja. In nadaljuje: »Z očetom, bratom in mamo so nas naselili v vasi Stančiči v občini Mojsinje. Skupaj z družino Močnik iz Dramelj smo stanovali v učiteljevi hiši. V vasi sem spoznal tudi Milorada, ki je bil takrat občinski delovodja.« Narod, ki je sam trpel, jim je ponudil roko v času najtežje preizkušnje in z njimi delil poslednji kos kruha.

Jože Senica (levo) in Milorad Pantelić (desno)

Kmalu so v Stančičih zaregljale nemške strojnice, tem pa se je pridružil žvenket ustaškega in četniškega orožja. »Pa ni bilo dolgo, ko so se v vasi pojavili partizani,« doda Jože. »Kar nekaj družin se je priključilo osvobodilnemu boju, vsi pa smo pomagali borcem po svojih močeh,« razloži.

Zatopljen v spomine prekriža roke na mizi in nadaljuje: »Zaradi četnikov in našega sodelovanja s partizani so za nas tla kmalu postala prevroča. S pomočjo nekega zdravnika smo dobili stanovanje v Stubljinah. A najlepši spomini nas vežejo na Stančiče,« pribije Jože.

Iz mračnih spominov se povrnemo v sedanjost. O prijateljstvu, ki se je nadaljevalo po vojni, teče beseda, o študiju ekonomije, ki ga je Jože končal, o hčerki, ki bo nadaljevala vezi, stkane v vojni vihri.

Pa kmalu spet zdrsnemo v preteklost. Hitlerjev rajh je bil na tleh, Nemčija je kapitulirala, toda trnova pot izseljencev še ni bila končana. Jože je bil mobiliziran v tovarni v Šabcu in se je vrnil šele marca 1946.

HČERKA ME NI PUSTILA, PA SEM LE PRIŠEL

Jožetovi izpovedi se pridruži žena Marija. Čeprav ni preživljala trpkega izgnanstva, je z ljudmi v Srbiji sklenila trdno vez prijateljstva. Pripoveduje, kako vesela je svojih gostov,« . . . saj če ne bi bilo njih, danes morda ne bi bilo mojega moža,« se nasmeje skozi solze.

Tiho je sedel in poslušal naš razgovor, potem pa je tudi sam začel vleči spomine na dan. Ni treba dosti spraševati in že se razgovori, pripoveduje in obuja spomine, hči Grozdijana pa dopolnjuje vrzeli v njegovi pripovedi.

Z veseljem in ponosom najprej pove, da ga hči ni pustila na pot. V letih je že, pot pa dolga in naporna. »Pa me ni mogla zadržati,« pripomni. Čil in krepak je še, kratko pristriženih belih las in ust, ki se rade razpno v nasmeh, vseh bridkostim in tegobam navkljub. Utrinjajo se spomini na čas, ko je bil še vojak. Mimogrede zvem zgodbo o tem, kako je vzljubil Slovence. V Tuzli je to bilo, kjer je imel desetarja-Slovenca. »Dober človek je bil,« večkrat ponovi Milorad Pantelič, danes že upokojenec iz Čačka.

Prižge cigareto in obudi spomin na čas, ko so dobili obvestilo o transportu Slovencev v občino, kjer je bil delovodja. »Razširile so se lažne govorice, da bo v Srbiji ostal slovenski narod, Srbi pa bodo izgnani,« ga dopolni Grozdijana, takrat mladinska aktivistka. Pomenek v domači in prijetni sobi teče gladko, brez zatikanj. Le enkrat se pretrga. Ko Milorad slika prihod Slovencev na postajo Prelina.« Brez nasmeha na licu, ne vedoč kam in kod, iztrgani z rodne grude in prepuščeni kruti usodi,« s trepetajočim glasom pove Milorad.

A kaj kmalu se mu obraz zvedri in že spregovori o tem, kako je prvič obiskal Slovenijo, kako draga mu je družina, katere gost je spet te dni. »Kako jih ne bi imel rad, saj nam je Jožetov oče neštetokrat pomagal, ker je znal nemško, mama pa je znala pozdraviti marsikoga v vasi.«

Tako pripovedujejo Seničevi in njihovi gostje. Žalostni, a tudi lepi so njihovi spomini. Zaradi dobrih ljudi so lepši njihovi spomini. V vojni vihri skovane vezi prijateljstva pa ostajajo. Nič ni odmaknil čas, nič spremenil, nič odtujil. Prijateljstvo med njimi ne bo usahnilo-le razširilo se bo lahko. S staršev na otroke, z otrok na vnuke. Meni pa se je ob toplem stisku rok vsiljevala misel Frana Roša: »Srbija je domovina junakov in dobrih ljudi.« Takšnih, kot sta bila Milorad in Grozdijana in tisoči drugih na prostranih poljih Slavonije in med gozdovi Šumadije.

Trena Jelen

HUMANOST STARA VEČ STOLETIJ

30 LET KRVODAJALSTVA V OBČINI — PODELILI PRIZNANJA POSAMEZNIKOM IN DELOVNIM ORGANIZACIJAM

Prazna in suhoparna je ponavadi govorica številk. Toda če zapišemo, da imamo v Sloveniji 110.500 darovalcev krvi, s pomočjo katerih so v lanskem letu zbrali kar 43.500 litrov te prepotrebne življenjske tekočine, pomenijo številke nekaj več — pričajo o humanosti ljudi, o njihovi želji, da s svojo krvjo rešujejo tuje, nepoznano življenje. In med temi tisoči anonimnih, brezplačnih darovalcev je bilo lani tudi 1241 naših občanov, ki so te dni proslavili 30 let krvodajalstva v občini.

Osrednja prireditev je bila v dvorani Hmezada v Žalcu, kjer je zbranim krvodajalcem spregovoril Janez Meglič, predsednik OK SZDL Žalec. Ko je govoril o razvoju in pomenu krvodajalstva, je povedal, da smo leta 1945 imeli v Sloveniji le 800 krvodajalcev. Z uvedbo prostovoljnega in brezplačnega krvodajalstva leta 1952 je bilo v republiki 11.700 darovalcev, danes, po tridesetih letih, pa jih imamo že 110.500.

»V občini,« je nadaljeval J. Meglič,« se je letno odzvalo poprečno 1500 občanov. Leta 1979 smo imeli preko 3000 krvodajalcev, nato pa je število naglo upadlo. Lani je darovalo kri 1241 naših občanov. Na število prebivalcev je v Sloveniji 5,3 odstotka krvodajalcev, v naši občini pa le 3,4 odstotka.«

Opozoril je tudi na težave krvodajalcev v nekaterih delovnih organizacijah, »... kjer še vedno ni pravega razumevanja, posluha ter ustrezne podpore. Vsi darovalci namreč še niso deležni prostega dneva, čeprav jim po dogovoru pripada.«

V nadaljevanju je Jože Čehovin, predsednik občinskega odbora Rdečega križa, podelil jubilejne zlate značke in priznanja devetinosemdesetim krvodajalcem za več kot petindvajsetkratno darovanje krvi. Posebno plaketo pa so prejeli: Oto Krajnc, Jože Drovec, Edi Žličar, Jože Strošek in Jože Žnidšič, ki so darovali kri več kot petdesetkrat. Za pomoč in podporo krvodajalstvu pa so podelili plakete sedmim delovnim organizacijam, skupščini občine, OK SZDL in ZŠAM.

Udeležencem so pripravili tudi krajši kulturni program, v katerem so sodelovali MPZ Golding, Mali Vokali, Jožica Ocvirk in Bruno Goropovšek.

-ij-

Oto Krajnc prejema plaketo za 83-kratno darovanje krvi.

SIP BO IZVOZ POTROJIL

15 zgrabljalnikov v Anglijo

V SIP-u bodo letošnje leto izvoz potrojili, saj imajo za to že sklenjene pogodbe. Tako bodo izvozili na konvertibilno tržišče za 10 milijonov dolarjev in se uvrstili med največje izvoznike v občini. Kako je kolektivu SIP-a uspelo doseči tako uspešen prodor na tuja tržišča, smo se pogovarjali s Slavkom Štajnerjem, vodjem komerciale. »Program linije za spravilo sena smo že pred leti uveljavili na zunanjem tržišču, pričeli pa smo izvažati razvojno koncipirane stroje VZ 500, to je vrtavkasti zgrabljalnik. Potrditev patenta v Avstriji, ZR Nemčiji, Švedski in Angliji, kamor smo pravkar poslali 15 zgrabljalnikov, pomeni za nas pomembno uveljavitev in potrditev kvalitete naših strojev na zahtevnem zapadnem tržišču. Cene pri izvozu so višje kot na domačem trgu, pa vendar smo konkurenčni na tujih tržiščih.

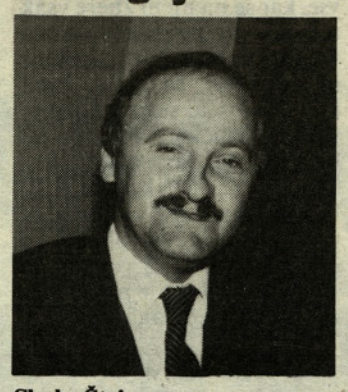

Slavko Štajner

SIP se s svojimi proizvodi uvršča med 15 največjih proizvajalcev kmetijske mehanizacije v Evropi, kar potrjuje plasma in prisotnost na vseh največjih sejmih. Samo v Avstriji pokriva SIP 25 % potreb njihovega trga z nakladalkami. Naj omenim še specifično obliko, imenovano dolgoročna kooperacijska menjava, s Švico — skupaj s Pötingerjem. Tako smo uvozili samonakladalne rezalne prikolice, za 50 % več pa izvozili rotacijskih kosilnic. V tem prehodnem obdobju SIP samostojno izvaja izvozne posle, v začetku naslednjega leta pa bo to nalogo prevzel SOZD Agros. Izvoz, še zlasti na zapadno tržišče, bomo v naslednjih letih še povečali. To usmeritev je zelo ugodno ocenil tudi mednarodni monetarni sklad, ki je tudi podprl nova investicijska vlaganja.«

Tako se je SIP Šempeter uspešno uveljavil na tujih tržiščih, kamor izvaža s svojimi kvalitetnimi proizvodi predvsem delo in znanje, a to ob zelo majhnem deležu uvoženih materialov. Precej pa imajo težav s plačilom izvoznih stimulacij, s katerimi zvezna administracija stalno kasni, kar prav gotovo ne spodbuja kolektiva k še večjim izvoznim rezultatom. jk

NOVI VIDIKI ZDRUŽEVANJA

100 članov kolektiva Tekstilne tovarne Prebold je pred kratkim obiskalo delovni kolektiv tekstilne tovarne BIOKOVKA v Zagvozdu v Dalmaciji. Poleg Biograda na moru načrtuje kolektiv TT Prebold tudi prevzem te tekstilne tovarne v Dalmaciji. Že več kot mesec dni se tam nahajajo strokovni delavci tekstilne tovarne z namenom, da bi preučili smotrnost združitve obeh tovarn. Boljša organizacija dela in želja tamkajšnjih ljudi po večjem zaslužku je že prinesla obetavne rezultate. V času prisotnosti strokovnih delavcev se je v omenjeni tovarni proizvodnja potrojila. Novi stroji pa bodo omogočali dosegati še boljše rezultate.

Tkalski stroji v tovarni BIOKOVKA

S tem se uresničuje oziroma nadaljuje osnovna usmeritev Tekstilne tovarne Prebold, da odpira nova delovna mesta tam, kjer je dovolj delovne sile in v Zagvozdu le-te ne manjka. Ljudje so pripravljeni več in bolje delati, saj jim dosedanjih 6.000 do 7.000 dinarjev OD komaj zagotavlja osnovno eksistenco.

Omenjena združitev pomeni za Tekstilno tovarno Prebold povečan izbor njenih proizvodov, hkrati pa tudi večjo in boljšo ponudbo.

D. Naraglav

Ingradove gradnje v Žalcu

V Savinjski dolini smo v povojnem obdobju priče živahne gradbene dejavnosti. V Žalcu, na Polzeli, v Preboldu, Šempetru pa tudi manjših zaselkih je opaziti veliko novih stanovanjskih hiš in drugih objektov, ki jih je zgradil Ingrad kot nosilec gradbene dejavnosti v žalski občini.

Gradbeno industrijsko podjetje Ingrad ima v žalski občini locirani dve temeljni organizaciji in sicer Gradbeno operativo Žalec in Lesni obrati (žagarstvo, mizarstvo in tesarstvo) na Gomilskem.

Prva temeljna organizacija Gradbena operativa Žalec je bila ustanovljena junija 1975, marca 1977 pa se ji je priključila še temeljna organizacija Gradbeništvo iz žalskega Hmezada. Tako združena ima sedaj 160 zaposlenih delavcev in letni plan realizacije 350 milijonov dinarjev, dohodek pa 66,100.000 dinarjev. Svojo dejavnost izvaja tudi zunaj žalske občine — v Titovem Velenju, Mozirju, Nazarjah, Celju in v Biogradu na moru.

Zapišimo še to, da je v delovni organizaciji Ingrad združenih 14 temeljnih organizacij združenega dela s 3700 delavci. Sedem je temeljnih organizacij gradbene operative (glavna dejavnost!). Gradbena operativa izvaja vse vrste objektov visokih in nizkih gradenj po najsodobnejši tehnologiji. S svojimi zmogljivostmi pokriva precejšen del tržnih potreb v SR Sloveniji, dela pa izvajajo tudi v drugih republikah Jugoslavije, pa tudi na tujem — sedaj gradijo v Iraku.

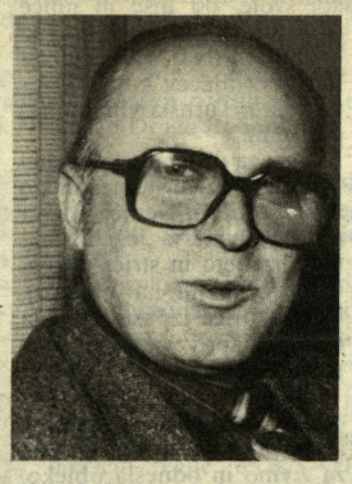

Maks Gajšek

Proizvodnja temeljnih organizacij gradbene operative je usmerjena v tri osnovne specializacije:

— stanovanjska gradnja: ta dejavnost predstavlja skoraj polovico vrednosti vse proizvodnje. Letna zmogljivost je 1200 stanovanj. Gradnjo stanovanj izvajajo pretežno po sistemu litega betona s tunelskimi opaži outinord. Ta sistem so razvili in izpopolnili tudi z lastnimi projekti in elementi, njihove rešitve so široka izbira po obliki in funkcionalnosti.

— Izvedba industrijskih in drugih objektov visoke gradnje — razen klasične gradnje torej vse vrste objektov, kot so hoteli in drugi turistični objekti, upravne in poslovne zgradbe, šolski centri, zdravstveni domovi, veleblagovnice, športne dvorane in kulturni domovi. Tu so razvili svoj »odprt« montažni sistem, uporaben za industrijske objekte, za šole in vrtce, za trgovske hiše, kmetijske objekte pa tudi za upravno poslovne zgradbe.

Montažni sistem Ingrad omogoča raznovrstne konstruktivne zasnove in ohranja polno svobodo oblikovanja. Letna zmogljivost izgradnje po montažnem sistemu je 80 tisoč površinskih metrov objektov.

— Gradnja mostov in viaduktov — gradijo monolitne armiranobetonske mostove in viadukte po sistemu premičnih opažev (hunnebeck), uvedli pa so že najnovejšo sodobno tehnologijo taktovne gradnje betonskih mostov brez podpiranja z vzdolžnim pomikom. Tako zmorejo zadovoljiti najzahtevnejše tovrstne gradnje. Letna zmogljivost gradnje mostov je 3000 tekočih metrov.

Razen gradbene dejavnosti opravlja Ingrad še druge dejavnosti, za katere so s svojimi zmogljivostmi vključene ostale temeljne organizacije, združene v Ingrad. S povezanostjo in z združevanjem dela vseh temeljnih organizacij je šele sklenjen celoten delokrog. Opremljeni s sodobno mehanizacijo in prevoznimi sredstvi imajo lastne zmogljivosti za izvajanje vseh vrst gradbeno obrtnih, instalacijskih in zaključnih del. Za potrebe proizvodnje imajo svoje kamnolome in peskokope, tovarno armiranobetonskih elementov montažnega sistema Ingrad, tovarno betonskih montažnih trafo postaj, obrate betonskih oken, betonskih votlakov itd.

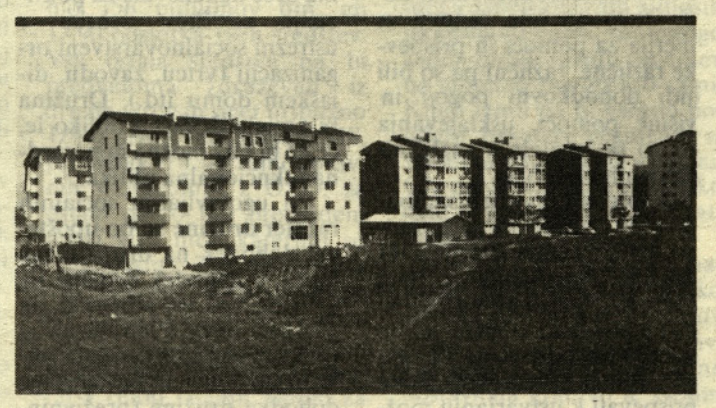

Nova stanovanjska bloka, ki ju je Ingrad zgradil za stanovanjske potrebe Žalca (Foto: L. Korber)

LETOŠNJE INGRADOVE GRADNJE

Ni naključje, da ima Ingrad — Gradbena operativa Žalec — tudi v tekočem letu polne roke dela. Naročila prihajajo predvsem zaradi neoporečne kakovosti del pa tudi zaradi konkurenčnosti, kar je v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja še kako pomembno.

V Žalcu gradijo dva stanovanjska bloka z 58 stanovanji. Prvi bo zgrajen predvidoma do 15. junija, drugi pa mesec dni pozneje. V enem bloku je predviden tudi otroški vrtec, žal pa je zanj investitorju zmanjkalo sredstev. Za zdaj je problematična kotlarna, pač zato, ker so vezani na priključek nove kotlarne, ki pa je še ni.

V splošno zadovoljstvo investitorja so opravili nadzidavo šole Antona Aškerca v Titovem Velenju. Gradijo objekt kmetijske zadruge v Mozirju — odprli ga bodo ob letošnjem občinskem prazniku. Še v tem mesecu bo zgrajeno medfazno skladišče v tovarni nogavic Polzela, gradijo tovarniške objekte na novi lokaciji Juteks Žalec v Ložnici. Nekateri objekti so že zgrajeni, druge pa gradijo.

Našteli smo le večja dela, medtem ko Ingrad sprejema tudi manjša naročila. Trenutno imajo zaposlenih 145 delavcev, od tega je 24 režijskih in pa 70 sezonskih delavcev — kooperantov. Ne glede na značilnost gradbenih del, imajo urejeno družbeno prehrano, poskrbeli pa so tudi za stanovanja.

Na koncu bi rekli, da so danes pogoji za zagotovitev dela neprimerno težji kot pred leti, saj investitorji zahtevajo popuste in dosledno izpolnjevanje pogodb — vse do ključa. Uspevajo z dobro organizacijo dela, z maksimalno mehaniziranostjo del pa tudi z bogatimi izkušnjami.

(EP)

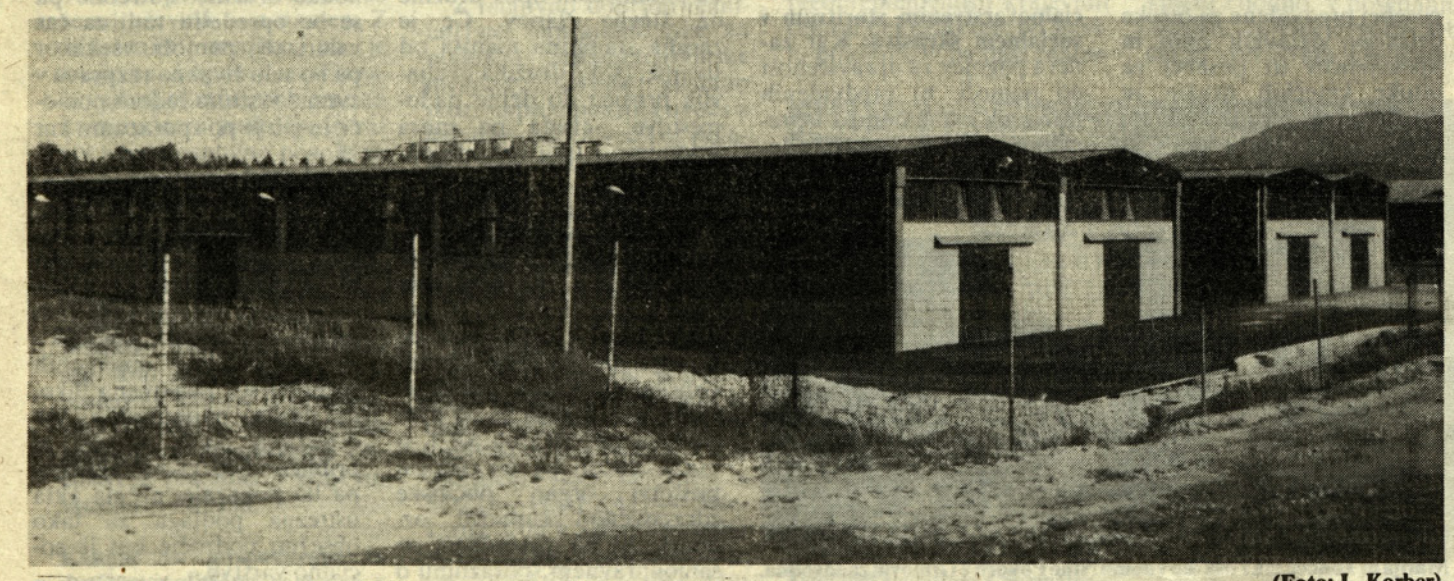

Pogled na del novih tovarniških objektov na novi lokaciji tovarne Juteks (Foto: L. Korber)

NITI OKEN NE MOREŠ ODPRETI

Tako pravijo in se pritožujejo krajani Ložnice, zlasti tisti, ki živijo v soseščini osrednjega občinskega odlagališča odpadkov. Deponija s svojo (ne)urejenostjo grobo posega v človekovo okolje, varstvo narave in voda v naselju. Tarnanje krajanov je upravičeno, kaj pa pravijo tisti, ki bi morali poskrbeti za ureditev?

4000 m³ ODPADKOV NA MESEC

Veliko hude krvi je bilo že pred leti, ko so pričeli razmišljati o tem, da bi na Ložnici uredili osrednje odlagališče odpadkov v občini. Pa je kljub vsem ugovorom za in proti nastala deponija, kamor se vsak mesec odlaga približno 4000 m³ odpadkov iz celotne občine. »Okrog 1000 m³ jih pripeljejo iz industrije, še dodatnih 1000 iz gospodinjstev, 2000 m³ raznih odpadkov pa pripeljejo v kontejnerjih,« je razložil Jože Podobnik, ki skrbi za red na odlagališču.

Problem je izbil sodu dno pred meseci, ko se je po vasi začel širiti obupen smrad. Le-ta izvira iz odlagališča in z vodo napolnjenega bajerja poleg delovne organizacije Minerva.

Odlagališču v prid povejmo, da se kot eno redkih v Sloveniji lahko pohvali z uporabnim dovoljenjem. V projektu, na čigar podlagi je bilo dovoljenje izdano, pa je zapisano, da je treba odpadke sproti zasipavati z nasipnim materialom. Tu pa se je vsa stvar zapletla.

»Na odlagališče namreč pripeljejo veliko premalo materiala, ki bi lahko prekril vse, kar se na njem zbere vsak mesec,« je povedala Jožica Kuder, komunalni inšpektor in inšpektor za ceste. Pred meseci so bile sicer izkopane velike količine zemlje na bližnjem Škafarjevem hribu, vendar niti inšpekcijske službe niti sekretariat za urejanje prostora, varstvo okolja in gradbeništvo nista vedela, da se zemlja odlaga le nekaj metrov stran od odlagališča.

Še večjo težavo in smrad povzroča onesnažena voda. Po besedah Antona Tomana, vodnogospodarskega inšpektorja, je sedanje stanje skladno s takratnim projektom, ni pa skladno z današnjo obremenitvijo vode.« Do prvih večjih onesnažitev, zlasti organskih, je prišlo že v lanskem letu in takrat so bile opravljene tudi obsežnejše analize,« pravi Anton Toman.

Javne naprave, upravitelj deponije na Ložnici, trdijo, da onesnaženosti ne povzročajo le izcedne vode iz deponije, temveč prispevajo svoj delež tudi fekalne odplake iz celotnega naselja, ki se zaradi neurejene kanalizacije skupaj z odplakami iz Minerve zlivajo v obcestni jarek in v potok Ložnica.

LE S KANALIZACIJO IN ZADOSTNO KOLIČINO NASIPNEGA MATERIALA BOMO ODPRAVILI TEŽAVE

»Problem je v resnici pereč in eden tistih, ki jih bomo morali v občini reševati med prvimi,« meni Ervin Janežič, predsednik Izvršnega sveta skupščine občine. »Za ureditev problema bo potrebno zbrati sredstva, ki bodo namenjena predvsem za ureditev kanalizacije. Za popolno rešitev pa bodo morali svoj del prispevati tudi krajani in si urediti sekundarno kanalizacijo.«

Že v jesenskih mesecih bodo na Ložnici pričeli z urejevanjem kanalizacije. Javne naprave pa so pri Razvojnem centru že naročile izdelavo dokumentacije za odvod izcednih voda do predvidenega kanala v naselju.

Da bi zagotovili dovolj nasipnega materiala, bodo v občini odslej naprej v samih gradbenih projektih zahtevali tudi predvideno količino izkopane zemlje in določili mesta, kjer se bo lahko odlagala. S tem bodo preprečili, da bi ravnal vsak po svoje in vozil zemljo tja, kamor mu pač ustreza.

Problema se torej zavedajo vsi in ga poskušajo po najboljših močeh tudi rešiti. Res pa je, da se pred odgovorne postavljajo ovire denarnega pomanjkanja. K temu pripomore tudi dejstvo, da imamo v občini le okrog 60 odstotkov vseh prebivalcev zajetih v organiziran odvoz odpadkov. Zaradi tega cena odvoza še zdaleč ne pokriva stroškov odvoza, še manj pa je denarja za ureditev odlagališča.

Bob ob steno so bila doslej tudi vsa opozorila inšpekcijskih služb večjim delovnim organizacijam, da poskušajo zmanjšati količine odpadkov in da razmislijo o njihovi nadaljnji uporabi. Torej bo treba kdaj pomesti tudi pred svojim pragom. Irena Jelen

Takšna soseščina prav gotovo ni v ponos kraju in občini

77-letni Franc Turnšek pred ostanki nekdanje domačije

SPOMINI NA TURNŠKOVO DOMAČIJO

Junijsko sonce se je spogledovalo z rdečimi češnjami, ki so zorele pred Turnškovo hišo na Dobrovljah. Hribi in globače so bili prepolni svetlobe, le nekoliko više so temnele hoste. Na razkropljenih domačijah, prilepljenih na strmine, skoraj ni bilo videti ljudi.

S Francem Turnškom, ki presenetljivo dobro skriva svojih 77 let, in z ženo Elizabeto sedimo za kmečko mizo in obujamo spomine na tista viharna okupacijska leta, na narodnoosvobodilno borbo, v kateri je bila tarča okupatorjeve podivjanosti tudi Turnškova domačija.

Pet otrok se je rodilo Turnškoma in ker je bilo pri hiši 60 ha zemlje, od tega največ hoste in senožeti, so imeli pri hiši hlapca. Mladi Turnški so bili vzgojeni v zavedne Slovence in zato ni nič čudnega, da je njihova, med hribi in hostami skrita domačija, že leta 1942 postala zatočišče prvih partizanov. Turnškovi so jih sprejemali kot svoje, od hiše ni nihče odšel lačen in žejen. Čeprav so prihajali skrivaj, so Nemci od svojih vohljačev kmalu izvedeli, da h Turnškovim hodijo partizani.

Nekega decembrskega dne 1942. leta so prilomastili do zob oboroženi Nemci in aretirali gospodarja Jožeta, mater Elizabeto in strica Jurija. Odvedli so jih na Vransko, kjer so strica izpustili, ostala dva pa zaprli v celjski Stari pisker.

Franc Turnšek: »Dober teden po tej aretaciji sva prišla s sestro domov, da bi poskrbela za živino in odnesla obleko. Komaj vsa se lotila dela, že so naju obkolili Nemci. Meni so grobo ukazali, da dvignem roke, pa tudi sestro so aretirali. Znašla sva se v Starem piskru. Potem so nas v začetku marca 1943 strpali v živinske vagone in nas odpeljali v zloglasno taborišče Dachau. Sestra in mati sta morali v Auschwitz. Mater sem zadnjič videl na vlaku. Ko me je zagledala, je sklenila roki in zavzdihnila: »Joj, tudi tebe peljejo!? »Da bi se kaj pogovarjala, ni bilo več časa, kajti nasilno so jo odtrgali in nagnali v drugi vagon. Nisem je več videl. Mati je bila takrat stara že čez 70 let. Hitro je oslabela in končala v krematoriju kot tisoči drugih. Tudi stric Jurij je zaradi malarije močno oslabel in nekega dne, ko ni mogel na delo, so ga v baraki pobrali in je končal je v krematoriju.«

Nemci so Turnškovo domačijo požgali spomladi 1943. leta — najprej hišo, naslednje leto pa še gospodarsko poslopje. Franc se je vrnil domov julija 1945. leta, za njim pa sta prišla še sestra Marija in hlapec Tone. »Ko smo pretreseni stali na pogorišču, smo si rekli, da domačije ne bomo obnavljali. Tudi ceste ni bilo. Jaz sem se z ženo umaknil na pušo, manjšo domačijo, ki je spadala k našemu posestvu in na kateri je živel pokojni ded, med vojno pa je bila nekaj časa tudi bolnišnica.«

Krajevna skupnost in borčevske organizacije Braslovče so zaščitili razvaline in jih preuredili v spominsko obeležje. Je spomin in opomin mlajšim rodovom na tragično usodo Turnškove družine.

Lojze Trstenjak

SOCIALNO VARSTVENE POMOČI

ENOTNE OSNOVE IN MERILA

Skupščina skupnosti socialnega varstva Slovenije je konec prejšnjega leta sprejela sklep o pripravi samoupravnega sporazuma o poenotenju osnov in meril za zagotavljanje socialnovarstvenih pomoči.

Doslej so ta vprašanja urejale posamezne SIS same s svojimi samoupravnimi akti. Tako so bile osnove in merila za pomoči in prispevke različne, različni pa so bili tudi dohodkovni pogoji in višine pomoči, usklajevanja pa so se izvajala v različnih časovnih obdobjih.

S sprejemom obeh samoupravnih sporazumov, trenutno sta še v fazi osnutka, bi dosegli poenotenje v vsej Sloveniji. Osnovno načelo, ki ga bo potrebno upoštevati, se nanaša na dejstvo, da morajo vsi ukrepi socialne politike prispevati k ustvarjanju možnosti za produktivno delo in spodbujati interes delavcev za boljše delo. Dosedanja praksa, da se OZD omejujejo le na dajanje podatkov, ne dajajo pa ocen o socialnem stanju družin, se bo morala spremeniti, zato bo potrebno tesno sodelovanje OZD, KS ter ostalih pristojnih institucij v občini, da bo presoja upravičenosti do pomoči realnejša. Poudarjeno naj bi bilo načelo, da nihče od prejemnikov socialnovarstvenih pomoči ne more biti v boljšem položaju kot tisti, ki si sam zagotavlja socialno varnost, hkrati pa tudi tisti, ki plačujejo prispevke za socialnovarstvene storitve ne smejo biti v slabšem položaju od tistih, ki pomoč prejemajo.

Samoupravni sporazum opredeljuje tudi dogovorjeno raven socialne varnosti posameznikov, ki naj bi zagotavljala osnovne življenjske pogoje. Usklajevanje socialnovarstvenih pravic pa naj bi se opravilo vsako leto na podlagi kazalcev o povečanju OD. Če bi na ta način prišlo do bistvenih razlik v primerjavi z življenjskimi stroški, bi skupščina skupnosti socialnega varstva Slovenije predlagala ustrezne ukrepe.

Da bi pomoči dejansko porabili za določene namene, je v samoupravnem sporazumu upoštevano načelo, da se denarne oblike pomoči preusmerijo v funkcionalno obliko, kjer je to le mogoče oziroma bi se nakazovale za pokrivanje stroškov oskrbe v ustrezni socialnovarstveni organizaciji (vrtcu, zavodu, dijaškem domu itd.). Družina bi prejela denarno obliko le, če ne bi bila možna neposredna fukncionalna oblika.

Pri ugotavljanju socialnih razmer družine se bo upošteval dohodek na družinskega člana, v dohodek družine pa se bodo šteli vsi prejemki, ne glede na izvor. Predvidena so tudi nekatera odštevanja obveznosti od ugotovljenega dohodka družine (preživninske obveznosti izvendružinskih članov in sredstva za krajevni samoprispevek). Za člane družine bi se izjemoma upoštevali tudi starši zakoncev in drugih, ki živijo v družini in so brez lastnih sredstev za preživljanje ali pa njihova sredstva ne dosegajo dogovorjene socialne ravni za starostnike.

Pristojni organ za priznavanje socialnovarstvene pomoči bo lahko po svobodnem preudarku dodelil pomoč družini kljub preseganju dohodkovnega pogoja, če so njene socialne razmere vseeno slabe (invalidnost, bolezen, več otrok) oziroma bo odklonil pomoč kljub izkazanemu nizkemu dohodku, če bo ugotovil, da delavec ni sprejel ponujenega dela ali če ugotovi dohodke od neprijavljene dejavnosti.

Trenutno obstaja predlog, da bi se anuitete za stanovanjska posojila odštevale.

Že priznane socialnovarstvene pomoči naj bi se vsako leto uskladile v mesecu septembru (ali aprilu). Predvideni so tudi vzroki za spremembo pomoči. Vsaka skupnost bo imela pravico preveriti upravičenost do pomoči in leto tudi zvišati ali znižati, pa tudi odvzeti, če bodo za to utemeljeni razlogi.

Socialnovarstvene pomoči se po merilih in osnovah tega sporazuma ne bodo bistveno spremenile, poenotila in zaostrila se bodo le merila pri dodeljevanju pomoči, to pa kaže, da se bo krog upravičencev na določenih področjih zmanjšal. Predviden je tudi vrstni red uveljavljanja pomoči. Po predlogu naj bi se najprej dodelile pomoči, ki izvirajo iz dela in pomenijo le dopolnilo že prejetih dohodkov, predlog pa tudi predvideva, da naj bi se družino najprej oprostilo prispevkov k socialnovarstvenim storitvam, šele nato naj bi se ji priznala pomoč.

Posebne določbe o posameznih vrstah pomoči urejajo posebnosti, ki niso opredeljene v skupnih določbah samoupravnega sporazuma in zajemajo:

Varstveni dodatek (ni predvidenih novosti, dohodek na člana je le pogoj za upravičenost do tega, višina pa bo določena na podlagi dosežene pokojninske dobe).

Minimalne denarne pomoči otrokom: merila in višine so posebej predvidene za otroke delavcev, delovnih ljudi in upokojencev in posebej za otroke kmečkih družin in družin, ki so brez dohodkov. Povečane denarne pomoči, ki niso samostojna dajatev, naj bi bile dodeljene le izjemoma in sicer telesno ali duševno težje prizadetim otrokom in otrokom edinih hranilcev. Otroci, ki prebivajo v SR Sloveniji, bodo lahko dobili dodatno denarno pomoč v funkcionalni ali denarni obliki in sicer v občini, kjer stalno prebivajo, če tako pomoč nujno potrebujejo. Čeprav se pravice priznavajo za naprej, je predvideno, da se za novorojenca upošteva pravica tudi tri mesece nazaj od meseca vložitve.

Štipendije iz združenih sredstev in razlike h kadrovskim štipendijam. Štipendije so opredeljene po določbah samoupravnega sporazuma o štipendiranju. Pravico imajo učenci v usmerjenem izobraževanju, če dohodek na družinskega člana ne presega 55 % poprečnega mesečnega čistega OD na zaposlenega v SRS, ugotavljenega za minulo leto.

Denarna pomoč med brezposelnostjo: za priznanje te pravice se uporabljajo določila zakona o zaposlovanju in zavarovanju v primeru brezposelnosti. Za denarni dodatek k pomoči oz. nadomestilu pa bi se uporabljale osnove in merila tega samoupravnega sporazuma.

Pomoči in prispevki k socialnovarstvenim storitvam v socialnem skrbstvu: Kar zadeva pogojev za upravičenost do pomoči, ni predvidenih bistvenih sprememb, spremembo pomeni le predvidena višina družbene denarne pomoči kot edinega vira in s tem v zvezi tudi drugih oblik pomoči. Ta pomoč naj bi znašala 40 % poprečnega mesečnega čistega OD na zaposlenega v SRS v preteklem letu oz. bi bila enaka dogovorjeni ravni socialne varnosti za starostnike, kar znaša 5.746,00 din.

Delna nadomestitev stanarine. Občani, ki ne zmorejo plačevati stanarine v celoti, so upravičeni do delne nadomestitve. Občani naj bi plačevali znosno stanarino, ki bo določena v odstotku od dohodka družine in v odvisnosti od posameznih tipov družine oz. števila članov. Če je znosna stanarina manjša od stvarne, lahko družina uveljavlja pravico do delne nadomestitve, seveda pa mora izpolnjevati tudi splošne pogoje za to.

Oprostitev plačila k cenam zdravstvenih storitev: S spremembo zakona o zdravstvenem varstvu so oproščeni plačila (participacije) k cenam zdravstvenih storitev vsi, ki tega ne zmorejo zaradi svojega gmotnega položaja. Oprostitev plačila se bo uveljavljala ob obrazcu SP-1, o upravičenosti pa bo odločal pristojni organ občinske zdravstvene skupnosti oz. organ, ki bo predviden po samoupravnem sporazumu o enotnem postopku.

Osnove in merila za priznavanje socialnovarstvenih pomoči naj bi udeleženci tega sporazuma uporabljali od **1. 1. 1984 dalje.** Delovna zasnova tega sporazuma je bila obravnavana na ustreznih občinskih in republiških organih, prve pripombe pa so upoštevane že sedaj — v fazi osnutka.

Trenutno je v razpravi na organih pristojnih SIS, kjer bo posebej obravnavan predlog odštevanja krajevnega samoprispevka in anuitet za stanovanjska posojila od dohodka družine. Potrebno pa se bo opredeliti tudi za čas valorizacij pomoči, vsekakor pa bo zelo živahna razprava v zvezi z vrstnim redom pomoči; le-teh je po sporazumu kar 18.

Oba akta (samoupravni sporazum o osnovah in merilih za socialnovarstvene pomoči in za prispevke zavezancev k socialnovarstvenim storitvam ter samoupravni sporazum o enotnem postopku za uveljavljanje omenjenih pomoči) sta zasnovana tako, da bosta nadomestila vse dosedanje akte, ki jih je približno 500, javna razprava pa bo pokazala, ali sta akta ustrezna podlaga za tako obsežno področje kot je socialno varstvo.

D. Dolinšek

Marija in Tonček sta z oskrbo v domu Nine Pokorn v Grmovju zadovoljna. Njun problem je rešen. Kaj pa ostali? Bomo enako poskrbeli tudi zanje?

Foto: L. Korber

PRAZNIK OBČINE BOMO LETOS PRAZNOVALI V GRIŽAH

Razgovor s predsednikom Skupščine občine Žalec Viljemom Petkom

29. in 30. junija 1941 je bil posvet pokrajinskega komiteja KPS za severno Slovenijo na Teznem pri Mariboru, katerega se je udeležil tudi član okrožnega komiteja KPS Savinjska dolina Albin Vipotnik. Na tem posvetu so se tudi dogovorili za obsežno napisno akcijo, ki bi naj zajela celotno ozemlje okupirane slovenske Štajerske. Akcija naj bi bila tudi dokončni poziv vsem Slovencem na začetek oborožene borbe proti okupatorju. Velika napisna akcija je bila izvedena v noči od 6. na 7. julij 1941. Komunisti Spodnje Savinjske doline so uspešno izvedli široko napisno akcijo ob cesti Ljubljana—Celje in v naseljih po dolini. V napisni akciji so člani ilegalnih skupin pisali gesla, črtali na krajevnih napisnih tablah nemške oznake krajev in pisali slovenska imena, podirali krajevne in cestne table, risali znake, srpe in kladiva.

Akcijo je organiziral in vodil okrožni komite KPS Savinjska dolina. Na Vranskem in v vaseh ob cesti Ljubljana—Celje so delovali Ivan Farčnik, Jože Borštnar in Viktor Šoštar; v Taboru Filip Jurhar in Ivan Kozmelj; na Gomilskem in v sosednjih vaseh Ivan Plaskan; v Preboldu in okolici Marjan Rot in Lojze Čede; v vaseh okrog Griž, v Zabukovici in Libojah Julka Cilenšek, Albin Vipotnik, njegovi sestri, Jože Letonja, brata Strnad in Ciril Špegelj; v Žalcu Rudi Cilenšek in v Šmartnem ob Paki France Hribar, Dominik Hribar in Drago Rebernik.

Ob praznovanju občinskega praznika smo se pogovarjali s predsednikom skupščine občine Viljemom Petkom o aktualnih vprašanjih gospodarskega in družbenega razvoja občine:

Začenjamo nov krog praznovanja občinskega praznika. Kje in kako?

Že leta 1961 je bila sprejeta odločitev, da bi praznik občine Žalec praznovali vsakokrat v drugi krajevni skupnosti. Tako smo v preteklem letu zaključili prvi krog praznovanja po vseh dvajsetih krajevnih skupnostih, tudi v najmlajši krajevni skupnosti Vrbje.

Menim, da so takšno odločitev z odobravanjem sprejeli vsi občani in delovni ljudje naše občine, kar se je ob vsakem praznovanju znova potrjevalo. To je bil tudi edinstven pristop v naši republiki, saj so se v letu praznovanja vse aktivnosti usmerjale v krajevno skupnost, kjer je bilo organizirano praznovanje, in še več, tudi posebna sredstva so se združevala v ta namen. Z združenimi sredstvi pa je krajevna skupnost razreševala najbolj akutne probleme na komunalnem področju in zagotavljala osnovne pogoje za delo družbenim in društvenim dejavnostim.

Letos začenjamo novi krog. Odločitev za krajevno skupnost Griže pa smo sprejeli na slavnostni seji v Vrbju na predlog predsedstva Občinske konference SZDL. Za naslednje leto pa je predsedstvo OK SZDL že oblikovalo predlog za praznovanje občinskega praznika v krajevni skupnosti Polzela.

Kakšne so gospodarske in družbenopolitične razmere v občini z vidika uresničevanja izvoznih ciljev, proizvodnje hrane in investicijske dejavnosti?

Na splošno ugotavljamo, da je gospodarska situacija v letošnjem letu v primerjavi z občinami v regiji in SRS relativno dobra, saj smo po ustvarjenem dohodku v slovenskem poprečju in nad poprečjem regije, enako velja tudi skupaj za akumulacijo in sredstva za reprodukcijo. Po dohodku na delavca smo visoko nad regijskim in republiškim poprečjem, poprečni OD pa so tudi rahlo nad regijskim in republiškim poprečjem. Beležimo tudi relativno visoko stopnjo rentabilnosti. Imamo malo izgub in tudi manjše probleme z nezaposlenostjo. Bolj kot sami rezultati pa je zaskrbljujoče, ker nam že drugo leto kvalitetna kazalca (rentabilnost in ekonomičnost) padata in da se rahlo povečuje nezaposlenost. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da se veča število organizacij, ki poslujejo z nizko stopnjo rentabilnosti.

Z relativno dobrimi rezultati ne zaostajamo niti na področju zunanjetrgovinske menjave, seveda gledano skozi stopnjo pokritja uvoza z izvozom, saj za več kot polovico več izvažamo kot uvažamo (skupna stopnja pokritja za štiri mesece je 162, na konvertibilnem trgu pa 168). Dejansko pa še ne pokrivamo potreb, saj smo pod planom tako glede izvoza kot uvoza.

Zaostajamo tudi v investicijski izgradnji, kar je posledica restriktivnih ukrepov in tudi možnosti najemanja kreditov so minimalne. Večje investicije sicer beležimo v SOZD-u HMEZAD — Mlekarna — in v SIP-u Šempeter in v Juteksu. V pripravi pa je več objektov v SOZD-u HMEZAD, TT PREBOLD, Blagovnica Prebold in še nekatere druge manjše investicije v posameznih organizacijah združenega dela.

Posebej moramo tudi poudariti, da se je celotna kmetijska proizvodnja v občini zelo dobro vključila v republiško akcijo povečanja proizvodnje hrane. V preteklem letu smo v celoti izpolnili planska predvidevanja in jih celo presegli. Opravili smo tudi predvideno jesensko setev, po dobrih pripravah pa tudi spomladanska ni izostala.

Bolj kot v gospodarstvu pa postajajo kritične razmere v nekaterih družbenih dejavnostih, saj zaradi omejenih sredstev in naraščajočih stroškov osebni dohodki v izobraževanju in zdravstvu znatno zaostajajo za gospodarstvom.

Problematična je tudi preskrba občanov z nekaterimi artikli, ki jih občasno primanjkuje, kar seveda vpliva na razpoloženje ljudi. Predvsem gre tu za mlečne izdelke, sveže meso in še za nekatere druge potrebščine.

Katera so najpomembnejša investicijska vlaganja v infrastrukturo v občini — zlasti v vodovod, kanalizacijo in telefonijo?

Takoj na začetku moramo poudariti, da v občini trenutno rešujemo zelo pereče infrastrukturne probleme, kot so vodovodi, kanalizacija in telefonija. V pretežnem delu občine nam primanjkuje pitne vode, prav tako je na samem začetku izgradnja osnovnih kolektorjev, preko katerih bomo povezali odvajanje odplak in čiščenje iz vseh večjih naselij in organizacij združenega dela. Poseben problem predstavlja telefonija, saj so zveze zaradi preobremenjenosti krajevnih central nekvalitetne; po številu priključkov pa tudi znatno zaostajamo v slovenskem merilu.

Vse bolj so prisotni ključni problemi, ki poleg zaostrenih pogojev gospodarjenja zavirajo nadaljnji razvoj naše občine. Takoj pa moramo povedati, da smo se že dogovorili, nekateri dogovori pa še tečejo, za razreševanje najaktualnejših problemov, tako da bi le-te uspeli razrešiti do konca tega srednjeročnega obdobja.

Če te probleme poimenujem, potem so to naslednji: v mesecu juniju odpiramo vodovod Ponikva, kjer dosedaj občani sploh niso imeli tekoče vode, intenzivno delamo na povečanju kapacitet vodovoda Tabor, od koder se oskrbuje pretežni, zahodni del občine, vključno Prebold in Polzela. Letos bomo začeli večati kapacitete vodovoda Žalec, prisotna pa so še nekatera manjša dela na ostalih vodovodih.

Začeli smo z izgradnjo kolektorjev, od teh je prvi Ruše-Kasaze gotov, sedaj bomo nadaljevali proti Žalcu in Šempetru ter kasneje do Polzele. V izgradnji je tudi kolektor skozi Prebold.

Na področju telefonije je v zaključni fazi izgradnja vozliščne centrale v Šempetru, pristopamo pa še k izgradnji krajevnih central v Žalcu, Šempetru, Polzeli in Preboldu.

Vsi ti objekti zahtevajo velika vlaganja sredstev, zaradi česar bomo morali nekatere druge potrebe reševati kasneje, torej v naslednjem srednjeročnem obdobju. Če teh osnovnih investicij ne bi pravočasno realizirali, bi bil resnično ogrožen nadaljnji razvoj občine.

Poleg naštetih osnovnih in infrastrukturnih problemov moram posebej izpostaviti še cestne povezave višinskih kmetij z dolino. V dosedanjih akcijah, katere je vodil Občinski svet Zveze sindikatov, smo povezali približno 80 odstotkov višinskih kmetij z dolino, za preostalih 20 odstotkov pa smo z večinsko podporo občanov podaljšali aktivnost še za dve leti. Tako bomo do konca tega srednjeročnega obdobja povezali vse višinske kmetije z dolino in s tem zagotovili eno od osnovnih sestavin nadaljnjega razvoja hribovitih predelov občine.

Telefonska centrala v Šempetru

Približujemo se izteku občinskega samoprispevka, kako bomo skupne probleme reševali v bodoče?

Uvodoma moram povedati, da ne gre za iztek občinskega samoprispevka; gre za občinski referendumski program. Celoten program je po ocenah iz leta 1979 obsegal vlaganja v objekte družbenih dejavnosti in komunalno izgradnjo v višini 871 milijonov dinarjev. Od tega naj bi zbrali s samoprispevkom samo 156 milijonov din, ali 17.90 odstotka vseh sredstev. Vsa ostala sredstva pa bi predvidoma združevali iz drugih virov in sicer približno 1/4 iz prispevnih stopenj SIS, približno 1/3 po samoupravnih sporazumih z OZD, za ostalo pa so bili predvideni drugi viri, med katerimi so tudi krediti. Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja, ko so nekateri viri sredstev (kot so sredstva iz prispevne stopnje SIS, krediti itd.) skoraj v celoti izpadli, bomo za celoten referendumski program uspeli zbrati nekaj več kot polovico vseh predvidenih sredstev.

Zaradi znatno manj zbranih sredstev, ob tem pa beležimo v zadnjih letih tudi občutne podražitve, velik del programa ne bomo mogli realizirati. To pomeni, da bomo morali velik del dogovorjenih obveznosti prenesti v naslednje srednjeročno obdobje. Naloga prav gotovo ni lahka in bo zato terjala izredne napore. Drugih načinov financiranja skupnih družbenih potreb, kot smo jih poznali doslej, ne poznamo, to pa pomeni, da bomo morali ob znatno manjših sredstvih, reprogramirati razvoj družbenega standarda na daljši čas. Torej časi galopiranja so prav gotovo za nami, odslej naprej pa bomo morali naše potrebe in želje spraviti z vso resnostjo v ozek okvir možnosti. Ker pa časa ne moremo zaustaviti, bomo že letos jeseni začeli z aktivnostmi, da bi se v celotnem prostoru naše občine lahko pravočasno, še pred iztekom referendumskega programa, dogovorili in uskladili: kako in na kakšen način naj bi v bodoče kar najbolje zadovoljevali skupne družbene potrebe.

Kako ocenjujete samoupravno in delegatsko odločanje v zaostrenih gospodarskih razmerah?

Ko govorimo o samoupravnih odnosih v občini, moramo najprej izhajati iz povezanosti le-teh: od temeljnih samoupravnih celic preko občine, regije, republike do federacije. Iz tega vidika je lahko občinska ocena dokaj enostranska. Res je, da v danem trenutku delegatski sistem opravlja enega najtežjih izpitov, ko se po eni strani upada z nakopičenimi problemi iz preteklosti, po drugi strani pa je pod stalnim pritiskom ukrepov, ki jih predlagajo izvršilni organi od federacije navzdol, mnogokrat tudi brez alternativ.

Vse to se pogostokrat odraža v samoupravnih odnosih na občinski ravni, saj mnogo zadev zaradi raznih omejitev ne moremo razreševati sami. Kljub temu pa bi vseeno poudaril nekatere segmente iz samoupravne prakse v občini. Gre predvsem za skupščinsko delo in funkcionarje delegatskega sistema v njem.

V preteklem letu smo napravili pomemben korak, ko smo se odločili za povsem nov način informiranja delegatov. Do tedaj je skupščina občine dostavljala gradivo le svojim delegatom, skupščine SIS pa samo vodjem svojih delegacij. Z odločitvijo, da bomo delegate informirali z enotnim glasilom DELEGAT, dobiva sedaj sleherni delegat, ne glede na to, v katero skupščino je delegiran, kompletna gradiva, da lahko spozna celotno občinsko problematiko. Tako obveščamo sedaj pravzaprav vsakega devetega občana, ali drugače povedano-eno tretjino gospodinjstev v občini in vse samoupravne organizacije in skupnosti.

Vendar pa tudi takšen-najširši način obveščanja še ni rodil večjih uspehov, saj se še delegacije za posamezne skupščine še vedno premalo povezujejo s sredinami, ki so jih delegirale. To pa pomeni, da bo potrebno poleg boljšega načina informiranja še več pobud posameznih družbenopolitičnih organizacij.

Posebej pa želim poudariti, da so samoupravni odnosi v vse več KS vse učinkovitejši in da so vse bolj prisotne razne aktivnosti, pobude in samoiniciative za razreševanje lastnih problemov.

jk

... BITI RABNA KOV

- SVETLA PRETEKLOST DELAVSKEGA IN REVOLUCIONARNEGA GIBANJA
- RAZVEJANA DRUŽBENOPOLITIČNA IN DRUŠTVENA DEJAVNOST
- PRIDNE ROKE DELAVCEV IN KRAJANOV GRIŽ

Krajevna skupnost Griže leži na desnem bregu Savinje ob vznožju Mrzlice, Suhega hriba, Gozdnika in Homa. V njo sta zarezani ozki dolini Artišnice in Zibike. Na teritoriju 2149 ha živi 2552 prebivalcev v zaselkih Migojnice, Zabukovica, Pongrac in Griže, samoupravno pa so povezani v deset vaških svetov. Kruh in življenjski ritem je vse do leta 1966 dajal zabukovški rudnik, z njegovo ukinitvijo korak razvoja ni zastal, poganjata ga Sigma in Minerva, predvsem pa zavzeti krajani. Mnogo problemov so že razrešili, napredek je viden na vsakem koraku, nenehno pa si zastavljajo nove cilje za lepši jutri delavca — krajana Griž. Za trenutek smo zaustavili delovni dan funkcionarjev krajevne skupnosti, družbeno-političnih organizacij, organizacij in društev in se z njimi pogovorili o utripu Griž pred občinskim praznikom. In razgovora, v katerem so sodelovali Franci Ježovnik, Ivan Grobelnik, Ivo Goričan, Jože Pevec, Ivo Vovk, Rado Cilenšek, Dušan Gostinčar, Milan Zupanc, Ivo Samardžija, Jože Jan, Cveto Uduč, Karel Podvršnik, Hilda Premik, Valerija Verdnik, Vili Sternad, Štefan Poteko, Branko Hriberšek, Zarko Kveder, Tone Cater smo pripravili naslednji zapis:

Franci Ježovnik, predsednik skupščine KS: »Naša krajevna skupnost je teritorialno ena največjih v občini. S tem pa so povezani mnogi, zlasti komunalni problemi, ki jih počasi, vendar vztrajno rešujemo. Naši krajani so kmalu spoznali, da bodo morali za napredek najprej sami zavihati rokave, zato ni malo primerov 50 % udeležbe krajanov pri izgradnji komunalnih objektov. Najtežje je bilo v odmaknjenih hribovitih zaselkih, kjer so se krajani izselili, domačije so propadle in jih le počasi ponovno oživljamo. Praznovanje občinskega praznika je še ena spodbuda in priložnost za reševanje problemov, čeprav imamo smolo, saj je danes na razpolago mnogo manj sredstev kot v preteklosti.«

Ivan Grobelnik, predsednik sveta KS: »V letošnjem letu bomo namenili za komunalna dela 13.900.000 dinarjev, krajani bodo skupaj z organizacijami združenega dela in obrtniki prispevali 4.600.000 dinarjev v obliki prispevkov in prostovoljnega dela. Naj naštejem samo nekatere objekte, kot so mrliška veža, telefonska priključka na Gozdniku in Pongracu, cestni odseki Drev-Goršek v Migojnicah, Velika hosta, cesta v Podhom, športna igrišča, ureditev okolice Doma Svobode, pet avtobusnih postajališč in še nekatera manjša dela. Uspelo nam bo urediti pomembno cestno povezavo med Zabukovico in Libojami.

Ivo Samardžija, predsednik vaškega sveta Pongrac: »S cesto Velika hosta smo povezali 19 gospodinjstev, zgraditi pa moramo 450 m ceste. Vsem, ki so nam pomagali, se najtopleje zahvaljujemo. Delo vaškega sveta je razgibano, krajani aktivno sodelujejo.«

Jože Pevec, sekretar sveta ZK: »Prizadevamo si, da bi v družbenopolitično delo vključili vse komuniste, živeče v KS, saj se nekateri izmikajo obveznostim. Z osnovnimi organizacijami ZK v kraju dobro sodelujemo in se o pomembnejših nalogah za akcijo skupno dogovarjamo.«

Ivo Vovk, sekretar OOZKS: Sestav naše osnovne organizacije, mislim predvsem na starejše komuniste, nam onemogoča večjo aktivnost. Čudi pa me, da se nekateri komunisti, ko se upokojijo, a še zmorejo kakšen delovni napor, ne vključijo v delo organizacije. Gre tudi za odgovorne delavce, ki so opravljali pomembne družbene dolžnosti. V tem letu smo največ skrbi namenili ponovni oživitvi mladinske organizacije.«

Rado Cilenšek, predsednik KO ZZB NOV: »Borci se aktivno vključujemo v delo krajevne skupnosti, predvsem pa skupaj z mladino in osnovno šolo skrbimo za negovanje tradicij NOB. Sedaj pa se pripravljamo na svečanosti ob praznovanju občinskega praznika, ki so povezane z revolucionarno preteklostjo našega kraja.«

Ivo Goričan, predsednik krajevne konference SZDL: »Dejavnost družbeno-političnih organizacij, drugih organizacij in društev je v naši krajevni skupnosti zelo razvejana, jo pa uspešno usklajujemo. Sedaj se pripravljamo na praznovanje občinskega praznika, ker želimo biti dobri gostitelji. Seveda se življenje po prazniku ne bo ustavilo, nadaljevali bomo z delom in skušali opraviti še vse tisto, kar do praznika ne bomo uspeli. Delovne ljudi in občane žalske občine vabimo v revolucionarne Griže, saj smo pripravili bogat program prireditev domačih ustvarjalcev in umetnikov od drugod. »Dodajmo še, da je krajevna konferenca SZDL Griže leta 1980 prejela priznanje Zvezne konference SZDL.

Dušan Gostinčar, predsednik OO ZSMS: »Dejavnost mladine smo ponovno oživeli, sodelujemo v delovnih akcijah, pri pripravi proslav in prireditev. Dobro sodelujemo z drugimi organizacijami.«

Slavko Ambruš, ravnatelj OŠ Nade Cilenšek: »Za dobro sodelovanje s krajem, delovnima organizacijama Ferralit in Mirosan, kjer učenci opravljajo proizvodno delo, z lovsko družino in drugimi, moram izreči vso pohvalo in priznanje. Uspešni smo pri razvijanju tradicij NOB, skratka življenje in delo otrok je obogateno, zato se nam za bodočnost kraja ni treba bati.«

Milan Zupanc, predsednik odbora za tehnično izvedbo praznika: »Priprave na praznovanje občinskega praznika potekajo po programu, čeprav imamo nekatere finančne težave. Prepričan sem, da bomo naloge uspešno opravili, vsem, ki sodelujejo, pa se iskreno zahvaljujem.«

To je le bežen zapis življenja in dela krajanov Griž ob praznovanju občinskega praznika. Misli krajevnih dejavnikov pa so že vpletene v probleme, s katerimi se bodo naslednja leta ubadali. V mislih imajo šolo, družbena stanovanja, zdravstveno ambulanto in še marsikaj. Ob vsem tem pa razumejo, da je danes mnogo manj možnosti za hitrejše reševanje potreb krajanov, s svojimi pridnimi rokami pa bodo še marsikaj postorili.

V imenu uredništva se vsem zahvaljujemo za razgovor, krajanom Griž pa želimo še veliko delovnih uspehov.

Janez Kroflič

Franci Ježivnik

Ivan Grobelnik

Ivo Goričan

Jože Pevec

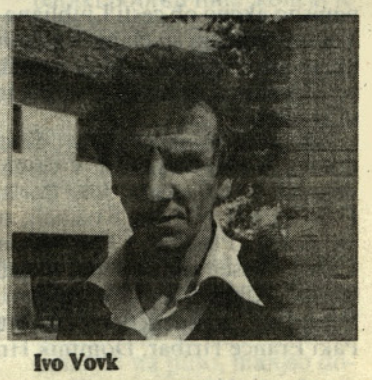
Ivo Vovk

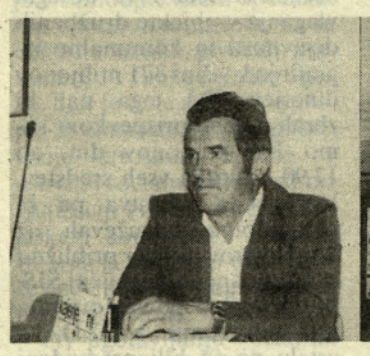
Rado Cilenšek

Milan Zupanc

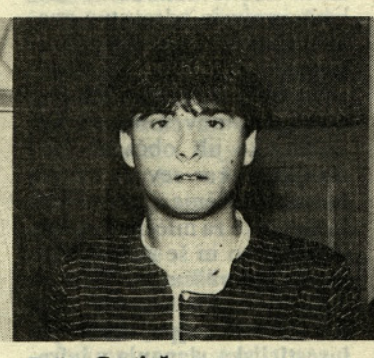
Dušan Gostinčar

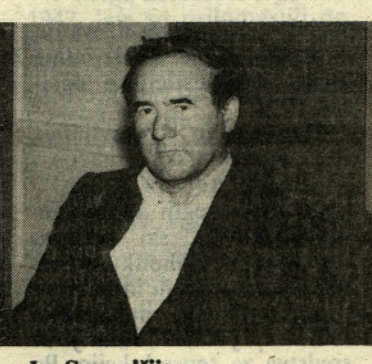
Ivo Samardžija

Slavko Ambruš

Ljudje ustvarjalnega in delovnega ponosa

Griže so lepa vasica. Ravno prav je travnikov tod okrog, ravno prav gozdov, da si je marsikdo želel pognati korenine v tem kraju. Nič čudnega torej, če rastejo hiše kot gobe po dežju.

Vas pravzaprav ni več vas. Namesto branjarije — samopostrežna trgovina, namesto stogov s senom visoke stanovanjske hiše, namesto kmečkih senikov obrtne delavnice in industrija.

Od nekdaj so tu živeli kleni ljudje, veliko ponosa in neuklonljivosti je v njih. Znali so se upreti gospodarju, ki je iz njih hotel iztisniti življenje in dušo v zabukovškem rudniku. Znali so se upreti tujcu, katerega okupatorski škornji so odmevali pod obronki Homa in Gozdnika, Kamnika in Bukovice. In takšni ostajajo danes — trdni in delovni: na polju, v tovarni, v politiki in društvih.

ŠESTDESET LET STARA KULTURNA TRADICIJA

Ko prideš preko mostu čez Savinjo in še malo naprej, te pozdravi kopica novozgrajenih hiš, nagnetenih druga ob ob drugo in iz katerih na griču moli le cerkveni zvonik. Ob cesti pozdravlja mimoidočega kot pomnik zgodovine spomenik žrtvam fašizma in le nekaj korakov stran dom Svobode. Dom, v katerem so našli zavetje vsi, ki so se zapisali kulturnemu dejstvovanju; pa naj bodo to tamburaši, katerih glas je tod odmeval že kmalu po koncu prve svetovne vojne; zbor, ki premore preko štirideset pevk, kjer stojijo z roko ob roki gospodinje, kmetice, upokojenke, in delavke; lutkarji, ki znajo popeljati najmlajše v svet domišljije in resničnosti; in pa dramska sekcija mlajših, odraslih ali pa starejših mladincev.

PRED OGNJEM DOM VARUJEJO

Od nagnetenih hiš, iz katerih moli cerkveni zvonik, se vijugasta pot spusti navzdol do gasilskega doma. Kot zagori plamen izpod pepela, tako je leta 1919 zagorelo v Migojnicah, kar je za sabo povleklo ustanovitev gasilskega društva. Najprej v Grižah in leta štiriindvajset v Zabukovici. Štirikrat sta se menjala pomlad in zima, ko so griški gasilci s ponosom razkazovali svoj dom, čez nekaj let novo motorno brizgalno in leta devetintrideset prvi avtomobil. Po vojni vihri pa še nov voz in motorno brizgalno, avtocisterno in obnovljene prostore, kamor danes zahajajo moška, mladinska, pionirska in ženska desetina.

REKREACIJA IN TEKMOVANJE Z ROKO V ROKI

V hriboviti pokrajini že več kot poldrugo stoletje preoblikujejo in stapljajo nekdaj prevladujoče kmetijstvo s prvinami obrti in industrije. Tako kot se stapljata rekreativna in tekmovalna športna dejavnost.

Tako kot sta Svoboda in Sokol razvijala gimnastiko in druge oblike športnega dejstvovanja, tako danes TVD Partizan goji smučanje, odbojko, kegljanje in namizni tenis ter šah. Pa rokomet seveda, katerega korake budno spremljajo od leta devetinpetdeset, ko so se fantje prvič pomerili v Laškem, pa do današnjih dni, ko se lahko pohvalijo z naslovom republiškega prvaka.

Še marsikaj bi storili, tako rekreativci kot tekmovalci, če bi le imeli prostore, pa kakšno igrišče tudi ne bi bilo odveč.

MISLIJO TUDI NA NAJMLAJŠE

Res ne bi bilo prav, če ne bi revolucionarni kot so bili njihovi očetje in dedje pustili za sabo poganjkov in mladičja. Tistega, ki ga danes združuje Društvo prijateljev mladine v Grižah.

Po kratkem mrtvilu bo njihovo delo spet zaživelo. O tem pričajo načrti in želje, da bi poskrbeli za najmlajše krajane — tiste v osrčju vasi in tiste izpod okoliških hribov. Z otroškimi prireditvami, pionirskimi igrami in mladinskimi filmi skušajo usmerjati mlade in jim vcepiti željo za kar najbolj delovno in koristno preživljanje prostega časa.

STRELIŠČE JE NJIHOVA ŽELJA

V vasi ob vznožju košatih, zamolklo zelenih hribov je med prvimi bilo slišati strele partizanskih pušk. Namesto njih danes odmevajo streli pušk v rokah članov strelske družine Grešak. Brez lastnega strelišča so, pa jih to ne ovira, da ne bi sodelovali na republiških in zveznih tekmovanjih. Po desetletnem delu jim bo morda čez leto ali dve le uspelo, da se bodo dokopali do lastnega, zaprtega strelišča.

PLANINSKE POTI OŽIVLJAJO ZGODOVINO

Vrhovi Gozdnika in Homa, Kamnika in Bukovice, nekoč pokriti z jelovi in smrekovimi gozdovi ter krepkimi macesni, odkrivajo samotnemu planincu in radovednemu popotniku vse lepote doline. Po njih vodi del Savinjske poti, ki so jo griški planinci markirali leta dvainsedemdeset. Mimo planinskih postojank vodi, mimogrede pa obide kraje, kjer je bila ustanovljena I. Revirska, pa I. Celjska in I. Savinjska četa. Pionirji, mladina, delavci in kmetje, kar 1500 jih je vpisanih v društvo, ubirajo planinske poti in oživljajo revolucionarne tradicije.

NISO POZABILI NA ODNOS DO SOČLOVEKA

Kleni in revolucionarni ljudje so v teh krajih zasadili tudi seme humanosti in toplega odnosa do sočloveka-tistega, ki se kaže v delu odbora Rdečega križa. V vojni vihri rojen še danes spodbuja ljudi za darovanje krvi, nudi pomoč krajanom, še zlasti starejšim, uči humanosti mlajše rodove in s prireditvami pestri življenje starejših krajanov.

Takšni so in tako delujejo v Grižah. »Ljudje lepega značaja, dobrega in odkritega srca z ustvarjalnim in delovnim ponosom,« kot je v monografiji Griž zapisal Radovan Gobec, nekdaj učitelj v teh krajih.

Irena Jelen

V VERIGI RODOV

USTVARJALNI IN VEDRI UPOKOJENCI

Da upokojenci ne sodijo za zapeček, dokazujejo upokojenci iz Griž. Njihovo društvo ima lepo urejen dom, ki je priljubljeno shajališče krajanov. Pri tem je zlasti razveseljivo, da v dom prihaja veliko mladih, gotovo za to, ker se v urejenem in prijaznem okolju prijetno počutijo.

V Grižah imajo lepo navado, da krajanov ne ločujejo na mlade in stare, marveč na delavne in manj delavne.

Upokojenci so na vseh akcijah med prvimi, bodisi, da gre za udarniško delo ali za volitve in druge prireditve. Društvo šteje 430 upokojencev in tako se uvršča med najmočnejša društva v Savinjski dolini.

Društveni predsednik Karel Podvršnik, ki ga kličejo kar s partizanskim imenom Živko, se je moral dobro razgovoriti, da nam je v eni uri razgrnil vse pestre oblike društvene dejavnosti. Povedal je, kako so pred leti udarniško zgradili domsko dvorano in jo tudi domiselno opremili, da danes rabi potrebam kraja.

Griški upokojenci so taki, da se ne zapirajo vase, ko gre za širše potrebe kraja. Ko je bila godba na pihala na tem, da se zaradi pomanjkanja prostorov razide, so se upokojenci zagreli zato, da jim z združenimi močmi zgradijo spodnjo dvorano. Rečeno, storjeno! Po treh tednih udarniškega dela je bila dvo-

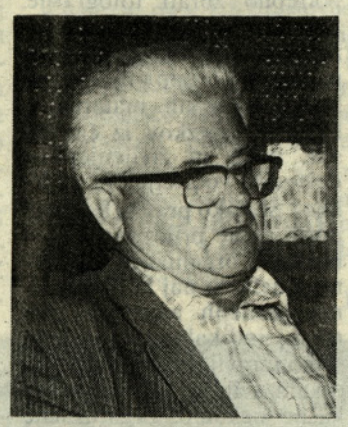

Karel Podvršnik

rana nared v surovem stanju, danes pa je že opremljena in v njej godbeniki pridno vadijo za nastope. V njihovi dvorani se redno vrste tudi razne kulturne prireditve, celo Mariborčani prihajajo. V domu imajo svoj prostor še planinci in lovci in tako je v domski prostorih vedno razgibano.

Živko nam je še povedal, da ima upokojensko društvo svoj pevski zbor, šahovsko sekcijo in planinsko skupino. Upokojenci radi planinarijo, dobro pa so obiskani tudi izleti.

Živko: »Izlete organiziramo največ v znane partizanske kraje. Med drugim smo si že ogledali zloglasno taborišče Jesenovac, bili so na Kozari in v drugih krajih Jugoslavije.

Člani plačajo le polovico stroškov, drugo pa društvo iz svoje blagajne. Društvo ima tudi svoj počitniški dom v Fiesi s 35 ležišči. Dobro posluje in v njem je možno poceni letovati. Sedaj so dom odprli 50 otrokom, ki bodo preživeli nekaj nepozabnih dni ob morju.

Med tem so že zbrali nekaj gradbenega materiala za razširitev doma. Potrebe namreč narekujejo več ležišč.

Še veliko bi lahko napisali o delavnosti društva upokojencev v Grižah, vendar naj naš zapis strnemo z ugotovitvijo, da njihova dejavnost sega zelo široko v vse silnice ustvarjalnega delovanja v krajevni skupnosti in v žalski občini. Lahko bi še rekli, da bo letošnje najvišje občinsko priznanje prišlo v prave roke.

Tk. L.

VAŽNO JE BILO PREŽIVETI . . .

Spomini bivšega interniranca Toneta Čaterja iz Griž na Auschwitz.

S Tonetom sva se srečala pred letnim gledališčem Limberg v Grižah. Na mostu je pleskal ograjo in ker se mu je med delom barva oprijela rok, mi je izprožil laket. Ko sem mu zaupal, da želim nekaj napisati o njegovih spominih na zloglasno taborišče Auschwitz, se je zresnil, odložil čopič in posodo z barvo ter mi ponudil stol.

Ko mi je majhen in žilav z živimi očmi sedel nasproti, sem ugotavljal, da dobro prikriva leta. V Grižah je bil 11 let predsednik borčevske organizacije, pa tudi poslej rad zahaja med borce in se zlepa ne odreče nalogam, ki mu jih zaupajo.

Približno istih let sva, zato se tikava in pogovor postaja sproščen, pa čeprav Tone obuja spomine izpred tridesetih let. Živo se spomni tistega tretjega avgusta dvainštirideset-ega leta, ko so jih doma v Migojnicah aretirali Nemci. Mater, očeta, njega in mlajšega brata Darka so odpeljali najprej v Celje, od tam naprej pa so morali s transportom v taborišče Auschwitz. Vozili so se zaprti v živinskih vagonih in prvič so dobili nekaj za pod zob šele na Dunaju.

»Ko smo prispeli v Auschwitz, so najprej ločili ženske in otroke. Takrat smo zadnjič videli našo mater, pa tudi oče je moral v drugo taborišče. Z bratom, ki tudi nisva bila skupaj, a sva se videvala, sva zvedela, da je oče končal v krematoriju kmalu po prihodu, mati pa je umrla istega leta, nekako ob božiču. Izguba staršev je bila za naju hud udarec in če ne bi imela tako trdne volje, da je treba vztrajati in preživeti vse strahote, ne bi dočakala svobode.«

Tone se je znašel v hudi krizi kmalu po prihodu v taborišče. Že se je nameraval

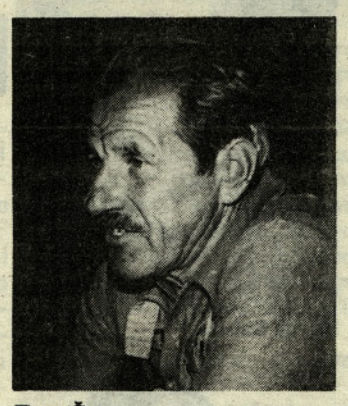

Tone Čater

vreči na žično ograjo, za katero je vedel, da je pod visoko napetostjo, a je v zadnjem trenutku stisnil zobe in odnehal. »Dnevno smo dobivali za pol dlani veliko rezino kruha in otepali smo neužitno vodeno čorbo, skratka, hrana je bila zanič in taboriščniki so začeli množično umirati. Poleg tega so nas pretepali za vsako malenkost in kdor je klonil, je končal v plinski celici. Življenje nas taboriščnikov ni bilo vredno piškavega oreha: bili smo le številke. Moja je bila 57882 in še danes jo nosim na roki in lahko me zbudite opolnoči, pa vam bom jo povedal.«

Tudi Tone je tako oslabel (imel je le še 29 kg), da se je le s težavo vlačil po dvorišču. Stikal je po gnojišču in iskal nagnit krompir ter si ga tlačil za bluzo. Zavedal se je, da bo po njem, če ne bo jedel. Nekoč se je zgodilo, da se je po zvezah dokopal do civilne obleke. Oblekel si jo je pod taboriščno obleko, vendar ga je kapo opazil in moral je iz vrste. »Sleci se,« je zapovedal. Ko je opazil civilno obleko, je zarohnel: Aha, civilna obleka, kaj boš z njo? Odgovoril sem, da me je zeblo, kar je bil sredi poletja slab izgovor. Zapisal si je mojo številko in so me zvečer, ko smo se vrnili z dela, poklicali pred kuhinjo. Moral sem sleči hlače in dobil sem 35 strahovitih udarcev s palico. Koža mi je bila tako razmesarjena, da sem imel v čevljih polno krvi. Tovariši so me zavlekli v kopalnico ter me potopili v klorirano vodo, da sem videl vse zvezde. Rane so se mi počasi celile in tri mesece nisem mogel sesti.«

Čater pa je prestal še hujšo preizkušnjo. Nekega večera so ga potisnili v voden bunker. To je bila peklenska naprava. Človek je stal v vodi do vratu, stene so bile polne bodic, na vrat pa je venomer curljala mrzla voda.« V bunker sem moral zvečer ob 22. uri, ven pa so me potegnili naslednje jutro ob petih. Bil sem trd in le malo življenja je še bilo v meni. Moji sotrpini so me spravili na ležišče, kjer sem si počasi opomogel . . .«

Tone in Darko sta navzlic vsem strahotam dočakala svobodo in se vrnila domov, žal brez očeta in matere. Nemci so jim ustrelili tudi dva brata. »Bili so to hudi časi in mnogi jih niso preživeli,« je sklenil misli Tone.

Lojze Trstenjak

SMUČIŠČE GOZDNIK BO KMALU NARED

Ljubitelji belega zimskega športa upajo, da se bodo že letošnjo zimo lahko smučali na novem smučišču Gozdnik. Za smučarje iz Celja, Žalca in drugih krajev Savinjske doline bo novo smučišče pridobitev predvsem zaradi dostopnih terenov in neposredne bližine, pa tudi zaradi ugodnih leg, saj na pobočjih Gozdnika sneg dolgo leži. O tem, kako potekajo gradbena dela na novem smučišču Gozdnik, smo se pogovarjali s predsednikom odbora za izgradnjo Jožetom Janom. Dejal je, da so v treh letih opravili veliko dela in da v akciji aktivno sodelujejo občani in delovne organizacije. Ljudje so čutili potrebo po novem smučišču, zato so poleg udarniškega dela tudi organizirali zbiranje sredstev s samoprispevkom. Zelo dobro sodelujejo tudi obrtniki, skratka, dela uspešno napredujejo.

Jože Jan: »Gre za ureditev obsežnega območja med Mrzlico, Gozdnikom in Šmoho-

Jože Jan

rjem. Zato bo na teh terenih poleg alpskih disciplin možno organizirati tekaške prireditve. Smučišča ležijo na severnem pobočju Gozdnika od 600 do 800 metrov nad morjem in njihova prednost bo med drugim tudi ta, da bo tu možno smučanje vse do pomladi.

Vsa zemeljska dela so že končana, sedaj polagajo cevi za odvajanje vode, napeljava telefona je tudi v zaključni fazi. Zgradili bodo lepe parkirne prostore, predvideli so postávitev brunarice, veliko pridobitev pa bo pomenila tudi cesta, po kateri bo možen dostop do smučišč tudi z avtobusi.«

Gradnja smučišča Gozdnik je širšega pomena in pomeni zeleno luč za razvoj teh odmaknjenih področij. Bližnja kmetija Petrovc ima ugodne pogoje za razvoj kmečkega turizma. Računajo, da bodo skupne naložbe znašale okrog 10 milijonov dinarjev. Graditelji se zavedajo, da so za dokončno izgradnjo in usposobitev smučišča še potrebna znatna sredstva in tako se akcija nadaljuje.

Ker ljudje krepko pomagajo, bo investicija cenejša, kot če bi morali vse plačati. Občani so zato še pripravljeni sodelovati, da bi do zime usposobili novo smučišče.

L. Tk.

SOLIDARNO DO TELEFONA

Cvetko Uduč, obrtnik iz Griž, se uvršča med krajane, ki veliko doprinašajo za razvoj in napredek svojega kraja. Cvetko je agilen predsednik odbora za izgradnjo telefonskih priključkov in eden najprizadevnejših članov odbora za izgradnjo smučišča Gozdnik, je predsednik sekcije internirancev v žalski občini, opravlja pa še druga dela.

»Nova telefonska centrala, ki smo si jo pred leti izborili v Grižah s 160 priključki je že polno zasedena. Zadnji čas si prizadevamo z udarniškim delom in samoprispevkov napeljati telefon še na novo smučišče Gozdnik. Zalogaj je

Cvetko Uduč

bil kar velik, saj je bilo treba zbrati 1.3 milijone dinarjev in od tega so krajani sami prispevali v raznih oblikah 400 tisoč dinarjev. Med drugim je bilo treba napeljati pet kilometrov omrežja. V akcijo se je vključila tudi delovna organizacija PTT Celje. Problem je, kje zagotoviti potrebne kable, da bi delo opravili.

Cvetko Uduč je prepričan, da bodo nalogo opravili do letošnjega občinskega praznika, ki bo v Grižah. Dela jim potem takem ne bo zlepa zmanjkalo. Cvetko nam je še dejal, da njihova sekcija internirancev v žalski občini pripravlja srečanje internirancev Auschwitza.

Tk. L.

POJO NAJ LJUDJE

Pred desetimi leti je ženski pevski zbor prvič organiziral kresovanje in nastop pevskih zborov. Kasneje pa se je porodila ideja o podobnem nastopu kot v Šentvidu. Pod pokroviteljstvom Zveze kulturnih organizacij in Kulturne skupnosti Žalec so tudi letos pripravili pevsko manifestacijo POJO NAJ LJUDJE. Trinajst zborov in preko 300 pevcev je ob spremljavi domačega pihalnega orkestra in pod dirigentsko palico prof. Radovana Gobca in Tomaža Habeta zapelo več skupnih pesmi. **Foto: T. Tavčar**

REVIJA GODB IN PREDSTAVA MARIBORSKE OPERE

Iz bogatega programa poletnih kulturnih prireditev poročamo o dveh, ki sta privabili veliko obiskovalcev in sta po oceni organizatorja Svobode Griže lepo uspeli. Na reviji pihalnih orkestrov so nastopili štirje orkestri iz naše občine in se predstavili z bogatim koncertnim programom. Večina pihalnih orkestrov je prikazala napredek, razveseljivo je tudi, da v orkestrih nastopa vedno več mladih. Potrebno pa je izreči priznanje vodjem orkestrov, ki požrtvovalno in vestno vodijo orkestre.

Malokdaj si imamo priložnost ogledati opero v naši občini. Obstajala pa je tudi bojazen, da bo tako (kot mnogokrat doslej v Grižah) predstavo zmotil dež, tokrat pa je bilo vreme organizatorjem naklonjeno. Številno občinstvo je bilo navdušeno nad predstavo opere z baletom ERO Z ONEGA SVETA v izvedbi mariborske operne hiše.

Za oba kulturna dogodka sta sredstva prispevali tudi Zveza kulturnih organizacij in Kulturna skupnost Žalec.

ŽENE MED RUDARJI, KOPAČI . . .

Izkop premoga sodi med najtežja pa tudi nevarna dela in to še zlasti velja za predvojne pa tudi povojne razmere v naših rudnikih. Delo v jami, v zadušljivem zraku, je bilo primerno zgolj za krepke može. Vendar se je dogajalo, da so v rudnikih delale tudi ženske.

Pred letošnjim občinskim praznovanjem smo se pogovarjali z dvema rudarkama, ki sta takoj po vojni kopali premog v zabukovškem rudniku.

Marija Kaluža iz Pongraca 144 danes zaradi bolehnosti komaj še premika noge, v času, ko je delala v rudniku Zabukovica, pa je bila mlada in krepka, da je mimogrede ugnala še tako močnega dedca.

Ko smo jo vprašali, kako da se je odločila za delo v rudniku, nam je dejala: »Takrat sem služila kot dekla na kmetiji. Delala sem od zore do mraka pa tudi v noč, plača pa slaba, zato sem se zaposlila v rudniku. Rudarji so namreč še kar dobro zaslužili, težkega dela pa sem bila vajena. Najprej sem prebirala premog in opravljala druga dela na zunanjem delovišču. Ko pa je začelo primanjkovati kopačev, sem si rekla, da bi tudi jaz preizkusila roke.«

Marija se je spomnila, da jo je le pri prvem spustu v jamo zajela tesnoba, potlej pa se je navadila, ko je bilo treba zamenjati dan z nočjo. Nekateri rudarji so jo sprva podcenjevali, ko pa so spoznali, da se Marija ne ustraši še tako težkega dela, so jo začeli spoštovati. Nekaj časa je vzdržala tudi pri odkopu premoga. Potlej je prišla odredba, da ženske ne smejo delati med kopači v rudniku in Marijo so premestili na lažje delo. Marija je potlej delala vrsto let v Sigmi, danes pa je invalidsko upokojena.

Prva leta po osvoboditvi je delala v jami tudi Ivana Centrih iz Griž. Doma iz Haloz se je v Savinjski dolini zaposlila pri kmečkih delih. Kot dekla ni veliko zaslužila, bilo je le za sproti. »Ko so mi rekli, da rudnik Zabukovica išče delavce, sem se brž prijavila in dobila delo. Bila sem mlada, nič mi ni bilo težko. Nekaj časa sem delala pri vagončkih za iztovarjanje rude, potlej sem se odločila za delo v jami.

Zadušljivo je bilo globoko pod zemljo, a sem se navadila.«

Marija Kaluža

Ivana Centrih

Ivana je delala v rudniku sedem let. Ko se je poročila z rudarjem kopačem in so se jima rodili otroci, je ostala doma. »Žal mi je, da nisem vztrajala še nekaj let, toliko, da bi si pridobila pogoje za pokojnino. Tako pa danes ne dobim nič. Škoda tudi, da si nisem uredila delovne dobe za tistih deset let, ko sem služila na kmetijah,« je dejala Ivana. No, tistih let, ko je delala v rudniku, pa se vseeno rada spominja.

Tk.

Spomin na zabukovški rudnik

Tam pod Gozdnikom sta stala stolpa dva,
ki za prevoz premoga iz jame sta služila.
Bil to rudnik je Zabukovica,
in spoznali boste, da to čista je resnica.

Praded moj rudaril v njegovih je teminah
in dedek grebel premog v njega je globinah.
Tudi oče se znojil v tej je jami
in jaz boril za premog sem se z vami.

Ko prvič spuščal se v jamo sem temačno,
v nogah pa čutil nekako sem se mlačno.
A to je trajalo le nekaj dni
in končno odhajal tja sem brez skrbi.

Tam spoznal sem »kamerate«,
imel jih rad kot lastne brate.
Drug za drugega smo trepetali
in rudarsko s tem tovarištvo kovali.

Ko nad nami Artišnica je žuborela,
so telesa naša od znoja skoraj izgorela.
V plinu, ognju, vodi mi smo tam garali,
da družbi naši cenjeni bi premog dali.

Poznali nismo praznikov, nedelj in prostih dni,
zato postali smo udarniki.
Geslo krožilo takrat je med rudarji,
da rudniku nekoč postali bomo gospodarji.

Upravo rudnika smo v svoje roke vzeli
in na Titovo pobudo popravljali vrzeli.
Odločali o problemih vseh smo sami
in upoštevali vse tiste, ki takrat bili so z nami.

Čeprav v jami mi smo res garali
pa tud gostiln se nismo bali.
Po šihtu krenili smo vsi v kantino
in tam popili dobro sladko vino.

Pa to ni vplivalo na knape,
da naslednji dan bi zopet praznovali.
Z veseljem spet smo šli pod šihtne kape,
da črno zlato spet bi družbi dali.

Prišla nenadno v rudnik je grozanska sila,
ki prostore jamske z muljem je zalila.
Bil to rudnik je Zabukovica,
ko v letu šestinšestdeset se odvzela mu odkopna je pravica.

Ivan Grobelnik, st.

Oživljanje izročil delavskega gibanja

Že nakaj časa poteka v sindikatih pomembna akcija zbiranja gradiva o razvoju delavskega gibanja od njegovih začetkov do samoupravljanja. Tudi v okviru Občinskega sveta ZSS Žalec deluje komisija za tradicije delavskega gibanja, ki je zbrala že kar precej tovrstnega gradiva, čeprav bo treba na tem področju še veliko narediti. Naloga komisije je težka, saj bo potrebno zbrati fotografije, zapiske, in spomine udeležencev sindikalnega gibanja, pa tudi vse ostalo gradivo (od knjig, arhivskih materialov, lepakov, izrezkov iz časopisov, imen in življenjepisov delavskih voditeljev in podobno). Še kako prav bi komisiji prišle razne priložnostne publikacije organizacij združenega dela, ki naj bi ob različnih jubilejih zajemale tudi razvoj sindikalnega gibanja in samoupravljanja v njihovih organizacijah. Takšne publikacije nekatere organizacije že izdajajo ob različnih prilikah, vendar so zasnovane bolj z vidika ekonomskega razvoja. Tudi različne monografije krajev naj bi zajemale tematiko delavskega gibanja. Že zbrani podatki kažejo, da je bilo delavsko gibanje na našem območju zelo razvito.

Iz podatkov je že mogoče razbrati, da so bili libojski in zabukovški rudarji v 80 letih prejšnjega stoletja organizirani v svojih strokovnih organizacijah. Graško Splošno delavsko izobraževalno, pravovarstveno in podporno društvo za Štajersko je imelo že leta 1890 svoji podružnici v Libojah in Zabukovici. Leta 1896 so imeli svojo strokovno organizacijo tudi zabukovški rudarji, v katero je bilo vključenih 80 rudarjev. Leta 1895 je bilo za praznovanje 1. maja prostih 117 rudarjev od 125 zaposlenih v Zabukovici, v drugem rudniku pa eden od 72 zaposlenih. Samovoljno pa ni prišlo na delo osem rudarjev v Janeschevem rudniku v Zabukovici, ki je zaposloval 68 rudarjev. Leta 1906 pa so praznovali 1. maj že vsi zabukovški rudarji.

Leta 1919 je prišlo do močnega mezdnega gibanja. Cene so nenehno naraščale. V boju proti draginji so zabukovški rudarji dosegli tudi prve uspehe.

Tudi delavci v tovarni porcelana v Libojah so to leto dosegli 30 % zvišanje mezd, kljub odporu pa so uveljavili tudi osemurni delavnik. Na Polzeli so v tovarni Prym to leto stavkali in dosegli 30 do 50 % zvišanje mezd, četrtletni nabavni prispevek po 250 kron ter odškodnino za izgubljeni zaslužek v času stavke. Leta 1921 so ravno tako na Polzeli delavci v podjetju Kurka-Wildi zahtevali povišanje mezd, vendar njihovim zahtevam niso ugodili. Istega leta je v strojni tovarni in livarni Lorber v Žalcu stavkalo 25 delavcev. Dosegli so le delno zvišanje mezd in osemurni delavnik.

Nanizani so le nekateri podatki o delavskem gibanju, ki pa bi jih bilo potrebno še osvetliti. Pomembni so tudi dogodki med obema vojnama: stavke rudarjev, keramikov, tekstilcev. Pred sindikati je torej pomembno delo, zato prosijo vse, ki imajo kakršnokoli gradivo v zvezi z delavskim gibanjem, da ga posredujejo Občinskemu sindikalnemu svetu v Žalcu. Vsake informacije oziroma gradiva bodo veseli.

- F. Ježovnik

Kresna noč

Stari Vid je s kavlja ob hlevskih vratih snel grabljo in koso. Namenil se je nakositi nekaj detelje na njivi ob gozdu. Spotoma, ko je sopihal v breg, je momljal: »Prekleta divjad, gotovo je polovico detelje že fuč.« Ko je prišel na njivo, se je še močneje razburil. Detelja je bila povaljana. Preklel je Hitlerja, preklel hostnike in na koncu še boga, ki ne zna urediti sveta po Vidovi meri. Podnevi se mora bati Nemcev, ponoči hostnikov, župnik njegovi Beti kar naprej grozi, da se bo Vid cvrl v večnem ognju, ker ne prihaja k maši. Pa tudi sina je poslal v nemško vojsko namesto k hostnikom.

»Hja, madona, kdo pa je vedel, da ta vojska ni več takšna kot avstroogrska?« Naslonil se je na toporišče kose in se skoraj razneženo vrnil v mladostna leta. Kakšen soldat je bil! Medalja na prsih se mu je svetila kot današnje sonce. Dvignil je žuljavo desnico in komaj še verjel, da jo je nekoč stisnil sam presvetli cesar Franc Jožef, ko je obiskal ranjene vojake v bolnici. In kako so se borili v Galiciji! Kar zaneslo ga je od silnega navdušenja in glasno je komandiral: »Vorwörts, soldaten!«

»Kje pa jih imate, ata?«

Vid se je v trenutku streznil. Pred njim je stal fant iz doline, ki je kot hostnik pogosto prihajal v njegovo hišo. Stari je seveda vedel, da snaha pere in šiva partizanom, všeč pa mu ni bilo. Robantiti pa ni upal, saj je pri delu ona edina nekaj pomenila. »Ste vi pomendrali mojo deteljo? Kako pa naj jo sedaj kosim, a?« »Kar pustite jo, ata,« je dejal fant in Vidu ponudil cigareto. Vida je gesta malo pomirila in malce vljudneje je vprašal: »Ste že jedli?« »Popili smo jutranjo rosa z vaše detelje,« je smeje odvrnil fant. Vid je omahoval, končno pa le povedal: »Bo prinesla Trezika, če boste še tu.« »Bomo,« je odvrnil fant in resno nadaljeval. »Ata, nocoj ne hodite spat. Nemci pridejo, pa jih bomo ugnali, da se ne bodo ustavili prej kot v dolini. Povejte tudi ženskama, da bosta pripravljeni.«

Vid se je zaskrbljen vračal domov. Ženskama je povedal: »Nocoj bomo imeli kresno noč, čeprav je do kresa še nekaj dni.«

Ves dan je brezciljno taval okrog hiše, hodil v hlev in skrivoma pogledoval Beto in Trezi. Bili sta zatopljeni vsaka v svoje delo. Zavidal jima je mirnost, ki bi jo potreboval tudi sam.

Po večerji je Trezika izginila, z njo pa tudi hlebec kruha in pisker masti. Ko se je vrnila, je privila petrolejko in povedala: »Posedeli bomo še malo. Pa k dežju se pripravlja.«

Nenaden pok je Vida dvignil kot močna vzmet. Vstali sta tudi Beta in Trezi. Molče so poslušali odmev borbe. Vid je čez čas iztisnil: »Spodaj, na kolovozu so.« Vid ni znal izmeriti časa od pričetka borbe do trenutka, ko je ugotovil, da streljanje pojenjuje. Zdelo se mu je dolgo, predolgo. Zopet so vsi trije sedli. Dvomi, kaj bo prineslo čakanje, so razjedali duha in telo.

Končno je Trezi zaznala dogovorjeni znak. Dvakrat močno, dvakrat rahlo trkanje na hišna vrata. Hitela je odpirat, Beta pa je petrolejki odvila stenj. V hišo so se vsuli borci.

»No, ata, a smo jih, kot sem obljubil?« je rinil v Vida fant iz doline. Čudno kremžil se je pri tem, kar staremu ni ušlo.

»Kam pa si jo fasal, ti ho . . . fant moj?« je vprašal in že vlekel iz zidne omarice steklenico domačega žganja. »No, nekaj mesa z zadnjice mi je posnelo, pa ne bo hudega. Sedeti tako nimamo časa. Jutri pa le pokosite deteljo, saj se ne bom mogel valjati v njej.«

Vid je natakal žganje, Beta je nosila na mizo, kar je premogla shramba. V zgodnjih jutranjih urah je hosta pogoltnila fante.

Stari Vid je po njihovem odhodu navdušeno prikimaval: »Dobri so, ti moji fantje. Tudi moj mora priti k njim, ali ne Trezi?«

Od kresne noči dalje za starega Vida ni bilo več hostnikov, temveč le »moji fantje«. Tudi njegov se je kasneje znašel med njimi. Beta mu je povedala, da župnik moli zanj, čeprav ne pride v cerkev. No, si je mislil Vid, kar naj, če misli, da bo kaj veljalo.

Majceni štrački v zibki pa je pogosto govoril: »Vidiš, moj Vidko, vse se uredi, vse. Le na kresne noči ne smemo pozabiti.«

C. Mikuž

Mesarska obrt skozi tri rodove

Danes, ko se ravno ne moremo pohvaliti z veliko ponudbo mesa v naših mesnicah, si prodajalna mesa in mesnih izdelkov v Grižah zasluži pohvalo. Vodja Mesnice Vinko Ježovnik (mesnica posluje v okviru celjskih Mesnin) je očitno zelo iznajdljiv, saj meso nabavlja tudi v Slovenskih Konjicah.

Mesnica je bila ob našem obisku kot ponavadi dobro založena z vsemi vrstami mesa, le teletine niso imeli. Na policah smo opazili tudi maslo in več vrst sirov in piščance. Kupcem veliko pomeni tudi prijaznost prodajalcev.

Zapišimo še to, da Vinko Ježovnik predstavlja že tretji rod mesarjev v njihovi hiši. Posnetek: Vinko Ježovnik v mesnici.

Tk.

Fotografije: L. Korber

OBČNI ZBOR TVD PARTIZAN GRIŽE

V nedeljo, 12. junija, je bil občni zbor TVD Partizan Griže. Pregledali in ocenili so svoje delo v preteklem dveletnem obdobju, poudarili pa so, da je bilo to obdobje čas izredno težkih gospodarskih razmer, katerim se je bilo treba prilagajati. Tudi sami so se vključili v vse akcije na področju varčevanja in izvajanja stabilizacijskih ukrepov. Ocenili so realizacijo programa dela, sprejeli pa so tudi novega. Z realizacijo so bili zadovoljni, le nekaj nalog niso opravili iz objektivnih vzrokov. Ugotovili so, da je bilo delo na področju športne rekreacije plodno in da so sodelovali na skoraj vseh področjih, medtem ko so na področju tekmovalnega športa rokometaši Minerve zasedli 5. mesto v slovenski rokometni ligi. Uspeh Minerve bi lahko bil še večji, če ne bi nastopali z mladimi in neizkušenimi igralci. Izvolili so tudi predsedstvo za novo obdobje, za predsednika pa so ponovno izvolili Branka Hriberška.

S. V.

Iz krajevnih skupnosti

Braslovče

Otvoritev ceste in odkritje spominske plošče

Čeprav z velikimi napori, so v KS Braslovče vendar uspeli ob praznovanju krajevnega praznika posodobiti in asfaltirati cestna odseka v Rakovljah in južnem Podvrhu v dolžini dveh kilometrov. Cesta v Podvrhu je velikega pomena za krajane tega zaselka pod obronki partizanskih Dobrovelj za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje. Na svečani seji so izrekli priznanje predsedniku režijskega odbora za izgradnjo te ceste Karliju Turnšku. Krajani so prispevali sredstva in sodelovali z udarniškim delom, seveda pa brez podpore KS Braslovče, organizacij združenega dela, še posebej KZ Savinjska dolina TZO Braslovče in drugih, ceste ne bi mogli asfaltirati. Na svečani seji so podelili najvišja priznanja KS — zlati grb, ki so jih prejeli TZO Braslovče, Ivan Centrih, Janez Meglič, Ivan Hren in Franc Mahor. Podelili so tudi priznanja KS in priznanja OF. Znano je, da v KS Braslovče s posebno pozornostjo skrbijo za ureditev spomenikov in obeležij NOB. Tokrat so na pokopališču uredili grobišče dvanajstim padlim talcem.

Prosvetno društvo je pripravilo igro Matura v režiji Anice Brišnik, smučarski klub pa razveselil s skoki na plastični skakalnici.

Jk

Upravnik TZO Braslovče Konrad Toman je odprl novo cesto v Podvrhu.

Nove pridobitve v Šempetru

Otvoritev novega otroškega vrtca, novozgrajeni kilometri asfaltnih cestišč in vodovod v naselju Grče— to je samo nekaj pridobitev ob letošnjem krajevnem prazniku v Šempetru.

V spomin na 13. junij 1941, ko so bili številni prebivalci Šempetra izseljeni v Srbijo in Hrvaško, praznujejo krajani Šempetra že petič zapovrstjo svoj krajevni praznik.

Kljub pomanjkanju denarja so že lani odprli vrata novega otroškega vrtca, letos pa so tej pridobitvi dodali še urejena cestišča v Spodnjih Rojah, Šempetru in Podlogu, višinsko cesto Jajški mlin, nov odsek med Zalogom in Zgornjimi Grušovljami ter mostova preko Ložnice in Peklenščice.

Z udarniškim delom so krajani prihranili marsikateri dinar, sami pa so prispevali več kot polovico sredstev. S prostovoljnim delom so pomagali tudi prebivalcem Grč, da so končno dobili prepotreben vodovod. Med pridobitve za letošnji praznik sodi tudi postavitev nekaj avtobusnih postajališč in ureditev križišča pred Hmeljarskim domom v Šempetru.

Praznične dni so popestrili še z ribiškim tekmovanjem, gasilci so razvili pionirski prapor ter prikazali načine gašenja, zvrstila pa se je tudi vrsta kulturnih in športnih prireditev.

Z dosežki in uspehi so krajani seznanili tudi goste iz Belih Vod v Srbiji, ki so se udeležili krajevnega praznika, in s katerimi so ob lanskoletnem praznovanju podpisali listino o pobratenju.

—ij—

Otvoritev ceste Zgornje Grušovlje—Zalog. Trak je prerezal Viki Cilenšek, predsednik sveta krajevne skupnosti.

(Foto: T. Tavčar)

Praznovali tudi v Letušu

Letušani praznujejo krajevni praznik v spomin na 12. junij leta 1942, ko je večja skupina krajanov odšla v partizane. Letos so ga praznovali od 11. do 18. junija. V teh dneh se je zvrstilo več športnih in kulturnih prireditev.

Na slavnostni seji skupščine krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij je o pridobitvah od lanskega do letošnjega praznika govoril predsednik sveta KS Letuš Janez Brinovec in poudaril, da je za tako majhno krajevno skupnost kot je Letuš odsek asfaltirane ceste, 12 novih telefonskih priključkov, v gradnji pa je vodovod na desnem bregu Savinje, kar velika pridobitev. V nadaljevanju so podelili krajevna priznanja, prejeli pa so jih Rudi Navodnik, Zora Dobnik, ki je prejela tudi posebno nagrado krajevne skupnosti za 30-letno poučevanje na podružnični osnovni šoli Letuš in aktivno delo v društvih in organizacijah, in Anton Marovt. Priznanja OF so prejeli: Drago Cizej, Jani Omladič, Norbert Rezar in Marija Jager. Ker so bili delovni tudi na drugih področjih, so dobili tudi republiški priznanji. Krajevna organizacija Društva prijateljev mladine je prejela republiško priznanje, krajevna skupnost pa je prejela od republiškega sekretariata za ljudsko obrambo prav tako republiško priznanje.

Na sliki: Mešani pevski zbor Letuš, ki ga vodi Ivan Marovt, recitatorska skupina OOZSMS in Magda Novodnik, ki je zaigrala nekaj skladb na klavir, pa so popestrili slavnostno sejo.

Tone Tavčar

Gotovlje

Krajani Gotovelj so praznovali svoj praznik od 18. do 25. junija. Ob tej priložnosti so pripravili več prireditev. Gasilsko društvo je praznovalo 80-letnico uspešnega delovanja, lovci so na Rinki pripravili tovariško srečanje krajanov, odprli so novo knjižnico, kulturno društvo je pripravilo koncert pevskih zborov pod naslovom »Gotovljani pojo«, športna tekmovanja v rokometu, nogometu, šahu ter preskakovanju ovir, starejšim krajanom pa so pripravili kulturni program in jih pogostili. Praznovanje so zaključili s slavnostno sejo skupščine krajevne skupnosti in podelitvijo priznanj. Zlato značko KS sta prejela Jože Šalej in Jurij Goršek, srebrne značke Hilda Javornik, Peter Janič, Ivan Virant in komisija za družbene dejavnosti in socialno delo pri svetu KS. Srebrno plaketo pa je prijelo GD Gotovlje.

Tradicija in ljubezen do konj

V Gotovljah, lepi idilični vasi sredi zelene Savinjske doline, živahni in delovni krajani že stoletja ohranjajo prvobitnost, tradicije in kulturne običaje. Zato tudi ni bila slučajnost, da je v Gotovljah vzklila ponovna želja po vzreji konj in ustanovitvi Konjeniškega kluba. Ta želja je plod tradicije in ljubezni do reje konj. V začetku pobudniki niso imeli širše družbene podpore, zato so združili sredstva in uvozili nekaj konj z Madžarske. 6. julija lani so tudi uradno ustanovili konjeniški klub Gotovlje.

Na začetku je bilo mnogo govoric, češ da je to neke vrste privatni klub, vendar so člani z delom dokazali, da to ni res, da je to konjeniški klub občine Žalec in da imajo lastniki konj enake pravice kot ostali člani.

Cilj kluba je, da s svojo dejavnostjo ponovno spodbudi rejo konj ter da razvija rekreativno in športno aktivnost. Aktivno sodelujejo s Hmezadom in Kmetijsko zadrugo Savinjske doline ter uresničujejo njihov projekt za ponovno vzrejo konj.

Eno leto delovanja kluba je sicer kratko obdobje, vendar dokaj aktivno in uspešno. Uspeli so si pridobiti veliko ljubiteljev in aktivnih članov kluba. Uredili so si hlev na kmetiji Zupanc, nabavili opremo, uredili tekališče, člani sami pa skrbijo tudi za krmo. Kosijo še nepokošene travnike, pomagajo pa jim tudi kmetovalci.

Poleg rekreativne dejavnosti pa se v klubu pripravljajo tudi na tekmovanja. Lansko leto so ponovno organizirali konjske dirke v Gotovljah, na katerih je bila udeležba iz vse Slovenije. Tudi sami so sodelovali na tekmah v Krumperku, Vipavi, Stožcah in Mariboru. Nepričakovano so dosegli izredno lepe uspehe, za katere je najbolj zaslužen trener in tekmovalec Franček Mesarič. Tudi letošnje leto bodo v okviru praznovanja občinskega praznika priredili zdaj že tradicionalne konjske dirke.

Samo Verstovšek

80 let gasilskega društva

Gasilsko društvo Gotovlje praznuje letos 80-letnico obstoja in delovanja. Ob tem visokem jubileju so v sklopu praznovanj krajevnega praznika člani GD pripravili povorko s prikazom razvoja gotoveljskega gasilstva ter prikaz različnih gasilskih tehnik in veščin, katerih se pri svojem požrtvovalnem delo poslužujejo. Seveda so zbor po tradicionalni navadi zaključili z veselico.

Razvoj gasilstva v Gotovljah:

Prostovoljna požarna obramba v Gotovljah je bila ustanovljena 13. 12. 1903. Ni se omejevala samo na gašenje požarov, ampak je bila prvo društvo, ki je v takratnih težkih razmerah raznarodovanja pričelo z narodnim prebujanjem. Poleg društva Kmetovalec je bila Požarna bramba glavni nosilec kulturnega, športnega in drugega družbenega življenja v vasi, kar ostaja tudi danes.

Seveda je vsak začetek težak. Začeti je bilo treba skoraj iz nič. Za zanimivost povejmo (Savinjski zbornik V-Franc Ježovnik), da je Savinjska posojilnica iz Žalca od leta 1897 vsako leto podarila iz čistega dobička Požarni brambi Žalec 300 goldinarjev, leta 1904 pa poleg rednega »darila« še 400 goldinarjev za nakup parne brizgalne, Požarni brambi v Gotovljah pa le 20 goldinarjev. Kljub vsemu pa so si tega leta gotoveljski gasilci nabavili novo brizgalno, pretežno iz lastnih sredstev. V tem času so si nabavili tudi gledališki oder s kulisami in 24 instrumentov za kompleten tamburaški orkester, ki je bil ustanovljen na pobudo gasilskega društva.

Močna narodna zavest krajanov se je kazala tudi v obeh vojnah. Tako se iz prve vojne ni vrnilo 8 gasilcev, v drugi pa jih je padlo 5. Okupator je iz društva hotel osnovati vaško požarno stražo, vendar so se temu gotoveljski gasilci uprli, zato je okupator društvo ukinil. Dejavnost društva je znova zaživela šele po drugi svetovni vojni. Nabavili so si novo, še kako potrebno opremo. Vsezkozi so jih pestile finančne težave, vendar so z udarniškim delom uredili vse, kar je bilo potrebno za nemoteno delovanje društva.

Gasilsko društvo danes.

Danes ima Gasilsko društvo Gotovlje okoli 80 aktivnih članov, ki so razporejeni v operativni in družbeni dejavnosti. Usposabljajo krajane za pomoč pri požarih, jih urijo na posebnih vajah in preventivnih predavanjih. Zavest krajanov je zelo močna, saj se zavedajo, da se da nesreče preprečevati le z medsebojno pomočjo. Tako so krajani sami prispevali več tisoč ur za izgradnjo požarnih vodnjakov in obnovitev gasilskega doma. Člani so se zavestno odločili, da ne bodo nabavili modernejše opreme-cistern, pene, saj sodijo, da so s sedanjo pripravljenostjo in opremo tudi lahko kos vsem požarom.

Gasilsko društvo Gotovlje je še danes eno najaktivnejših društev v krajevni skupnosti. Zaradi vse bolj zaostrenih pogojev gospodarjenja se krajani vse bolj vključujejo v razne oblike družabnega življenja, kar se kaže tudi v večjem zanimanju za delovanje društva.

Samo Verstovšek

1500 metrov asfaltirane ceste v Matkah

Velika želja, da bi imeli sodobno cesto, se je krajanom Matk končno uresničila. Že pred petnajstimi leti so pričeli z akcijo za asfaltiranje ceste Matke-Mrzlica, pa je vedno zmanjkalo sredstev. Ponovno so zavihali rokave, pri pripravi podlage so za lopate prijele tudi ženske. Več kot 150 ur prostovoljnega dela so opravili posamezniki, krajani pa so zbrali 50 starih milijonov, kar ni malo za 14 gospodinjstev, kolikor jih bo cesta povezala. Krajevna skupnost, Gozdno gospodarstvo in SKIS pa so prispevali sredstva za asfalt.

Obisk pri čebelarjih v Rutah pod Peco

Na povabilo Slovenskega čebelarskega društva Šmihel z avstrijske Koroške se je konec maja 45 čebelarjev iz žalske občine udeležilo odkritja spominske plošče Vinku Pečniku ob 100-letnici rojstva. Ploščo so odkrili na njegovem domu v Rutah pod Peco. Tu se je poleg koroških čebelarjev zbralo tudi več kot sto slovenskih čebelarjev iz Zagorja ob Savi, Maribora, Ljubljane, Raven na Koroškem in Žalca, da so počastili spomin na rojaka, ki je ustanovil Slovensko čebelarsko društvo in zadrugo ter posojilnico po I. svetovni vojni v Šmihelu. Govorniki na proslavi so bili vsi predstavniki slovenskih koroških strank. Poudarili so pomen Vinka Pečnika za Koroško ter njegov delež, ki ga je prispeval za sodelovanje čebelarjev z matično domovino. Čeprav je bil med udeleženci tudi tajnik koroškega Heimatdiensta (člani so imeli ta dan zborovanje pri Sv. Ani), se je proslava prisrčno iztekla. Veseli obrazi koroških Slovencev so pričali, da so bili veseli obiska rojakov, hkrati pa so izrazili željo, da si se njihovo sodelovanje tudi še vnaprej razvijalo.

Anton Rozman
S. V.

KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA

Violina in dirigentska palica sta njegov svet

»Zaljubljen moraš biti v muziko. Le tako je možno živeti z glasbo, za glasbo in jo dajati drugim.« Tako je pred leti dejal Franci Rizmal, glasbenik, domačin.

Franciju ljubezni do glasbe prav gotovo ne manjka, drugače bi že zdavnaj ostal sredi poti, ki jo je izbral: končati študij violine in dirigiranja. Prvo je dosegel pred leti na Dunaju in v Moskvi, drugo pred dnevi, ko je diplomiral dirigiranje pri dr. Milanu Horvatu v Grazu.

Po letih trdega in uspešnega dela ima Franci pred sabo nove cilje. Violine sicer ne namerava odložiti, bolj kot violinski lok pa ga mika dirigentska palica. Najraje v Sloveniji, pa tudi izven nje, kjer bodo pač možnosti. Ob vsem tem pa obljublja, da bo našel čas tudi za komponiranje in glasbene prireditve v Žalcu, kraju, od koder izhaja.

-ij-

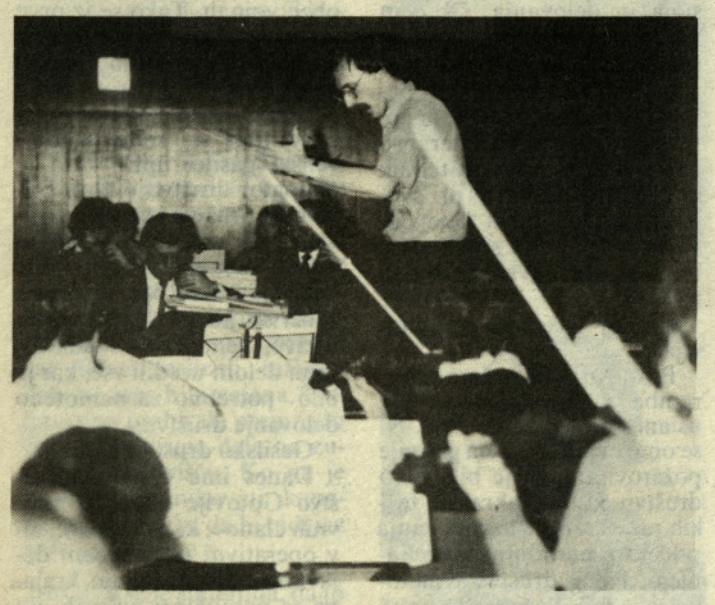

Četrt stoletja stara kulturna dediščina

Šempeter, 11. junija — Z zaključno prireditvijo in podelitvijo priznanj najzaslužnejšim kulturnim delavcem je bilo sklenjeno praznovanja srebrnega jubileja KUD Svoboda Šempeter.

Na pobudo Socialistične zveze so pred petindvajsetimi leti v Šempetru ustanovili Delavsko prosvetno društvo Svoboda. Društvo, ki se je pred osmimi leti preimenoval v Kulturno umetniško, združuje danes pevce moškega in mladinskega mešanega zbora, ljubitelje dramske dejavnosti, glasbenike, knjižnico z več kot 5000 knjigami ter folklorno in kino sekcijo. V okviru društva deluje tudi šolsko kulturno društvo. Za uspešno delo v kulturni dejavnosti so člani društva bili odlikovani s srebrnim Savinovim odličjem in z bronastim znakom OF.

-ij-

Kdo vzdržuje graščino Šenek

Taka in podobna vprašanja, ki se v zadnjem času slišijo iz različnih sredin pa tudi v različnih oblikah, terjajo ustrezne obrazložitve in odgovore.

V programu samoprispevka, ki je bil sprejet 1979. leta v naši občini, smo zapisali, da bomo adaptirali staro graščino in zgradili depandanso za potrebe doma upokojencev na Polzeli. Predvsem smo morali zagotoviti možnost oskrbe nepomičnih — ležečih ljudi. Ob pripravah na izvedbo tako zastavljenega programa pa smo ugotovili, da graščine ni mogoče adaptirati pred izgradnjo depandanse, ker ležečih upokojencev v času izvajanja gradbenih del nismo imeli kam preseliti. Graščine same pa tudi ni mogoče preurediti za oskrbo nepomočnih, temveč samo za tiste, ki še lahko sami hodijo. V domu upokojencev na Polzeli se trenutno nahaja 163 oskrbovancev, od katerih je že preko 100 nepomičnih, se pravi, da sami ne morejo več hoditi. Iz teh razlogov smo morali najprej zgraditi prostore za te ljudi. Izgradnja depandanse se je pričela 1980 in končala 1982. leta. V jeseni 1982 so bili v nove prostore na Polzeli preseljeni oskrbovanci iz graščine Šenek. S tem je zaključena programsko zastavljena izgradnja depandanse. Na izvedbo druge faze adaptacijo graščine pa žal v tem srednjeročnem obdobju zaradi znanih družbeno-ekonomskih težav ne moremo misliti. To nalogo bomo morali prenesti v naslednje srednjeročno obdobje, torej po letu 1985. Dom upokojencev na Polzeli, Občinska skupnost socialnega skrbstva Žalec in občina Žalec bodo morali v svoje srednjeročne plane vnesti tudi to, do sedaj neuresničeno investicijo — sanacijo graščine Šenek na Polzeli.

Stara graščina Šenek na Polzeli je trenutno torej prazna. Njen uporabnik pa je bil in ostaja Dom upokojencev Polzela, ki je dolžan za graščino skrbeti do take mere, da ne bo nastala večja družbena škoda. Žal pa moramo zapisati, da se nekateri brezvestni uporabniki parka, ki obkroža graščino, ne morejo odreči vandalskemu ravnanju in obnašanju. V okna mečejo kamenje, da razbijajo stekla. Dom je pred kratkim moral za nadomestilo razbitih stekel odšteti kar 50.000 din. V domu pravijo, da so to škodo povzročili predvsem šolski otroci. Resnica pa je tudi ta, da nenaseljeni objekti mnogo hitreje propadajo kot naseljeni. Zato si bodo morali vsi družbeni dejavniki, ki imajo kakršenkoli vpliv na to dejavnost, prizadevati, da bo graščina čimprej usposobljena za nadaljnjo uporabo.

Omeniti velja tudi to, da je občinska kulturna skupnost Žalec namenila za popravilo podirajoče se strehe na kapelici ob graščini 100.000 din. Ta znesek sicer ne bo zadoščal za vsa izvedbena dela in bo dom razliko moral kriti sam, pozornost do kulturne dediščine pa je izkazana. Vzdrževanje graščine kot kulturnega spomenika namreč ne more biti samo problem Doma upokojencev na Polzeli, temveč problem širše družbenopolitične skupnosti.

M. Štorman

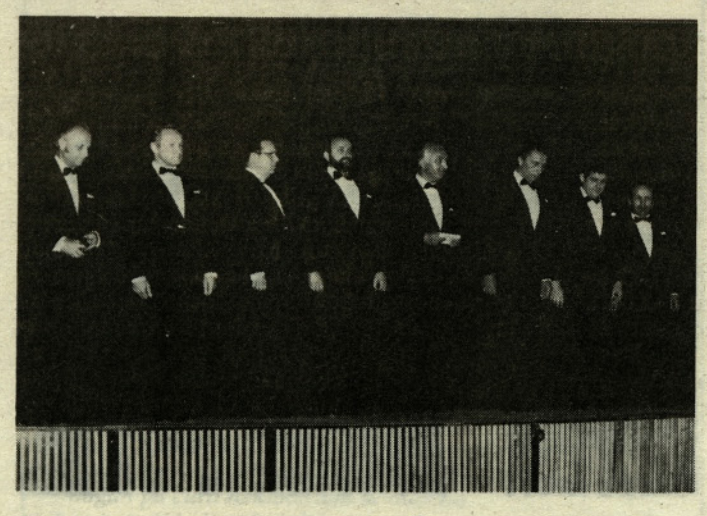

Slovenski oktet v Šempetru

ŠEMPETER, 10. junija — Z bogatim programom skladb iz domače in tuje glasbene zakladnice so v domu Svobode nastopili člani Slovenskega okteta. Koncert so pripravili v sklopu prireditev za letošnji krajevni praznik. Žal pa je le malo krajanov prisluhnilo pevcem, ki jih z navdušenjem pričakujejo in pozdravljajo po vsem svetu.

IN PESEM JIH DRUŽI

Ko je preteko leto na Gomilskem gostoval moški pevski zbor iz Branika, je bilo pričakovati, da se bo rodilo novo prijateljstvo. V potrditev temu je bil nedavni koncert mešanega pevskega zbora z Gomislkega v Braniku.

Na Goriškem so doma odlični pevci, tu so doma ljudje, ki cenijo in poznajo lepo petje. Zato je bila v soboto, 4. junija, pot našega pevskega zbora toliko bolj pričakovana. Vztrajno in natančno so se doma pripravljali na ta koncert, teden prej pa so se preizkusili pred domačim občinstvom.

Ob prihodu v Branik so bili poleg toplega in prisrčnega sprejema izredno navdušeni nad akustično dvorano, v kateri so peli. Že ob prvih akordih se je dirigent Drago Cehner otresel skrbi, da »ne bo šlo«. Pevci so začutili, da je oder njihov, da njihovi glasovi pravilno zvenijo. K živahnosti je nedvomno pripomoglo tudi skrbno izbrano vezno besedilo, ki se je s pesmimi dopolnjevalo in zlilo v celoto. In žareči obrazi, zamaknjeni pogledi ter burni aplavzi poslušalcev so bili mnogo več kot le vljudnostne geste.

Ob zaključku koncerta so Gomlani v spomin na to nepozabno srečanje izročili svojim gostiteljem v lesu izžgano podobo Doma krajanov Gomilsko in Savinjski zbornik. Udeležili so se tudi slovesnega sprejema, ki so ga pripravili člani tamkajšnjega kulturnega društva, kjer je bila poleg pohvalnih besed izrečena tudi obljuba o trajnejšem sodelovanju.

Zbor si je naslednji dan na svoji poti po goriški pokrajini ogledal tudi vrsto zanimivosti in se v Goriških Brdih udeležil praznika češenj.

Jožica Ocvirk

SAMO DOBRA VOLJA JE PREMALO

Pred dnevi se je iz Boršta vrnila skupina taborskih fantov in deklet, ki se je našim rojakom v Italiji predstavila z igro Via mala. Fantje in dekleta so člani dramske skupine, ki že nekaj let vztraja in kljubuje nemogočim razmeram svojega delovanja. Skupaj z njimi pa vztrajajo tudi vse ostale skupine prosvetnega društva Ivan Cankar iz Tabora.

»Če bi jutri nehali z delom, nam nihče ne bi smel zameriti,« meni Tone Kozmelj, vodja dramske sekcije. Društvu povzročajo največ sivih las težave s prostori. »Razpolagamo s klubsko sobo, stalne težave pa imamo z dvorano. Nimamo svojega odra, dvorano si izposojujemo pri TVD Partizan. Stalno moramo usklajevati urnike, saj je dvorana hkrati tudi telovadnica. Nemogoče je v teh prostorih imeti vso potrebno opremo, ker so prostori tako vlažni, da so npr. kulise že popolnoma uničene,« je razložil predsednik prosvetnega društva Mile Gržina.

S težavami se srečujejo vsi člani društva: moški pevski zbor, ki se je že nekaj let nazaj pod vodstvom Milana Lesjaka uvrščal na medobčinska tekmovanja, dekliški pevski zbor, ki je začel z delom letos in prepeva pod vodstvom šestnajstletnega zborovodje Gregorja Pepela, pa recitacijska skupina, brez katere ne mine nobena prireditev.

Prostorske težave niso edine, pesti jih tudi pomanjkanje denarja. Večinoma sami poskrbijo zato, da blagajna ne ostane popolnoma suha, bodisi z raznimi prireditvami ali pa s prodajo značk. Letos jim bo 10.000 din primaknila krajevna skupnost, nekaj pa si obetajo tudi od Kulturne skupnosti. »Kakšen dinar bi lahko dobili tudi iz sredstev, namenjenih za sodelovanje z zamejci,« menijo, vendar so doslej čakali zaman.

Bolj kot prostorske in denarne težave pa vse skupaj jezi dejstvo, da jih poiščejo le takrat, ko je treba sodelovati na kakšni prireditvi. Drugače se jih ne spomni nihče, niti zato, da bi jih izrekel besedo pohvale in priznanja.

Kljub težavam imajo kup načrtov tudi za prihodnje mesece. V jeseni nameravajo pričeti s pripravami na novo igro, oktobra bodo gostili tržaški oktet, tesneje nameravajo sodelovati s šolskim društvom, pa okrepiti moški pevski zbor in še marsikaj. Samo dobra volja pa je za uspešno delo premalo, zato bodo v Taboru morali odpraviti tudi ovire, ki se pojavljajo pri njihovem ustvarjalnem delu.

-ij-

PONOVNI USPEH HARMONIKARJEV

Lanskoletnemu uspehu učenke Bernarde KRIVEC, ki je na zveznem tekmovanju v Puli dosegla v svoji kategoriji drugo mesto, sta se letos pridružila še učenec Glasbene šole Matjaž KRIVEC, ki je v kategoriji »A« osvojil drugo mesto, in učenka Nataša PETRE z doseženim tretjim mestom v »B« kategoriji, kar je v konkurenci 70 tekmovalcev izreden uspeh.

Ti uspehi vsekakor niso zgolj slučaj, marveč dokazujejo sistematično in strokovno delo pedagoškega vodje Marjana Kozmusa in izredno prizadevnost tekmovalcev. Čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo.

MATURA V BRASLOVČAH

V soboto, 11. junija, je dramska skupina iz Braslovč pripravila letošnjo drugo premiero. V sklopu praznovanja krajevnega praznika so v režiji Anice Brišnik zaigrali Maturo. Zaradi slabega vremena je bila predstava v dvorani kulturnega doma. Gledalci so bili nad igro navdušeni, pohvalo pa je izrazil tudi znani strokovnjak za dramsko dejavnost prof. Tone Zorko. Skupino je povabil tudi na gostovanje v Vojnik, kjer se lahko pokažejo le kvalitetnejše skupine. Prireditve v Braslovčah so se udeležili tudi predstavniki Slovenskega kulturnega društva Šmihel na Koroškem in Zveze kulturnih organizacij Žalec.

Jožica Ocvirk

TABORČANI NAVDUŠENI NAD KONCERTOM

Prosvetno društvo Ivan Cankar iz Tabora je pripravilo koncert domačega dekliškega in moškega pevskega zbora. V prvem delu se je predstavil novoustanovljeni dekliški zbor, ki je izvajal dela Boleta, Kozmusa in Mozarta. V drugem delu pa se je moški zbor pod vodstvom Stanka Podbregarja predstavil z zahtevnimi deli domačih skladateljev. Ob zaključku sta oba zbora ob spremljavi klavirja zapela odlomek iz opere Nabucco, ki sta ga zaradi navdušenja poslušalcev morala celo ponoviti.

Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano v Taboru, je s tem dokazalo visoko raven pevske kulture, hkrati pa je s tem tudi potrdilo priznanje nastopajočim za trud.

Gregor Pepel

JAMARJI IZDELALI KOLEDAR

Preboldski jamarji so v akciji zbiranja sredstev za svojo osnovno dejavnost izdali koledar za naslednje leto, ki s čudovitimi fotografijami prikazuje fauno in floro znamenitih Darvinovih otokov sredi Tihega oceana. To so unikatni posnetki I. jugoslovanske jamarske ekspedicije leta 1978, ki so jo preboldski jamarji organizirali z Jamarsko zvezo Slovenije. S to odpravo so se uveljavili na mednarodnem speleološkem prizorišču in dali pomemben pečat slovenskemu in jugoslovanskemu jamarstvu.

Z izkupičkom prodaje koledarjev želijo organizirati novo odpravo in se še bolj uveljaviti na svetovnem speleološkem prizorišču. Pri izdaji koledarjev jim nudi vso podporo tudi republiški komite za znanost in kulturo.

S knjižnjih polic

NAJBOLJ BRANE KNJIGE V MESECU MAJU

Branko Reisp-Janez Vajkard VALVASOR; Tone Ferenc — PRIMORSKA PRED VSELJUDSKO VSTAJO 1943; Metod Mikuš — SVET PO VOJNI 1945—57; Samo Kuščer— SABI; D. H. Lawrence — ARONOVA PALICA; Jukio Mišima — POBEGLI KONJI; Siegfried Lenz — VZOR; Heinz G. Konsalik — ČAROBNI SVET NAMIBIJE; Matej Bor — PODOKNICE TIŠINI; Marko Pavček —Z VSAKO PESMIJO ME JE MANJ; Martina Žmuc-Tomori — POT K ODRASLOSTI.

NOVE KNJIGE NA POLICAH MLADINSKE KNJIGE

Stephan Hermelin — VEČERNA SVETLOBA; Niko Košir — ODSVITANJA; Vladimir Memon — PLAMENKO NA SODU SMODNIKA; Olga Markovič — JUGOSLOVANSKA KUHINJA; Gregor Strniša — VESOLJE; Zbirka krimi — OČALA; Zbirka Lara — ČRNI NIAL.

„Rokovnjači" ob 50-letnici

Čeprav se je vreme v soboto, 11. jun., ves dan poigravalo z organizatorji številnih kulturnih prireditev, je Libojčanom le uspelo. Ogledali smo si lahko Jurčičeve »Rokovnjače« v izvedbi domače dramske skupine. Dramska dejavnost je v Libojah zaživela pred 50. leti v skromnih prostorih, a je bila z zagnanostjo posameznikov kaj kmalu ustvarjena možnost za kvalitetnejše delo. Z manjšimi presledki, posebno s prekinitvijo v zadnjem obdobju, so Libojčani naštudirali okrog 50 dramskih predstav, največ pod režijskim vodstvom Darka Šulerja, ki se je lotil tudi režije jubilejne predstave.

Številni domačini so si delo ogledali v prijetnem naravnem okolju Brnce nad Libojami. Pri predstavi je sodelovalo okrog 40 igralcev, tudi domačinov, kar je bilo za občinstvo izredno zanimivo. To so dokazovali z razpoloženjem med predstavo, kajti zanje birič ni bil birič, ampak Tone. Nande je bil Slavc . . . Čutiti je bilo, da igralci niso imeli lahkega dela, kar se je nedvomno odražalo tudi pri igranju. Žal so predstavo motili tudi nedisciplinirani najmlajši gledalci, ki razumljivo niso vzdržali 3-urnega sedenja. »Sape« je zmanjkovalo tudi igralcem, kajti za 3-urni odrski maraton je potrebno precej kondicije, popolno obvladanje besedila, odrskega prostora, igre in govora.

Predstava je le bila in obeležba 50-letnice je minila. Po predstavi pa so bila podeljena starejšim igralcem tudi zaslužena odličja društva, Zveze kulturnih organizacij Žalec in jubilejne Linhartove značke. Velik del gledalcev se je na Brnci zadržal še pozno v noč, kjer so bili na »rokovnjaškem večeru« poleg okusnega golaža še razgibani zvoki ansambla Savinjskih 7.

Gost na Brnci je bil predsednik področnega združenja gledaliških skupin Celje Štefan Žvižej.

Jožica Ocvirk

RUBRIKA MLADIH • RUBRIKA MLADIH

DOGODEK IZ NOB

V krajevni skupnosti Griže imamo več spomenikov, ki nas spominjajo na čase med NOB. Tudi blizu mojega doma stoji spomenik, na katerem piše: »Iz tega mesta, pri partizanski domačiji Kajtna—Brinar, je pod vodstvom komandanta Staneta krenil I. štajerski bataljon dne 28. 10. 1941 na brežiški pohod.«

Nekaj o tem dogodku mi je povedala mama, nekaj pa sem prebrala iz knjig. I. štajerski bataljon je bil ustanovljen že leta 1941. Sestavljale so ga tri čete: Pohorska, Revirska in Savinjska četa. Komandant bataljona je bil Franc Rozman-Stane. Po prvi večji bitki na Čreti se je bataljon umaknil v Griže. Partizani so se porazdelili po treh kmetijah: pri Brinarjevih, Novakovih in Naprudnikovih. Domačini so poskrbeli za hrano in varnost partizanov. Proti večeru se je bataljon zbral pri čebelnjaku blizu Savinje. Komandant Stane je borcem povedal, da morajo z vojaškimi akcijami preprečiti izseljevanje prebivalcev iz krajev ob Savi in Sotli. Borci so odšli na težko pot, le eden je ostal pri Brinarjevih. To je bil Ernest Divjak. Nekaj dni je ostal na kozolcu, domačini pa so mu nosili čaj in hrano. Nekega jutra je odšel v Žalec, od tam pa v Celje na policijo in postal izdajalec. 25. 11. 1941 se je na dvorišču Brinarjeve domačije ustavil policijski avto, iz katerega je iztopil tudi Ernest Divjak. Prišli so po mojo prababico in teto in obe odpeljali v celjske zapore. Pradedka pa so aretirali v rudniku. Doma so ostali štirje majhni otroci. Po dolgem zaslišanju so pradedka ustrelili, prababico in teto pa so odpeljali v taborišče Rawensbrück, otroke pa v Frolaiten.

Podobno usodo je med vojno doletelo veliko slovenskih zavednih družin. Želim si, da ne bi bilo nikoli več vojne in da bi bili srečni in veseli v naši lepi Titovi Jugoslaviji.

Tina Veligošek,
4. b. Griže

VIII. SREČANJE BRATSTVA IN ENOTNOSTI

Žadnje dni maja je bilo v Varaždinu osmo srečanje bratstva in enotnosti, katerega so se udeležili pionirji pobratenih šol in krajevnih skupnosti Kruševca, Travnika, Bitole, Cetinja, Kumanovega, Kikinde, Suve Reke, Varaždina in Vranskega. Iz naše šole se je srečanja udeležilo 16 učencev, z nami pa je bilo tudi pet predstavnikov krajevne skupnosti in naše šole.

Domačini so nam pripravili prisrčen sprejem. Prvi dan je bil slavnostni zbor, na katerem smo poželi velik aplavz. Predstavili smo slovenske pesmi in plese. Drugi dan smo odšli na izlet v Kumrovec, kjer smo si ogledali rojstni kraj tovariša Tita in vse krajevne zanimivosti, nato pa smo krenili proti Stubicam in si ogledali spomenik Matije Gubca. Tretji dan je bila slavnostna seja, na kateri smo v krog pobratenih sprejeli Suvo Reko iz AP Kosovo in Kikindo iz AP Vojvodina. Sprejeli smo tudi sklep, da bo IX. srečanje na Vranskem.

Pionirji naše šole se zavedamo odgovorne naloge, ki je v prihodnjem letu pred nami. S pomočjo delovnih organizacij in staršev bomo uredili notranjost šole, z očiščevalnimi akcijami pa bomo olepšali okolico.

Na srečanju v Varaždinu so nas gostile družine naših sovrstnikov, ki so nas sprejele tako, da smo se počutili kot doma. Srečanje bratstva in enotnosti je pomembno, saj z njim krepimo solidarnost, medsebojno razumevanje in tovarištvo.

Marko Učakar,
6. a, Vransko

SVEČAN SPREJEM V BEGUNJAH

Bil je čudovit majski dan, prav tak, kot je govorila v njem pesem našega recitala: »Nekoč — tega je davno, davno — so v mlada jutra češnje cvele, prav kakor sedaj . . .,« ko smo se ustavili v Begunjah, zavili nato v ozko dolino Drage in tam izstopili. Obstali smo med čudovito lepo in mirno naravo, obstali pred spomeniki, ki so nemo pričali o grozotah vojne.

Danes smo prišli sem mi, učenci in učitelji OŠ Ljuba Mikuš. Učenci osmega razreda so sestavili vrsto. Recitirali so: Kajuha, Gradnika, Minattija . . . Njihovim glasovom smo prisluhnili vsi. Za trenutek smo podoživeli vso grozoto vojne, vso to daljno resničnost, ki je vzela toliko žrtev in prizadela toliko bolečin.

Ko so izzveneli glasovi, so se pred nami zvrstili pionirji. Odvezovali so rutice in odlagali čepice. V njihovih rokah sta se zasvetila rdeča mladinska izkaznica in nagelj.

Pionirji sedmih razredov so postali mladinci. Predstavnik OK ZSMS Žalec jim je spregovoril o njihovi bodoči vlogi — vlogi mladinca. Ponosni smo bili, da smo to slovesnost opravili tu ob spomenikih in nesmrtnem obeležju vojnih dni. Morda je bila to prav majčkena zahvala za vse, kar imamo danes pionirji-mladinci — njim, ki bodo vselej molčali in vedno govorili.

Mentorica
Mladinske organizacije
OŠ Ljuba Mikuš

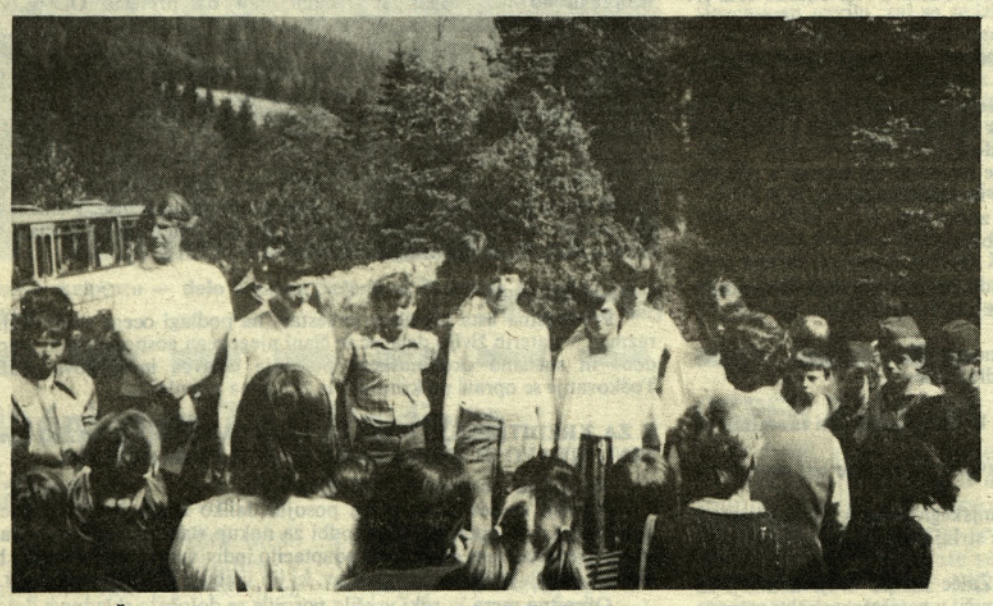

Pionirji OŠ Ljuba Mikuš so v Begunjah postali mladinci.

OB ZAKLJUČKU OSNOVNE ŠOLE

(Razmišljanje)

Ko brskam po zaprašenih knjigah na podstrešju, pade predme Prvo berilo. Spomini oživijo, zdi se mi, kot da je bilo včeraj, tako dobro se spominjam svojega prvega šolskega dne, ko sem kot majhna deklica v lakastih čeveljcih prvič prestopila šolski prag.

Sprva mi je bilo všeč. Vse je bilo drugače kot v mali šoli. Kljub izredno težki torbi nisem dovolila, da bi mi jo nosili starši. Ponosna sem bila, da sem z njo dokazala, da že hodim v šolo. Sčasoma sem se šole privadila, vse bolj sem spoznavala, kako lepo je ob praznikih in vikendih. V varstvo nisem hodila, hotela sem biti samostojna. Štiri leta so minila kot bi trenil. V petem razredu sem zopet občutila razliko, drugo stopničko. Za šolo sem porabila več časa, vsaj za domače naloge. Postala sem bolj vestna za nošenje geometrijskega orodja, za kar je imela zaslugo tovarišica Platovškova, ki smo se je vsi bali, a kasneje uvideli, da le ni bila tako strašna.

Dnevi so tekli in kaj kmalu sem postala sedmošolka. Vse bolj je bilo treba poprijeti za učenje, toda kljub temu sem še našla čas za pletenje, rekreacijo in pomenke. Približevalo se je poletje in takratni osmošolci so odhajali. Takrat sem ugibala, zakaj se tako težko poslavljajo od osnovne šole, sedaj pa, ko sem sama na tem, da zapuščam osnovnošolske klopi, sem spoznala, zakaj. Zapustila bom okolje, ki sem ga bila vajena osem let, učitelje, sošolce. Razšli se bomo, vsak bo šel svojo pot. Upam, da je pot, ki sem si jo izbrala, prava in da me bo pripeljala tja, kamor želim.

Alja Roš,
8. a, Žalec

PIONIRSKI KOTIČEK • PIONIRSKI KOTIČEK

Žalski brigadirji v Posočju

ŽALEC, 4. junija — 36 žalskih brigadirjev je krenilo na mladinsko delovno akcijo v Posočje. Skupaj z mladimi iz drugih republik in pokrajin bodo v prvi izmeni kopali vodovod, urejali ceste ter polagali PTT kable. Žalsko brigado sestavljajo v glavnem dijaki, brigadirsko majico pa si je nadelo tudi devet osnovnošolcev.

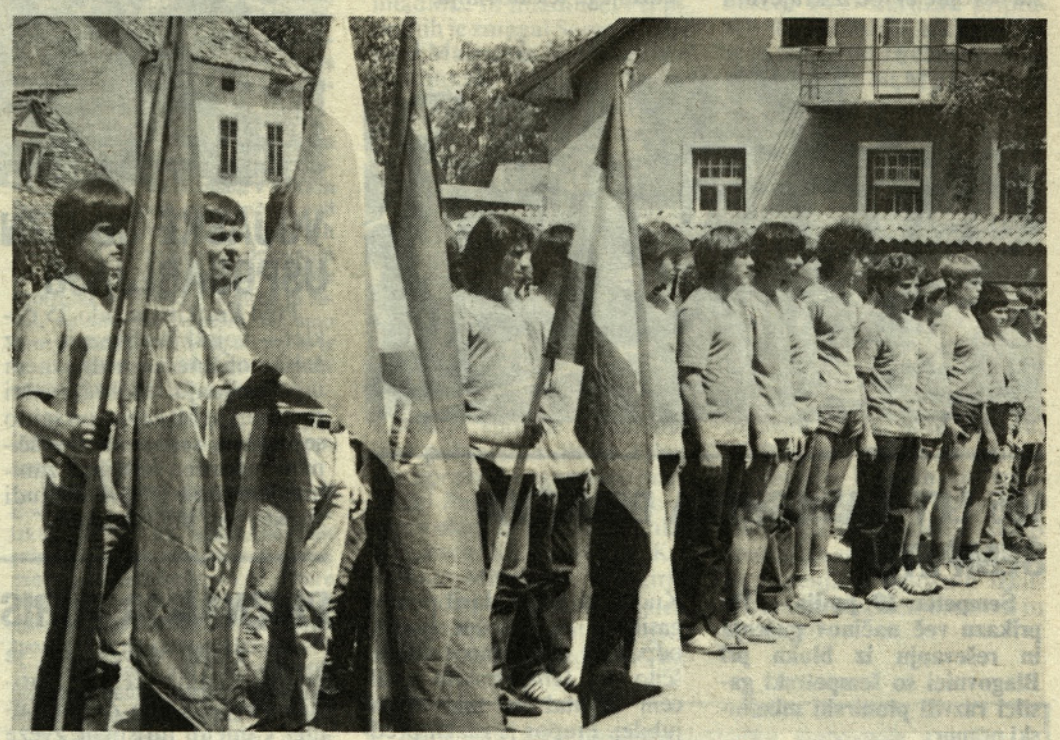

Pred odhodom na delovno akcijo

ZADNJE MATURANTKE NA CUI

V torek, 21. junija 1983, je zaključila štiriletno šolanje zadnja generacija maturantk upravnoadministrativne šole na CUI Žalec. Skrb, ki jih je spremljala zadnjih štirinajst dni, se je spremenila v pravo navdušenje, ko so izvedele, da je vseh 22 učenk uspešno opravilo zaključni izpit. Letemu je prisostvovala tudi predstojnica UAŠ z Ekonomskega šolskega centra Celje, profesor Simoničeva. Pohvalila je učenke, ki so pokazale zelo dobro pripravljenost, kar dokazuje tudi končni uspeh mature: sedem odličnih, devet pravdobrih, pet dobrih in ena zadostna. Po opravljenem zaključnem izpitu je prof. Simoničeva seznanila učenke z uspehom in jim zaželela uspešno vključitev v združeno delo, predvsem pa veliko sreče pri iskanju zaposlitve. Ta jim namreč v tem trenutku predstavlja največjo oviro na poti v samostojno življenje.

PIONIRSKA ZADRUGA VRTNICA

Pisanemu mozaiku kulturnih in športnih dejavnosti so učenci žalske osnovne šole Peter Šprajc-Jur dodali lani še Pionirsko zadrugo, ki povezuje in združuje enajst najrazličnejših dejavnosti.

»Pionirska zadruga Vrtnica je tisto mesto, kjer lahko učenci pokažejo svoje znanje in spretnosti, začutijo, da lahko delo organizirajo in vodijo sami, hkrati pa je moč njihovo delo tudi ovrednotiti.« je razložil pomen takšnega organiziranja osnovnošolcev mentor zadruge Zdenko Puncer.

»Vrtnica« vključuje preko sto učencev, ki so našli svoj interes v čebelarski, hortikulturni, vrtnarski sekciji, pa v sekcijah za makrame, strojništvo, servis, pletenje in šivanje. Ali pa so se odločili za papirnico, hranilnico ali delovno brigado. Učenci v posameznih skupinah se povezujejo tudi z nekaterimi delovnimi organizacijami-makrame se je povezal z Juteksom, strojništvu nudi pomoč Strojna Žalec, k sodelovanju z zadrugo pa so pritegnili tudi Komunalo in Hortikulturno društvo.

Zadruga je zgleden primer takšnega organiziranja osnovnošolcev v občini, v celjski regiji pa je podobne oblike vključevanja mladih moč najti le na dvajsetih osnovnih šolah.

Svoje delo bi radi v naslednjem šolskem letu še razširili. Razmišljajo o tiskarski, meteorološki, livarski in še kakšni sekciji. Takšni, ki bo k delu pritegnila kar največ mladih.

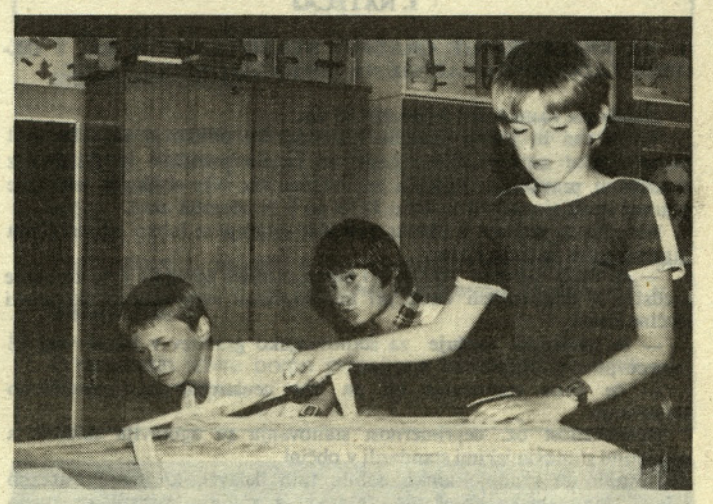

Mladi čebelarji so sami izdelali panje

Šivanje je pritegnilo v glavnem dekleta

Vsa dela v Titovem parku in okolici opravijo sami

TEKMOVALE GASILSKE ENOTE CIVILNE ZAŠČITE

Žalec, 19. junija — 26 gasilskih enot civilne zaščite iz krajevnih skupnosti se je na stadionu v Žalcu pomerilo v tekmovanju z motorno brizgalno (800 l) in v raznoterosti. Med moškimi so prva tri mesta osvojile ekipe iz krajevnih skupnosti Polzela, Šešč in Tabora; med ženskami pa so si prva tri mesta priborile prva in druga ekipa s Polzele ter ekipa iz Žalca. Poleg pokalov najboljšim so podelili tudi priznanja vsem udeležencem letošnjega tekmovanja.

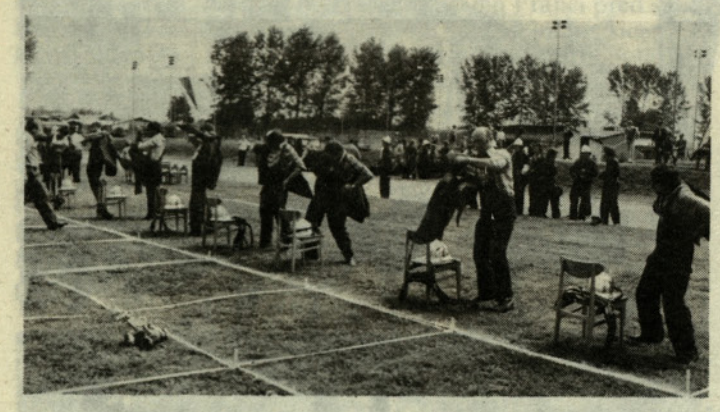

105 LET GASILSKEGA DRUŠTVA ŠEMPETER

Šempeter, 19. junija — Po prikazu več načinov gašenja in reševanju iz bloka pri Blagovnici so šempetrski gasilci razvili pionirski mladinski prapor.

Zbrane je najprej pozdravil predsednik domačega gasilskega društva Franc Golavšek, v imenu Občinske gasilske zveze pa predsednik Jože Kuder, ki je poudaril pomen gasilstva za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, ter šempetrskim gasilcem čestital za tako visok jubilej. Prapor je razvil predsednik komisije za mladino pri Občinski gasilski zvezi Žalec Jože Veber in ga predal v varstvo mladim gasilcem Šempetra.

T. Tavčar

VOJAŠKE OBVEZNICE SE USPOSABLJAJO

Pred kratkim je bilo 25 deklet — vojaških obveznic — iz žalske občine na tridnevnem usposabljanju. Izobraževalni program je bil zanimiv, saj so se dekleta seznanila z veščinami uporabe orožja, z zanimanjem pa so prisluhnila tudi strokovnim predavanjem.

Izkazalo se je, da so o orožju, ki so ga med vajo tudi uporabile, že v glavnem poučene, marsikaj pa je bilo zanje tudi novo. Organizatorji so poskrbeli tudi za družabno življenje. Posnetek kaže vojaške obveznice TO med vajo z orožjem.

Tk. L.

PRIZNANJA TURISTIČNIM DELAVCEM

Na krajši slovesnosti je podpredsednik celjske turistične zveze Celje Zoran Vudler v imenu turistične zveze Slovenije podelil zaslužena priznanja turističnim delavcem Šempetra. Zlati znački TZ Slovenije sta prejela Franc Štorman in Alojz Urankar (na sliki); srebrne: Amalija Javoršek, Tine Štorman, Branko Golavšek, Slavko Štrucl; bronaste: Martin Pirc, Jože Gorič, Edi Masnec, st.; Jože Cijan, Jože Žnidar in Marjan Volpe. Podobna priznanja bodo v teh dneh dobili tudi turistični delavci Braslovč, Žalca, Vranskega in Prebolda.

T. TAVČAR

Junij — mesec tekmovanj gasilcev

V juniju je štab operative Občinske gasilske zveze Žalec pripravil občinsko gasilsko tekmovanje na stadionu v Žalcu. Na tekmovanju je nastopilo 882 gasilcev in gasilk. Pomerili so se v petih disciplinah. Rezultati: pri pionirjih in pionirkah so si prva mesta razdelili člani GD iz Prebolda in Matk, pri mladincih in mladinkah so zmagali gasilci iz Letuša, pri članicah IGD AERO Šempeter, pri članih GD Šešče, pri starejših članih pa GD Prebold in GD Kaplja vas. Ekipe, ki so zmagale na tekmovanju in se približale normativu Gasilske zveze Slovenije, so predlagane za sodelovanje na kongresnem tekmovanju.

S. V.

ČEBELE IN ŠKROPLJENJE RASTLIN

V borbi proti škodljivcem si moramo v kmetijstvu, pa tudi v vrtičkarstvu, pomagati s škropivi, ki pa so v pretežni meri strupena. Z njimi res uničujemo škodljivce, nehote pa z njimi pomorimo tudi žuželke, ki so za razvoj in obstoj rastlin nujno potrebne. Največ je med žuželkami čebel, ki opravljajo vlogo opraševalca. Tako bi v primeru, da bi na nekem področju prišlo do stoodstotnega uničenja čebel, propadlo tudi 60 odstotkov rastlin zaradi neoprašenosti.

Spomladi, ko cveti največ rastlinskih vrst, prihaja zaradi škropljenja do množičnih pomorov čebel. Zato je potrebno še posebno pri uporabi PESTICIDOV paziti in upoštevati priložena navodila. Nikakor pa se z njimi ne smejo škropiti cvetovi rastlin. Pred škropljenjem s strupenimi pripravki je potrebno odstraniti cvetočo podrast rastlin. Najboljši čas za škropljenje je popoldanski, od 17. ure dalje, saj je takrat intenzivnost čebel pri nabiranju nektarja najmanjša. S tem dosežemo, da so čebelji izdelki brez primesi strupov. Delež koristi, ki jih predstavljajo čebelji proizvodi (med, cvetni prah, propolis, matični mleček) je velik v primerjavi s koristmi, ki jih ima kmetijstvo oz. sadjarstvo, pa zelo majhen.

Vsak lastnik čebel lahko v primeru pomora čebel toži osebo sli organizacijo, ki je povzročila zastrupitev, in zahteva povrnitev nastale škode. Zato ni odveč opozoriti uporabnike škropiv, ki ne poznajo predpisov uporabe, da lahko z nepravilnim ravnanjem pomorijo čebele in da so za svoje neodgovorno obnašanje moralno in materialno odgovorni.

R. Anžel

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE ŽALEC

VSEM ČLANOM STANOVANJSKE ZADRUGE V ŽALCU IN INTERESENTOM ZA NAKUP ETAŽNIH STANOVANJ V OKVIRU DRUŽBENO USMERJENE STANOVANJSKE IZGRADNJE V OBČINI ŽALEC

Na podlagi 6. člena aneksa k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec za obdobje 1981—85, 8. člen pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve iz združenih sredstev vzajemnosti in po sklepu zbora uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec, ki je bil sprejet na 2. seji dne **10. junija 1983**, razpisujemo

I. NATEČAJ

I. ZA KREDITIRANJE GRADNJE STANOVANJSKIH HIŠ V OKVIRU ZADRUŽNE GRADNJE NA OBMOČJU OBČINE ŽALEC

Natečajna vsota znaša 3.000.000,00 din.

Vrstni red in višino posojila (predlog) bo oblikoval zadružni svet Stanovanjske zadruge Žalec glede na število prosilcev in skladno z določbami pravilnika. Posojila za individualne hiše v okviru zadružne gradnje se dajejo največ za dobo **10 let po 5 % obrestni meri.**

Posojilo za gradnjo v okviru zadružne gradnje se lahko odobri članu Stanovanjske zadruge Žalec:

— če OZD oziroma TOZD, pri kateri prosilec združuje delo združuje sredstva v dogovorjeni višini pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Žalec;

— če namensko varčuje za stanovanjsko graditev v banki vsaj 12 mesecev;

— če nima stanovanja ali pa ima neustrezno oz. neprimerno stanovanje.

Neustreznost oz. neprimernost stanovanja se ugotavlja skladno s sprejetimi stanovanjskimi standardi v občini.

Posojilo za gradnjo lahko dobijo tudi delavci, ki imajo ustrezno rešeno stanovanjsko vprašanje, če bodo z gradnjo sprostili družbeno stanovanje.

Vloge za posojila z dokazili bo sprejemala Stanovanjska zadruga Žalec. Rok za dostavo prošenj z vsemi zahtevanimi dokazili je 30 dni od objave natečaja ter najkasneje do **15. 7. 1983.**

Prosilec za posojilo mora predložiti naslednja dokazila:

— zemljiškoknjižni izpisek;

— pogodbo o stanovanjskem varčevanju;

— fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja za gradnjo stanovanjske hiše in opis, do katere faze je hiša že zgrajena;

— načrt — tlorise stanovanjske hiše;

— predračun za zaprošeni znesek, iz katerega je razvidno za kakšne namene bo posojilo porabljeno;

— potrdila o že odobrenih posojilih, zaradi ugotavljanja višine lastne udeležbe po 22. členu pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve iz zadružnih sredstev vzajemnosti.

II. ZA NAKUP ETAŽNIH STANOVANJ V OKVIRU DRUŽBENO USMERJENE STANOVANJSKE IZGRADNJE V OBČINI ŽALEC

Natečajna vsota znaša 1.000.000,00 din.

Nakup stanovanj je možen v:

— 112-stanovanjskem objektu GIP INGRAD v Žalcu (na razpolago trisobno stanovanje v izmeri 76,41 kv. m),

— 58-stanovanjskem objektu GIP INGRAD v Žalcu (na razpolago dvoinpolsobno stanovanje v izmeri 67,36 kv. m in trisobno stanovanje v izmeri 70,64 kv. m).

Prosilci bodo vložili prošnje pri strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec, Šlandrov trg 20.

Posojila za nakup stanovanj se dajejo delavcem največ za dobo 10 let po 5 % obrestni meri.

Rok za dostavo prošenj z vsemi dokazili je 30 dni po objavi natečaja, najkasneje pa do **15. 7. 1983.**

Prosilec mora prošnji priložiti naslednja dokazila:

— da OZD oz. TOZD, pri kateri prosilec združuje delo, združuje sredstva v dogovorjeni višini pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Žalec;

— kupno pogodbo za stanovanje;

— da namensko varčuje za stanovanjsko graditev v banki vsaj 12 mesecev;

— podatke o že odobrenih posojilih zaradi ugotavljanja višine lastne udeležbe po 22. členu pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve iz združenih sredstev vzajemnosti;

— da nima stanovanja ali pa ima neustrezno oz. neprimerno stanovanje.

Prednost za posojilo ima delavec, ki:

— ima nižji poprečni mesečni osebni dohodek na družinskega člana;

— kupuje standardno stanovanje;

— ki bo z nakupom stanovanja sprostil družbeno stanovanje.

Prosilci pod I. in II. bodo o tem, kako so z vlogo na natečaju uspeli, obveščeni v roku 10 dni po odločitvi pristojnega organa.

Predsednik zbora uporabnikov:
Alojz Kuder

VSEM UDELEŽENCEM NOV IN KMETOM BORCEM NOV

Na podlagi 2. alinee 3. člena pravilnika o reševanju stanovanjskih vprašanj iz sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec in po sklepu zbora uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec, ki je bil sprejet na 2. seji dne **10. junija 1983**, razpisujemo

NATEČAJ
POSOJIL ZA GRADNJO, ADAPTACIJO STANOVANJSKIH HIŠ IN VZDRŽEVALNA DELA

1. Natečajna vsota znaša **2.000.000,00** din. Odplačilna doba za odobrena posojila je največ 10 let.

2. Prosilec za posojilo vloži prošnjo z ustreznimi dokazili pri Občinskem odboru ZZB NOV Žalec. Rok za dostavo prošenj z dokazili je 30 dni po objavi natečaja, najkasneje pa do 15. 7. 1983.

3. Odplačilna doba se ugotovi glede na odobreni znesek s tem, da anuiteta ne more biti manjša od poprečne mesečne stanarine.

Obrestna mera za odobreno posojilo znaša 5 %.

Prošnji za posojilo je potrebno predložiti:

a) **Za gradnjo in adaptacijo:**

— fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja za gradnjo stanovanjske hiše in opis, do katere faze je hiša že zgrajena;

b) **Za vzdrževalna dela:**

— priglasitev vzdrževalnih del na stanovanjskem objektu.

K prošnji za posojilo je potrebno predložiti še:

— potrdilo o premoženjskem stanju;

— predračun za zaprošeni znesek, iz katerega mora biti razvidno, za kakšne namene bo posojilo uporabljeno;

— zemljiškoknjižni izpisek v enem izvodu, ki ne sme biti starejši od dveh mesecev.

Če prosilec posojila ni lastnik stanovanjskega objekta, mora k prošnji predložiti overjeno izjavo lastnikov, da se strinjajo z gradnjo, adaptacijo ali vzdrževalnimi deli.

Občinski odbor ZZB NOV občine Žalec bo po svoji komisiji za socialno zdravstvena vprašanja borcev proučil v natečajnem roku prispele vloge, po končani javni razpravi pa oblikoval ustrezen predlog in ga posredoval odboru za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec.

Predsednik zbora uporabnikov:
Alojz Kuder

VSEM SAMOSTOJNIM OBRTNIKOM, KI PRI OPRAVLJANJU SAMOSTOJNE DEJAVNOSTI UPORABLJAJO DOPOLNILNO DELO DRUGIH OSEB, IN OSNOVNI ORGANIZACIJI SINDIKATA DELAVCEV, ZAPOSLENIH PRI ZASEBNIH DELODAJALCIH

Na podlagi 10. člena pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, zaposlenih pri samostojnih obrtnikih, in po sklepu zbora uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec, ki je bil sprejet na 2. seji dne **10. junija 1983**, razpisujemo

VII. NATEČAJ

in sicer:

I. ZA PRIDOBITEV NAJEMNIH STANOVANJ ZA DELAVCE, ZAPOSLENE PRI SAMOSTOJNIH OBRTNIKIH

Natečajna vsota znaša **4.200.000,00** din.

Okvirna cena za kv. m stanovanjske površine je **27.000,00** din. Za natečajno vsoto je možen nakup dveh enoinpolsobnih stanovanj po 49,52 kv. m in enega dvoinpolsobnega stanovanja v izmeri 67,16 kv. m.

Stanovanja bodo dodeljena v skladu z določbami pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, zaposlenih pri samostojnih obrtnikih.

Prosilci bodo vložili prošnje pri Osnovni organizaciji sindikata delavcev pri samostojnih obrtnikih v Žalcu, Levstikova 2. Rok za dostavo prošenj z vsemi zahtevanimi dokazili je 30 dni po objavi natečaja, najkasneje pa do **15. 7. 1983.**

1. **Postopek za pridobitev stanovanja**

Prosilec mora poleg prošnje, ki mora biti pravilno izpolnjena na predpisanem obrazcu, katerega dobi pri svoji osnovni organizaciji sindikata v Žalcu, Levstikova 2, ali pri strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti v Žalcu, Šlandrov trg 20, predložiti še naslednja dokazila:

— potrdilo o premoženjskem stanju in skupnem gospodinjstvu, katerega izda upravni organ skupščine občine Žalec;

— potrdilo o osebnih dohodkih za leto 1982 za vse zaposlene družinske člane, ki ga izda samostojni obrtnik za svojega delavca — prosilca oziroma organizacija združenega dela, kjer je zaposlen družinski član.

Prosilec ali njihovi družinski člani, ki v letu 1982 niso bili v delovnem razmerju, priložijo potrdilo o izplačanem osebnem odhodku za I. polletje 1983;

— za vse družinske člane, starejše od 15 let, ki niso v delovnem razmerju, je potrebno predložiti potrdilo o šolanju. Če je član družine neopravičeno nezaposlen, se računa, kot da prejema OD v višini poprečnega OD v SRS v preteklem letu;

— potrdilo o zaposlitvi in o skupni delovni dobi prosilca in zakonca, katerega izda samostojni obrtnik oziroma organizacija, pri kateri je eden izmed njiju v delovnem razmerju,

— v primeru težje bolezni, ki je kronična, zdravniško spričevalo.

2. **Lastna udeležba**

Prosilec, ki mu bo na podlagi prednostne liste dodeljeno stanovanje, je dolžan plačati lastno udeležbo pred vselitvijo v stanovanje. Višina le-te je odvisna od skupnega dohodka prosilca in njegovih družinskih članov po lestvici iz 22. člena pravilnika.

3. **Prednostna lista**

Prednostna lista prosilcev se sestavi na podlagi ocene stanovanjskih razmer, v katerih živijo delavec in člani njegovega gospodinjstva, delovne dobe in socialno ekonomskega položaja delavca in njegove družine. Točkovanje se opravi po kriterijih iz 20. člena pravilnika.

II. ZA KREDITIRANJE NAKUPA STANOVANJA V ETAŽNI LASTNINI, ZIDAVO STANOVANJSKE HIŠE ALI ADAPTACIJO

Natečajna vsota znaša **3.600.000,00** din.

Najvišji znesek odobrenega posojila lahko znaša 30 % od zneska, določenega v kupoprodajni pogodbi za nakup standardnega stanovanja, ali od predračuna za gradnjo ali adaptacijo individualne stanovanjske hiše; oboje v mejah veljavnih standardov, ki jih vsebuje 15. člen pravilnika.

Obrestna mera in roki vračila posojila se določajo skladno z določbo 16. člena pravilnika.

Prosilec vloži prošnjo z ustreznimi dokazili pri Osnovni organizaciji sindikata s delavcev pri samostojnih obrtnikih v Žalcu, Levstikova 2.

Rok za dostavo prošenj z dokazili je 30 dni od objave natečaja, najkasneje pa do **15. 7. 1983.**

Prošnji za posojilo je potrebno predložiti poleg dokazil iz točke I/1 še naslednje:

— fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja za gradnjo stanovanjske hiše in opis, do katere faze je hiša že zgrajena;

— načrt — tlorisa stanovanjske hiše ali etažnega stanovanja;

— predračun za zaprošeni znesek, iz katerega mora biti razvidno, za kakšne namene bo posojilo uporabljeno;

— zemljiškoknjižni izpisek;

— kupno pogodbo, predpogodbo oziroma potrdilo o zagotovitvi nakupa stanovanja v etažni lastnini;

— pogodbo o stanovanjskem varčevanju (za tiste, ki so varčevali).

III. NALOGE OOS DELAVCEV PRI SAMOSTOJNIH OBRTNIKIH V ZVEZI Z NATEČAJEM

Osnovna organizacija sindikata delavcev pri samostojnih obrtnikih bo v svoji komisiji proučila v natečajnem roku prispele vloge, pripravila osnutek prednostne liste za dodelitev stanovanj in dodelitev kreditov, po končani javni razpravi pa oblikovala ustrezen predlog, ki ga posreduje odboru za solidarnost skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Žalec — skladno z določbo 12. člena pravilnika.

predsednik zbora uporabnikov
Alojz Kuder

PREBOLDČANI NEUTRUDLJIVI. . .

Urejeno okolje, športni objekti, igrišča

Številni gostje, ki so si ogledali nedavno prireditev Pomlad 83 v Preboldu, so imeli kaj videti. Pri tem ne mislimo zgolj na lepo uspelo sklepno akademijo, marveč tudi na vrsto novih objektov, ki so jih odprli. Kar zadeva dobro organizacijo in udarniško delo, so bili neutrudljivi vsi: od šolskih otrok do upokojencev.

Člani društva upokojencev, ki imajo sicer močno športno sekcijo, so bili pobudniki obnove vikend hišic ob bazenu. Potrebne so že bile obnove. Sedaj rabijo telesni kulturi, DPM, gasilcem in ribičem Prebolda.

Učenci in učitelji preboldske šole s člani šolskega športnega društva so dogradili atletske naprave pri šoli. Mladina Prebolda je zgradila igrišči za odbojko in badminton, gradijo pa še igrišči za tenis — eno, v TT Prebold, je že do polovice dograjeno.

V program se je vključilo tudi Turistično društvo Prebold. Skrbijo za lepšo okolje. Postavili bodo napisne table z opozorilom, da naj krajani čuvajo nasade. Uredili bodo okolje ob kopalnem bazenu, uredili in zasadili cvetlične gredice in namestili klopi. Tako bo Prebold dobil lepšo podobo. Svoj delež bodo prispevali tudi delavci hotela, ki nameravajo ob hotelski zgradbi urediti manjši park. Zapisali bi še, da imajo obnovljeno smučišče in trim stezo, da so obnovili streho doma pod Reško planino, preboldski lovci pa obnavljajo lovski dom in gradijo strelišče na Goljavi.

Krajani Prebolda so dober zgled za to, kaj vse je možno pridobiti, če so ljudje složni in radi primejo za udarniško delo.

Tk. L.

Leseno skulpturo — delo Ernesta Šelerja iz Prebolda je odkril Franc Zagožen (foto: L. Korber)

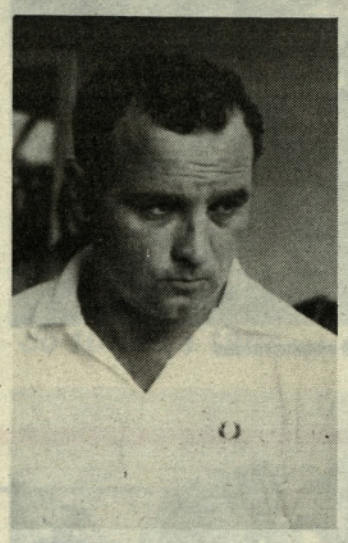

Adi Vidmajer

Mladi rod v zdravem športnem duhu

O metodah dela in o množičnosti na področju telesne kulture smo se pogovarjali z Adijem Vidmajerjem.

Nedavna izredno uspela prireditev Pomlad 83 v Preboldu je bila povod za razgovor z Adijem Vidmajerjem, dolgoletnim športnim delavcem na področju telesne kulture v naši občini.

,,Krajevna skupnost Prebold si je v republiškem merilu letos že drugič izborila naslov najboljše KS v športni rekreaciji. Zasluženo?''

,,Priznanje je prišlo v pravšnje roke. Tolikšne množičnosti rekreativnega udejstvovanja zlepa ni v nobeni krajevni skupnosti. V 10 športnih organizacijah se odvija razvejano delo, ki zagotavlja uspešnost. Sicer pa se jih od 3500 krajanov kar 2000 aktivno udejstvuje in to od otrok do upokojencev. Društvo upokojencev ima športno sekcijo s 100 aktivnimi člani. Takšna zagretost in množičnost sta razveseljivi in spodbujata k še večji aktivnosti.''

,,Ko so športni novinarji Jugoslavije obiskali Žalec, so presenečeni ugtavljali, da je treba uspeh pripisati dobro zastavljenemu delu vodilnega kadra?''

,,Res je, da smo v Partizan in druga športna društva uspeli množično zajeti občane, še zlasti mladino. Ni naključje, da so naše izkušnje in metode dela povzeli v slovenskem merilu, saj so se izkazale zelo uspešne. Vaditelj, vzgojitelj in hkrati usmerjevalec telesne vzgoje mora biti pravi športnik, ki dela s srcem in mora znati mlade pritegniti v telovadnice in na igrišča. V naši občini imamo tak kader.''

,,Kdaj si se zapisal športu, kje in kako si začel?''

,,Za šport sem se zagrel že v šolskih klopeh. Telovadil sem pri žalskem Partizanu. Potlej sem vrsto let aktivno gojil tekmovalni šport pri celjskem Kladivarju. Telesna vzgoja me je tako pritegnila, da sem postal učitelj za telesno vzgojo.''

Adi je od 1965. leta kot učitelj telesne vzgoje deloval na preboldski šoli. Poglabljal se je v svoje delo in sodeloval pri postavljanju temeljev delovanja šolskih športnih društev v Sloveniji.

A. Vidmajer: ,,Vse je slonelo na samoupravnem načinu dela. Prizadevali smo si, da bi mladi v šolskih športnih društvih po končani šoli nadaljevali delo na različnih področjih rekreacijskega delovanja pa tudi, da bi se razvili v dobre športnike in vodnike. Lahko bi rekel, da smo bili uspešni, saj smo dosegli množičnost, hkrati pa so iz te množičnosti izšli tudi nekateri odlični športniki tekmovalci.''

,,In kako je bilo potem, ko si postal sekretar telesne kulturne skupnosti v občini?''

,,Delo, ki sem ga opravljal, ni slonelo na šablonah, marveč na izkušnjah in na samoupravnem principu. Kljub množičnosti nismo zanemarjali selekcije, to je odbire mladih, talentiranih športnikov. V mladih ljudeh smo razvijali zdrav športni duh na amaterski osnovi.''

,,Občina Žalec je v povojnih letih pridobila veliko urejenih športnih objektov. Kako ste uspeli!''

,,V sedmih letih, za katere imam pri roki podatke, smo usposobili 42 športnih rekreacijskih objektov, od šestih telovadnic ima ena olimpijske normative. To ni bilo lahko delo. Ljudje so zbirali denar, pa tudi udarniško delali. Vsi skupaj smo se zavedali, da gradimo zase in za naše otroke, zato nobena žrtev ni bila prevelika. Vedeli smo, da se bo telesna vzgoja lahko razmahnila le, če bomo imeli potrebne telovadnice in igrišča. Zanimiv je podatek, da je v tej akciji sodelovala polovica občanov.

Razveseljivo je, da so vsi ti športni objekti polno zasedeni, skratka, da rabijo svojemu namenu. Mislim, da je treba po utečeni poti naprej.''

,,Sedaj, ko si prevzel novo službeno dolžnost v TO, najbrž nimaš dovolj časa za delo na področju telesne kulture?''

,,S tem, ko sem prevzel novo službeno dolžnost, se nisem odpovedal telesni kulturi, saj me to delo veseli.''

,,Kaj meniš o amaterskem in profesionalnem (plačanem) tekmovalnem športu?''

,,Športnik-profesionalec, ki tekmuje zgolj za denar, ne more nadomestiti športnika, ki tekmuje sicer na amaterski osnovi, a srčno, prežet z zdravim tekmovalnim duhom. Nedavna polomija naših košarkarjev in še prej nogometašev, ko smo namesto pričakovanih medalj, doživeli razočaranje, nam je dobra šola.

Imamo dovolj mladih, talentiranih športnikov, igralcev, ki so sposobni dostojno predstavljati naš tekmovalni šport v svetu. Mladim je treba posvetiti le ustrezno skrb in z njimi strokovno pa tudi pedagoško pravilno delati.''

Lojze Trstenjak

Žalski tenisači merijo moči

V počastitev dneva mladosti so bili v dneh od 21. do 22. maja organizirani teniški društveni turnirji za pionirje, mladinke in mladince. Pri pionirjih je zmagal Sergej Vučer pred Matjažem Senčičem, pri mladinkah Mirjana Kučer pred Aljo Cerovšek, pri mladincih pa je Tadej Krušič v finalu premagal Mitjo Pura z rezultatom 2:1. Vrstni red mladincev: 1. Tadej Krušič, 2. Mitja Pur, 3. Andrej Vengust, ki je v boju za tretje mesto premagal Matjaža Dikliča.

Pred dnevi pa so v teniški sekciji TVD Partizan pripravili članski turnir, na katerem se je pomerilo 18 članov. Najuspešnejši je bil Miran Vovk, ki je v finalu premagal Jožeta Kučerja z rezultatom 2:1 (0:6, 6:2, 6:2), tretje mesto pa si delita Daniel Lakner in Bojan Ažnik.

S. V. in V. C.

Sindikalne igre pobratenih občin

Letošnje športne sindikalne igre pobratenih občin delavcev upravnih organov so bile v Bački Palanki. Sodelovalo je osem ekip: iz Bačke Palanke, Kruševca, Kumanovega, Kosovske Mitrovice, Trogirja, Travnika, Varaždina in Žalca. Pomerili so se v streljanju z zračno puško, nogometu, namiznem tenisu, šahu, pikadu, v vlečenju vrvi in znanju iz strojepisja. Ponovno je zmagala ekipa Žalca. Poudariti je treba, da igre nimajo samo športnega značaja, saj gre tudi za izmenjavo delovnih izkušenj in za krepitev bratstva in enotnosti.

Zamenjam enoinpolsobno lastniško stanovanje z balkonom, ogrevanjem in telefonom v Ljubljani za enakovredno v Žalcu.

Interesenti lahko pokličejo po telefonu: 061 50-637 vsak dan, od 17. do 20. ure.

IVAN KRAGL
ZLATAR JUVELIR
ŽALEC, ŠLANDROV TRG 39

Obveščam cenjene stranke, da odkupujem lomljeno zlato:

14-karatno po 500 dinarjev/gram
22-karatno po 870 dinarjev/gram

SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA
KS V OBČINI ŽALEC

razpisuje

prosta dela in naloge

RAČUNOVODJE

s končano srednjo ekonomsko šolo ter tremi leti delovnih izkušenj. Prosta dela in naloge se razpisujejo za nedoločen čas, kandidat pa mora biti tudi moralnopolitično neoporečen.

Pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na **Skupno strokovno službo KS v občini Žalec.**

O rezultatih izbire bomo prijavljene kandidate obvestili v 30 dneh po objavi.

Občni zbor TVD Partizan Žalec

Večkrat je bilo slišati, da so objekti športnega centra v Žalcu premalo izkoriščeni in da je dejavnost društva premalo razvejana. Da ta trditev ne drži, smo lahko slišali na občnem zboru, ko so »Partizanovci« podali poročilo, pa tudi v razpravi je bilo precej povedanega o dejavnosti sekcij. Vodstvo Partizana, ki ga je 12 let uspešno vodil Jože Cerovšek, ima veliko zaslug za izgradnjo športnega centra. Zagotovo lahko rečemo, da je to eden najlepših športnih objektov v Jugoslaviji, kar so potrdili tudi športni novinarji Jugoslavije. Resnično so dani vsi pogoji za razvoj športno rekreacijske dejavnosti vseh starostnih kategorij. Žal pa je bilo vodstvo Partizana preveč osamljeno, delali so le posamezniki. Za uspešno dolgoletno delo so se zahvalili dosedanjemu predsedniku Jožetu Cerovšku in tajniku Miranu Vovku ter za novega predsednika izvolili Marjana Goloba, za podpredsednika Rudija Pura in za sekretarja Gregorja Čulka.

jk

Športne igre obrtnikov

Ljubljana, 25. junij — Na športnem parku Kodeljevo se je zbralo preko 100 obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev iz celotne Slovenije, ki so se pomerili v atletiki, streljanju, šahu, namiznem tenisu, plavanju, malem nogometu, kegljanju, vlečenju vrvi in v kolesarjenju. Med letošnjimi tekmovalci je bilo tudi okrog osemdeset tekmovalcev iz naše občine, med njimi 34 žensk. Ekipa je branila skupno drugo mesto iz leta 81.

USPEH ŽALSKIH KARATEISTOV

V drugi polovici meseca maja je bilo v Ljubljani absolutno člansko prvenstvo v karate borbah, katerega se je udeležil tudi član karate sekcije Partizana Žalec Mirko HUDOVERNIK, ki je osvojil 5. do 6. mesto, potem ko je v četrtfinalu izgubil s kasnejšim zmagovalcem Jaklinom iz Ljubljane.

Zadnje dni maja je bilo v Slovenskih Konjicah spomladansko kolo regijske karate lige, na katerem je ekipa TVD Žalec premagala ekipo Rogaške Slatine z rezultatom 10:0. Tako je premagala vse svoje nasprotnike in osvojila prvo mesto pred Slovenskimi Konjicami, Celjem, Slovensko Bistrico in Rogaško Slatino. Za žalsko ekipo so se borili: Mirko Hudovernik, Rihard Žibrat, Milenko Vukič, Tomaž Deberšak in Silvo Marič.

4. junija so se mladi žalski karateisti udeležili regijskega prvenstva v katan v Rogaški Slatini in na njem dosegli najboljše uspehe. Med mlajšimi pionirji je zmagal Simon Breznikar, med starejšimi Branko Cimperman (bil je tudi najboljši posameznik na tem tekmovanju). Zelo dobro sta se odrezala tudi Borut Ribič, ki je osvojil peto mesto in Drago Šinik, ki je osvojil sedmo. Med starejšimi pionirkami je zmagala Natalija Dolar, medtem ko je bila Danica Pavlič tretja. Ekipno je med starejšimi pionirji zmagala I. ekipa Žalca v sestavi: Cimperman, Breznikar in Šinik, druga pa je bila II. ekipa Žalca v sestavi: Kavčič, Ribič in Drušković. Skupaj je nastopilo devet pionirjev, ki so med vsemi dosegli največji uspeh, kar je vsekakor rezultat dobrega dela z najmlajšimi.

Tako so pionirji z uspehom mladinca Riharda Žibrata z osvojitvijo II. mesta v Sloveniji v poltežki kategoriji in člana Jožeta Hudovernika, ki je bil III. v Sloveniji v poltežki kategoriji, s čimer se je uvrstil tudi v člansko ekipo Slovenije, tekmovalno sezono zaključili z lepim uspehom.

S. M.

76
ljubljanska banka
Splošna banka Celje

POSOJILA OBRTNIKOM ZA OBRATNA SREDSTVA

Da bi v skladu z letnimi dogovori o uresničevanju srednjeročnih načrtov za obdobje 1981–85 še naprej prispevali k razvoju drobnega gospodarstva na področju samostojnega osebnega dela, je izvršilni odbor Ljubljanske banke Splošne banke Celje sprejel dopolnitve pravilnika o kratkoročnih posojilih obrtnikom za obratna sredstva.

Po tem dopolnjenem pravilniku daje Ljubljanska banka Splošna banka Celje posojila za občasna obratna sredstva:

– samostojnim obrtnikom, ki na podlagi določil obrtnega zakona z osebnim delom in delovnimi sredstvi v lasti občanov samostojno opravljajo obrtno, gostinsko, avtoprevozniško in brodarsko dejavnost ter prodajo na drobno, pa tudi
– občanom, ki opravljajo domačo in umetno obrt,
(v nadaljevanju: obrtniki)

Razumljivo je, da daje celjska temeljna banka LB posojilo le tistemu obrtniku, ki z njo poslovno sodeluje, sicer pa daje banka po tem pravilniku posojila za naslednje namene:
– nakup materiala za poslovanje,
– osebne dohodke delavcev s prispevki, če jih obrtnik nakazuje na hranilno knjižico ali tekoči račun banke,
– izjemoma za plačilo vseh vrst pogonskih stroškov za opravljanje obrtne dejavnosti, če presegajo 40% materialnih stroškov poslovanja.

Pomembno je vedeti, da najvišji znesek posojila ne more presegati 800.000,00 dinarjev in da znašajo obrestne mere za posojilo:

16% za deficitarne obrtne dejavnosti,
18% za prednostne obrtne dejavnosti in
25% za vse ostale obrtne dejavnosti.

Rok za odplačilo posojila je največ do 12 mesecev.

Obrtnik, ki želi posojilo za občasna obratna sredstva, je dolžan predložiti banki zahtevek za posojilo in ustrezno dokumentacijo.

In še to med drugim:
Obrtnik zavaruje posojilo po tem pravilniku:
– s plačilom premije pri zavarovalni skupnosti ali
– s poroštvom kreditno sposobnih porokov ali
– z drugimi oblikami zavarovanja ki pomenijo za banko zadostno jamstvo za poplačilo dolga.

Toliko na kratko o najvažnejših določilih tega pravilnika, več o njem in vsem drugem v zvezi z denarnimi zadevami pa v enotah Ljubljanske banke Splošne banke Celje.

DA NE POZABIMO

ZAMETKI RUDARSTVA V SAVINJSKI DOLINI

Začetki rudarstva, ki se je razvilo predvsem na področju današnjih Liboj in Zabukovice, so tesno povezani z razvojem steklarske in kasneje keramične industrije.

Prva steklarna v Ojstrici pri Taboru je delovala do sredine 19. stoletja, ko jo je odkupil in ukinil lastnik steklarne v Libojah Janez Friedrich. Konec 18. stoletja je v Libojah delovala tovarna galuna, ki so jo leta 1807 preusmerili v steklarno. Ob tem naj omenimo zanimiv podatek, da je cesarica Marija Terezija obljubljala nagrado kovačem, steklarjem in drugim, ki bi namesto olja uporabljali premog kot pogonsko silo.

V letu 1799 so odprli prvi rudnik s petimi rovi in to na področju Liboj, Zabukovice in Pongraca. Iz teh prvih rovov se je razvil rudnik, ki ga je kasneje skupaj s steklarno odkupil Janez Friedrich, leta 1883 pa je prešla v last oziroma jo je najprej najela, potem pa odkupila Trboveljska premogokopna družba. Steklarno je ukinila, v rudniku pa se je omejila le na vzdrževalna dela.

V letu 1816 je v Libojah začela obratovati tovarna keramike. Menjavali so se lastniki, dokler je niso prevzeli Sonnenbergi. Ob koncu 19. stoletja je v Kasazah deloval že znani keramičar Schütz, vendar je do združitve njegovih in Sonnenbergovih obratov prišlo šele leta 1919.

V Zabukovici je delovalo že več rudnikov, ki so se razen enega, združili. Ob tem je zanimiva pripomba, da je bila rudarska pravica dodeljena Zabukovici že leta 1843. Prvi uživalec teh pravic je bil Anton Ranzinger s sinovi.

Zavzelo bi preveč prostora, če bi hoteli podrobneje opisati razmah rudarstva v Zabukovici. Leta 1875 sta se obstoječa rudnika združila v Savinjsko premogovno združbo, leta 1901 je ta rudniški kompleks prevzel Daniel von Lapp, oče savinjske železnice, lastnik Velenjskih rudnikov. Rudnik je po prvi svetovni vojni prešel v državno last. Med obrobnimi zanimivostmi naj povemo, da so rudo vse do leta 1917 prevažali z vozovi v Žalec in do gradbišča Savinjske železnice, kar je bilo drago in zamudno. Tega leta je stekla ozkotirna železnica Zabukovica—Žalec.

Podčrtali bi tudi, da so bili zabukovški rudarji od vsega začetka včlanjeni v svoje strokovne organizacije in da so sodelovali tudi v stavkah ter se tako borili za svoje delavske pravice.

Leta 1879 je v premogovniku preboldske predilnice prišlo do močne eksplozije, pri kateri so bili mrtvi trije rudarji. V letu 1889 je izbruhnil v zabukovškem rudniku požar, pri katerem sta bila poškodovana dva rudarja.

Franc J.

Še o elektriki v Žalcu

V zadnji številki Savinjskega občana je bila objavljena kronologija proizvodnje električne energije v Žalcu. Ker je izostal podatek o proizvodnji električne energije v tovarni Lorber (predhodnik današnjega Ferralita), dajemo naslednje pojasnilo:

Leta 1880 je ključavničar Josef Lorber kupil v Žalcu hišo št. 19, kjer je bila do tedaj Niedorferjeva usnjarna, in si v njej uredil ključavničarsko delavnico. Za pogon svoje delavnice je odkupil staro lokomotivo, ki je poganjala transmisijo in električni generator za proizvodnjo električnega toka. Z elektriko je oskrboval svoje delovne prostore, pa tudi bližnjo okolico. Tako je bil prvi, ki je v Žalcu proizvajal elektriko.

(Viri: Savinjski zbornik I., Savinjski zbornik V., Vrbje z okolico in Kronika družine Lorber).

I. Jh

Množičnost—najpomembnejša naloga

Krajevna skupnost Polzela je s prizidkom k osnovni šoli pridobila tudi sodobno telovadnico, ki je v dopoldanskem času namenjena učencem osnovne šole, v popoldanskem času pa v njej potekajo številne aktivnosti članov TVD Partizan. Na občnem zboru meseca marca so izvolili novo vodstvo in si v delovnem programu zadali predvsem množičnost. V svoje vrste so sprejeli krajane vseh starosti — od cicibanov do najstarejših. Po množičnosti se odlikuje predvsem sekcija borilnih veščin, ki jo uspešno vodi Marko Lazarevič. V maju so bili organizatorji republiškega tekmovanja v semi kontaktu, v kratkem pa se bodo med seboj pomerili posamezni zaselki Polzele. Skupaj z osnovno šolo Vera Šlander Polzela so s prostovoljnim delom uredili igrišča, za naslednje šolsko leto pa načrtujejo reorganizacijo nogometne sekcije, ureditev nogometnega igrišča ter obnovo doma Partizan, za katerega bodo del sredstev pridobili iz krajevnega samoprispevka.

M. Marovt

ŽALSKA NOČ

Žalska noč je privabila okrog 20.000 obiskovalcev

V pisani povorki so sodelovali: folklorna skupina, mažuretke, konjeniki iz Gotovelj, obiralci hmelja in kolesarji.

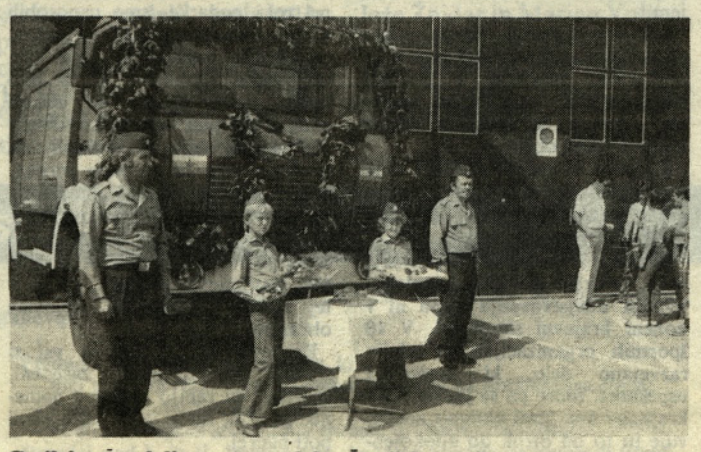

Gasilci so predali namenu sodobno gasilsko vozilo s kapaciteto 4000 l vode in 400 l penila ter ograjenim topom z dometom 40-45 ur.

Zelena luč za obnovo graščine

Zob časa je že krepko načel graščino Grmovje, kaže pa, da se bo končno našel dinar tudi za obnovo in ureditev dotrajanih prostorov.

Ko so pred tremi leti preselili oskrbovance iz graščine Grmovje v nekaj metrov oddaljen nov in sodobno urejen dom, je bilo veliko razpravljanja o tem, kaj početi s starimi prostori. Pojavljala so se vprašanja, čas pa je delal in uničeval po svoje. Čeprav je dvor, ki se prvič omenja že leta 1546, današnjo podobo pa je dobil v drugi polovici prejšnjega stoletja, pod spomeniškim varstvom, ni bilo moč dobiti sredstev za najnujnejša popravila.

Letos je uprava doma Nine Pokorn prevzela stvar v svoje roke. Že v poletnih mesecih bodo pričeli z obnavljanjem strehe in kleti, temu pa bo sledila tudi preureditev notranjih prostorov. S tem bodo za potrebe novega doma pridobili kletne prostore, lahko bodo razširili delovno terapijo, razmišljajo pa tudi o ureditvi obrtne delavnice, kjer bodo lahko zaposlili svoje varovance.

—ij—

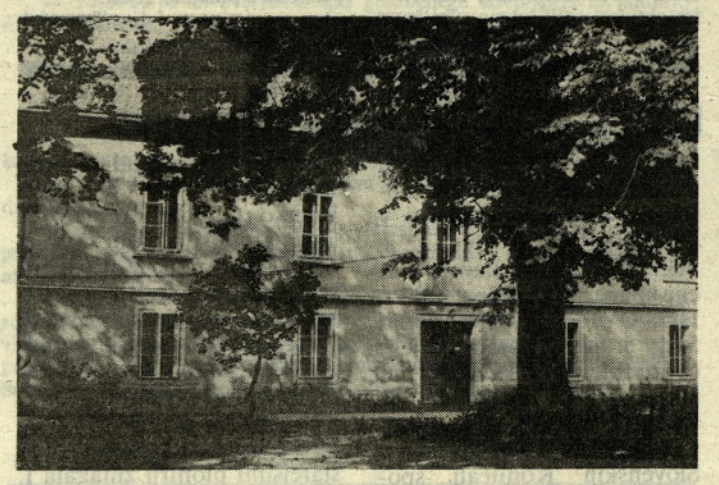

FOTOKRONIKA

Nastop mažuretk OŠ Peter Šprajc-Jur Žalec

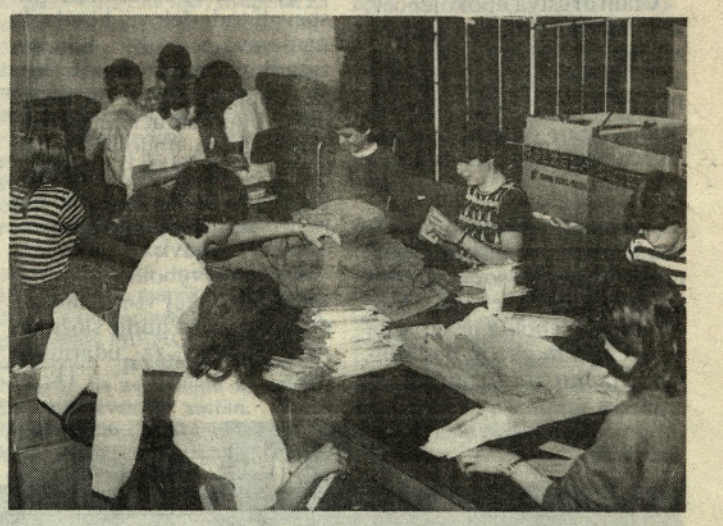

V tovarni nogavic na Polzeli imajo velike obveznosti do domačega in tujega trga. Da bi zadovoljili domači in tuji trg, so delavcem priskočili na pomoč tudi učenci višjih razredov osnovne šole Polzela in Braslovče. Poleg učencev bodo do konca leta opravili tri delovne dni udarniško tudi zaposleni v delovni skupnosti skupnih služb (dva dni so opravili skoraj že vsi), udarniško pa delajo tudi mladinci, ki jih je v tovarni okrog 280. Na sliki: Šolarji pri pakiranju nogavic.

T. TAVČAR

PEŠEC IN KOLESAR V PROMETU. Pod tem naslovom je svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Žalec pred dnevi pripravil akcijo v vsej občini. Da so jo lahko izvedli, so pri niej sodelovali člani sveta, pionirji-miličniki in mentorji, člani ZŠAM Žalec in miličniki Postaje milice Celje in Žalec. Akcija je pokazala, da bo potrebno takih in podobnih akcij pripraviti še več. Na sliki: Pionir-miličnik spremlja kolesarko skozi prehod za pešce.

T. TAVČAR

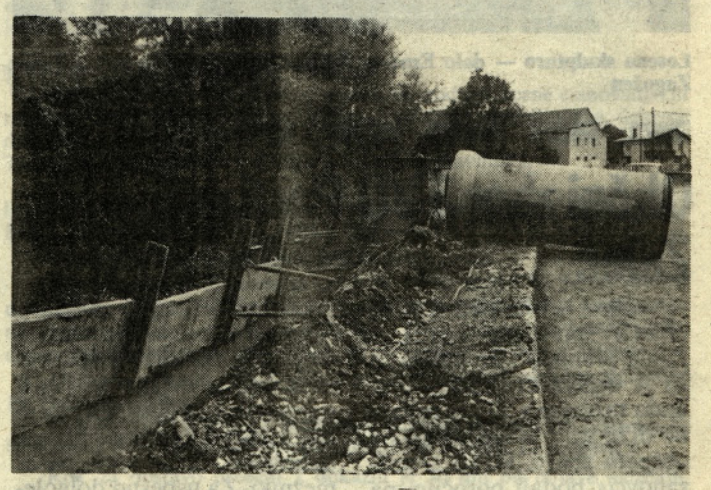

Z izgradnjo kolektorja v Preboldu bo rešeno odvajanje odplak. (Foto: L. Korber)

I G M ŽALEC
INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA
GRADNJA 30 — let
VRTNI KAMINI
Vrba
Breza GM
Breza GK
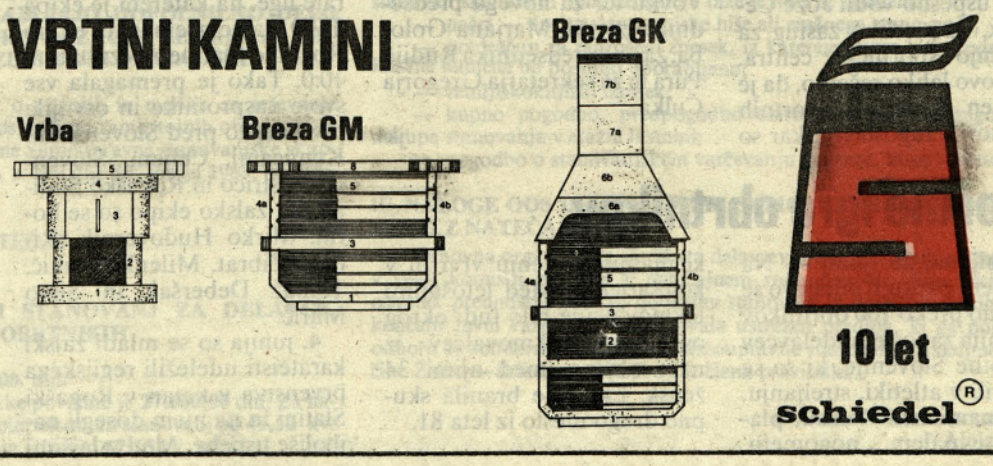
10 let
schiedel®